

היחידה לחופש המידע
Freedom of Information Unit

ירושלים, יום שלישי י"ט אדר ב' תשע"ט

26 מרץ 2019

לכבוד:

עו"ד אלעד מן

עמותת הצלחה – התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת

שלום רב,

הנדון: בקשה לקבלת מידע – דוח הוועדה המייעצת לבחינת הכללים למתן תעודות לע"מ

סימוכין: בקשתך מיום 31.12.2018

במענה לבקשתך שבסימוכין לקבלת מידע לפי חוק חופש המידע, התשנ"ח-1988 (להלן – **החוק**),
הריני להשיבך כדלקמן:

1. בישיבות הוועדה נערכו פרוטוקולים המשקפים את עיקרי הדברים שנאמרו. מעבר לכך לא נערכו סיכומים נוספים לישיבות הוועדה.
מצ"ב שלושה פרוטוקולים. פרוטוקול רביעי משקף דיון פנימי של חברי הוועדה בלבד, על כן לא ניתן למסרו שכן הוא מהווה מידע פנימי כאמור בסעיף 9(ב)(4) לחוק. הואיל ומסירת מידע מעין זה עשויה לייצר אפקט מצנן לעבודתן של ועדות מעין אלו ולשיח הפנימי שהן מנהלות. המלצותיה של הוועדה והשיקולים שהביאה בחשבון משתקפים באופן מפורט בדוח הסופי של הוועדה, שפורסם ברבים.
2. רשימת הגורמים והאנשים שהופיעו בפני הוועדה ותאריכי הישיבות - המידע מצוי בפרוטוקולים המצ"ב.
3. רשימת הנושאים שנדונו בכל ישיבה - אין רשימה נושאת, המידע מצוי בפרוטוקולים המצ"ב.
4. ניירות עמדה שהוגשו לוועדה על ידי גורם כלשהוא - מצ"ב סיכום ניירות העמדה/עמדות ציבור שהתקבלו ושהוגשו בפני הוועדה. מסמך זה פורסם באתר לע"מ - ראה לינק:

<http://www.gpo.gov.il/חדר-תקשורת/חדשות-לעמ/הערות-לקול-הקורא-הוועדה->

המייעצת-לבחינת-הכללים-למתן-תעודות-מטעם-לשכת-העיתונות-הממשלתית-

רח' קפלן 3, הקריה, ירושלים 9195017, טל: 02-6706177, פקס: 02-6773729

3 Kaplan St. Jerusalem 9195017, Tel: +972 (2) 6706177, Fax: +972 (2) 6773729

شارع كبلان 3, هكريا اورشليم القدس 9195017, هاتف: 02-6706177, فاكس: 02-6773729

foi@pmo.gov.il

לאזרחים ותושבים-ישראלים-העוסקים-במקצועות-התקשורת-באמצעי-תקשורת-

ישראלי ;

- נייר עמדה סקירה בינ"ל שפורסם באתר של לע"מ ;
שני ניירות עמדה נוספים, מטעם לע"מ, שלא פורסמו, מצורפים בזאת.
בנייר שכותרתו "תעודות עיתונאי - סקירה ונתונים", הושמטה טבלה שכללה פירוט על אודות מספר הכניסות לאתרי אינטרנט שונים, זאת בהתאם לסעיף 9(ב)(6) לחוק.
5. הקלטות של הישיבות - עיקרי הדברים שנאמרו בישיבות משוקפים בפרוטוקולים. לא נוכל למסור את ההקלטות שכן הן מהוות מידע פנימי כאמור בסעיף 9(ב)(4) לחוק. ומסירת מידע מעין זה עשויה לייצר אפקט מצנן לעבודתן של ועדות מעין אלו ולשיח הפנימי שהן מנהלות.
6. רשימה מפורטת של הישראלים, המועסקים באמצעי תקשורת ישראלי, והמחזיקים בתעודת לע"מ, החל משנת 2018 מצורפת.
יובהר כי יש סוג אחד של תעודה שנקרא תעודת לע"מ. הרשימה מפורסמת באתר של לע"מ: <http://www.gpo.gov.il/media/235600> תעודות-עיתונאי-מגזר-ישראלי-
[pdf.3119](#) ;

- המידע נמסר לאחר קבלת הסכמתם של מבקשי תעודת לע"מ, במסגרת טפסי הבקשה.
7. בקשתך הנוגעת לקבלת פרטי מחזיקי תעודות לע"מ אודות כתבים זרים, מעוררת שאלות בהיבטי צנעת הפרט וכן מעוררת - ככל שמדובר בעיתונאים זרים - שאלות נוספות ובכללן שאלות הנוגעות לביטחוננו או שלומו של אדם. לפיכך, וכפי שנמסר לך גם במענה לבקשה קודמת בנושא בשנת 2015, לא ניתן למסור את המידע המפורט הכולל שמות העיתונאים הזרים אולם בהתאם להוראות סעיף 11 לחוק האמור, מועבר מידע על אודות התעודות הניתנות לעיתונאים זרים, שאינו מעורר חשש לפגיעה בפרטיות או באינטרסים מוגנים נוספים כמתואר לעיל.
להלן מפורטים מצ"ב סיכום של מספר הבקשות והאישורים שהונפקו על ידי לע"מ. הנתונים הבאים מתייחסים להנפקת תעודות בפועל לעיתונאים בתקשורת הזרה החל מ- 1/1/2018 ועד היום :

תעודת עיתונאי מבקר (לשלושה חודשים לכל היותר) : 1,320.

תעודת עיתונאי זמנית (לשלושה חודשים) : 31.

תעודת לע"מ קבועה (לשנה או לשנתיים, לפי הנושא) : 578.

סה"כ תעודות שהונפקו : 1,929.

מתוכן, מספר התעודות שבתוקף נכון ליום, 19/3/19 : 643

מצ"ב רשימת שמות מערכות אמצעי התקשורת הזרות שעבורן הונפקו תעודות.

בהתאם לסעיף 7(ו) לחוק, הנך זכאית לעתור על החלטה זו לפי הוראות חוק בתי המשפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000.

בברכה,
שקד פרידריך לבטוב
הממונה על יישום חוק חופש המידע

פרוטוקול מס' 1

ועדה מייעצת לבחינת כללי לשכת העיתונות הממשלתית לעניין תעודות לע"מ
יום ראשון, 18 במרץ 2018, שעה 18:00

משתתפים/ות:

חברי הוועדה:

פרופ' מיכאל בירנהק	--	הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב, יו"ר הוועדה
פרופ' קרין נהון	--	המרכז הבינתחומי הרצליה, נשיאת איגוד האינטרנט
עו"ד משה כהן	--	דובר משרד המשפטים
גב' שירה מרגלית	--	יו"ר אתר "סלונה"
גב' כרמית ספיר-ויץ	--	עיתונאית ומפתחת תוכן

צוות לע"מ

מר ניצן חן	--	מנהל לשכת העיתונות הממשלתית (לע"מ)
גב' אורנה אדלברג-כשר	--	מנהלת תחום עיתונות עברית, לע"מ
עו"ד רונית ברמן מכליס	--	לשכה משפטית, משרד ראש הממשלה
מר אריאל איתן	--	מנהל מחלקת ניו מדיה, לע"מ
גב' ליהי שפירא	--	מנהלת תוכן, לע"מ

רישום:

אביב מלין, סטודנט, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב

[הערות שמופיעות בסוגריים מרובעים הוספו בתמלול זה להבהרת ההקשר]

מיכאל בירנהק

ברוכים הבאים, ערב טוב. בהסכמת הכל, נקליט את הדיון, נתמלל אותו, והדברים יהיו פומביים בהמשך.

--- הסכמה של המשתתפים/ות ---

ניצן חן

המוטו המרכזי הוא לקחת את הכללים של 2013 ולראות מה רלוונטי או לא לשנת 2018. צוות לע"מ רוצה ללוות את הוועדה. הם אלה שייאלצו לעבוד עם הכללים ככל שיוחלט לשנות אותם ולכן חשוב שילוו את הוועדה.

אני ממש מקווה שהוועדה המייעצת שבחרנו אותה תקבל החלטה, מה שלא תקבל, שתהיה פה אחד. כלומר, עדיף לוותר, וכולכם דעתניים -- ולהתכנס לקונצנזוס ולא להיכנס למה שהיה ב-2013 כששם הייתה דעת מיעוט. חשוב שתהיה החלטה פה אחד.

מיכאל בירנהק

קיבלנו את המינוי. מצד אחד הוא מנוסח בצורה נקודתית וצרה ומתעסק בעניינים של הניו מדיה. מצד שני יש סעיף סל, כך שאם אנחנו נוגעים בסוגיות אחרות לא נגיד שידינו כבולות -- אך זה לא אומר שצריך לפתור את כל בעיות העולם - - -

ברור שיש שאלה עקרונית יסודית שצריך לשים אותה על השולחן על ההתחלה - - -

שירה מרגלית

במבט צופה פני עתיד צריך להוסיף את טלגרם.

מיכאל בירנהק

בצד העקרוני יש את הבעיה העקרונית שצריך לשים אותה על השולחן על ההתחלה ולראות איך אנחנו מתמודדים איתה. היא לא בעיה חדשה. היא עלתה בוועדה הקודמת [משנת 2011] והיא - מה פתאום שהממשלה או המדינה תחליט מיהו ומיהו לא עיתונאי.

ברמה העקרונית, כידוע לנו אין רישוי למקצוע העיתונות, ולא יהיה רישוי, וטוב שכך. התעודה אינה תעודת עיתונאי בעקבות הוועדה הקודמת אלא תעודה של לע"מ. ועדיין -- כשלע"מ נותנת תעודה ל-א ולא ל-ב ואומרת שאתה זכאי ואתה לא זכאי, יש חשש שבצורה עקיפה היא כן קובעת מיהו עיתונאי ומיהו לא.

בעולם שכולו טוב, העיתונאים היו מסדירים את עצמם אבל זה לא קורה. אנחנו יכולים לשער למה זה לא קורה. אנחנו לא ועדה לבחינת העיתונות באשר היא. יש פיצול בין מועצת העיתונות לבין אגודת העיתונאים ולאגודת העיתונאים, ומי שרואים את עצמם כעיתונאים בניו מדיה לאו דווקא חברים בארגונים האלה, אולי כי לא רוצים או שלא רוצים אותם שם.

זהו המצב הנתון. העיתונות לא מסדירה את עצמה בהיבט הזה. אז נוצר צורך להסדיר את הממשק בין גורמי השלטון השונים שעובדים מול עיתונאים ומול מי שרוצים להיחשב כעיתונאים. המטרה שלנו להסדיר את הממשק הזה בהיבט של התעודה -- שבו אנשים שהם עיתונאים ומי שרוצים להיחשב כעיתונאים יש להם ממשק עם השלטון.

משה אמר לי מקודם [לפני תחילת הישיבה] איפה בדיוק הצרכים של התעודה. אנחנו שומעים שהתעודה מקלה על הגישה לכל מיני מקומות אבל הייתי רוצה להבין טוב יותר למה משמשת התעודה -- כניסה

למסע"ת? משתמשים בתעודה בתור מסנן? או לדברים אחרים שלא מתייחסים לתעודה? האם משרדי הממשלה משתמשים בה כאינדיקציה או שלא? קבוצות וואטסאפ – כשדובר מכניס עיתונאים לקבוצת וואטסאפ – מהם השיקולים? האם בכנסת מתייחסים לתעודה או לא? אם מתברר לנו שמהצד השלטוני לא משתמשים בתעודה, אפשר לסגור את העניין בהיבט הזה ואז הלשכה תמשיך לעבוד מול העיתונאים הזרים. אבל אם מתברר שכן יש צורך של משרדי הממשלה במישהו שיעזור להם -- מי ראוי לקבל את השירות שלהם ומי לא, בזה אני חושב שאנחנו יכולים לנסות לעזור.

נקבע את גבולות הגזרה. בוועדה הקודמת דיברו על פרילנסרים ועל יוצרים דוקומנטריים. אני לא חושב שצריך לדון בזה. כן גם לגבי עיתונאי חוץ, אלא אם כן נראה צורך לכך - - -

קריו נהון

מקריאת החומרים, השאלה שצריכה להישאל היא למה צריך באמת תעודת עיתונאי. כי יכול להיות שבכל משרד ממשלתי שעובדים עם דוברים יש להם חוקים פרטניים לגבי מי צריך להשתתף באירועים של המשרד, ומשתמשים בתעודה כסוג של מסנן. אבל אם באמת המדד הוא לא אחיד פר כל משרד יכול להיות שצריך להתמקד רק באוכלוסייה שנוסעת לחו"ל ובאה מחו"ל.

צריך שנתייחס גם לקריטריונים הארכאיים לגבי תעבורה באתרים כאינדיקטור קובע. במיוחד היום בעידן של רשתות חברתיות כשטלגרם וואטסאפ הן פלטפורמות חזקות – ולמעשה האתרים -- זולת Ynet וישראל היום -- התנועה אליהם ירדה פלאים.

לדוג' אני כותבת בלוג בשם "שומרת סף", אך כיום אני מעלה את כל התכנים ברשתות החברתיות [ורק מעט תכנים בבלוג עצמו, וכמוהן שזה משפיע על התעבורה של האתר]. אנחנו צריכים באמת קריטריונים שמצד אחד – מקילים על אנשים שזה מקצועם והם רוצים לקבל את התעודה ולא הולכים בתלם לפי "אמצעי תקשורת" – ומצד שני אתה לא רוצה שכל אדם שקורא לעצמו עיתונאי יתנפל על כל הדוברים של משרדי הממשלה.

אבל לא בטוח שלע"מ צריכה להיות שומרת הסף כאן. יכול להיות שהדוברים במשרדים השונים צריכים להיות שומרי הסף או אנשי המפתח בתוך המשרדים עצמם ובכך לתעודה יהיה שימוש לגמרי אחר ממה שאנחנו עושים בו.

שירה מרגלית

השאלה היא מעבר ללמה צריך באמת את תעודת העיתונאי.

תחת סעיף מקצועות התקשורת ישנן הגדרות כגון: מפעיל גנרטור, חזאי, חשמלאי, גרפיקאי – ולא סביר שהם יקבלו תעודה. מצד אחד עושים קושי מאוד גדול לאדם שיש לו 150 אלף עוקבים בפייסבוק ומעלה תכנים אקטואליים, לעומת מפעיל גנרטור שנותנים לו תעודה בקלות. לי בסלונה לדוגמא יש תעודת עיתונאי מתוקף ההגדרות שאנו עומדים בהם כגוף תקשורת. אולי צריך לחדד את זה ולהרחיב כי אם זה קיים ואנשים חפצים בזה אולי צריך לתת לזה יותר תוכן שבאמת אנשים ירצו את התעודה כי יש העדפה למי שמחזיק את הכרטיס וזה יאבד מהעניין של הסטטוס שלו לאורך זמן אם לא יהיה לזה באמת ערך.

העניין הדיגיטלי הוא לא פשוט. התייעצתי על כך וברור שההגדרות הן בעייתיות. אני יודעת שהיו ניסיונות וויכוחים -- ואני מדלגת על העניין 'למה גוף ממשלתי צריך לטפל בזה' ומעדיפה להיות מאלה שיושבים וחושבים למה זה נכון ומהם הקריטריונים מאשר לדון בהאם זה התפקיד של גוף ממשלתי כן או לא.

הקריטריונים בעייתיים. לצורך העניין – אלדד יניב הוא סוג של עיתונאי. בכל יום הוא מעלה שלושה פוסטים ועוסק באקטואליה. יש לו מקורות. מביא סיפורים. יש לו טונות של עוקבים ולצורך העניין נניח עכשיו שהוא מבקש תעודה – לפי הקריטריונים מגיע לו. ולכן – העניין הזה הוא לדעתי הדבר שצריך לפצח אותו. ועוד פעם, יש אנשים חזקים בפייסבוק אבל אין להם אתר. לעומתם יש אנשים נורא חזקים בטוויטר. אם עמית סגל לא יעבוד מחר בערוץ 2, ויש לו 450 אלף עוקבים בטוויטר והוא מאוד חשוב, אז האם הוא צריך להחזיר את התעודה? צריך להסתכל על כל הגדרת הכללים מחדש. לא לקחת מה שהיה ב-2013 ולעדכן, אלא לעשות פריש מיש כי פלטפורמות נולדות ויורדות. יכול להיות שסנפציט לא יהיו בעוד

שנתיים, ויכול להיות שטלגרם תהיה פלטפורמה אורחת. אחד הדברים שצריך לקבוע הוא שהתעודה צריכה להינתן בכל פעם לשנה-שנתיים בגלל קצב השינויים – ולבחון כל פעם את הפלטפורמות מחדש. זה הדבר המטריד ואין לי סימני קריאה.

כרמית ויץ-ספיר

כמה דברים מעסיקים אותי.

האחד, ההיצמדות להגדרות הכמותיות על חשבון האיכות -- זה בא על בסיס הימנעות מהגדרות ערכיות. אולי לא כדאי להמשיך ולהתעלם מזה.

הדבר השני הוא פרילנסרים. במודל הזה שמונהג בכל כלי התקשורת חלפו ימי החוזים של פועלי הדפוס בידיעות אחרונות – שצריך למכור בית דפוס כדי לתת להם פיצוי אחרי 30 שנות עבודה. המודל הרזה הולך ומונהג -- הרוב מושתת על פרילנסרים. כלומר – אפשר לספור על כמה ידיים את בעלי החוזים. אני לא מדברת בכלל על החלוקה, זה כמו בעולם שלישי – יש משכורות עתק מול משכורות רעב. צריך לדבר על מי מקבל תעודת עיתונאי. יצא לי לשמוע על קשיים שלע"מ הערימו על אנשים שהם חד משמעית עיתונאים. לדוגמה, צלם עיתונות שנורא קל לבחון באמת את ההשתתפות שלו בזירה הזאת שנקראת התקשורת. זה לא סיפור, צריך לעשות עליו גוגל, שהיה לו קשה להוציא תעודה.

אורנה אדלברג-כשר

אנחנו עובדים לפי הכללים - - -

כרמית ויץ-ספיר

אתרי אינטרנט שעוסקים בביקורת תקשורת, שהם אתרים חדשותיים, שהאנשים שמחזיקים את האתרים הללו לא מקבלים תעודת לע"מ.

שירה מרגלית

העין השביעית? חשוב להגיד את השמות.

כרמית ויץ-ספיר

הדבר השלישי הוא דו"ח הנפקת התעודות [שהופק על ידי לע"מ והופץ למשתתפים לפני הישיבה]. אני רואה את מגמת העלייה ואת הסטגנציה בבלוגים שהונפקו להם התעודות.

אותי נורא מעניין הפילוח הפנימי בהנפקת התעודות – איך זה מחולק? כי אם יש עורכים בעיתון שבו אני עובדת – מעריב -- שהתחילו כמגיהים שמעולם לא יצאו לשטח להביא ידיעה ומעולם לא ערכו ראיון, נורא מעניין אותי אם הם מחזיקים תעודה. ברגע שאנחנו לא נמנעים מההגדרה הערכית אז גם אנחנו לא נמנעים מהפילוח ויש תמונה ברורה יותר.

משה כהן

אני רוצה לגעת בכמה עניינים.

ראשית, מכיוון שאני דובר של משרד ממשלתי אייצג את אוכלוסיית הדוברים ואספר לכם שאנחנו בתוך "ואקום נורמטיבי" – אין כללים. לא חקיקה, לא תקשי"ר ולא הנחיות מסוג אחר משום גורם מטה לגבי איך שאנחנו צריכים להתנהג. לא מבחינת סטנדרטים ולא מבחינת בפניות של מי אנחנו מטפלים ומי לא. לא מבחינת מי האוכלוסייה שצריכה להיות זכאית לקבל את ההודעות השוטפות לעיתונות, לא מבחינת מיהו עיתונאי ומיהו לא, לא מבחינת היחס לבלוגרים. כ"א פועל לפי מיטב הבנתו ושיפוטו ומבחינת של שכל ישר.

בגלל הוואקום הזה בשעתו, ביוזמה של לע"מ והיה לי הכבוד להיות חלק מהדבר הזה, עשינו קוד אתי שבתוכו הכנסנו כל מיני עקרונות. אבל עדיין יש פער - - -

מיכאל בירנהק

מה יש בקוד האתי?

משה כהן

סטנדרטים – שאסור לשקר. לנהוג בשוויוניות בין עיתונאים. ציינתי לכם כדי להראות שיש דרישה מהשטח ואני בטוח שניצן יסכים איתי לאיזושהי הסדרה של הפעילות הזאת למרות שהשתמשנו בה - - -

ניצן חן

מבקש חדש שרוצה תעודת לע"מ – ולא עיתונאי – כי כל הרציונל הוא access – לאפשר גישה נוחה לאותם אלה שצריכים את התעודה הזאת לצרכים עיתונאיים תקשורתיים לוגיסטיים. כלומר, איש שמפעיל גנרטור לצורך נידת שידור לקשת או רשת צריך תעודת לע"מ.

באשר לקוד האתי של הדוברים, הנפקות פשוטה. מבקש חדש שלא מחדש אנחנו מחייבים אותו מ-2018 – בתיאום עם מועצת העיתונות – לעבור השתלמות אתיקה לפי כללי מועצת העיתונות. הגענו להבנה עם המועצה.

שירה מרגלית

מה ההבדל בין תעודת עיתונאי ותעודת לע"מ?

ניצן חן

נעשה את זה מסודר.

משה כהן

נגעתי בנקודה הראשונה – אי בהירות אצל הדוברים של משרדי הממשלה למי אני נותן שירות, מי יכול לפנות, מי יחכה בתור.

נדמיין סקלה שבה בצד אחד יש את משה נוסבאום מערוץ 2, ובקצה השני יש אנשים מן היישוב, גב' כהן מחדרה. פעם, בין לבין היו שניים-שלושה מקרים לא ברורים והיום יש כבר עשרים. יש היום אתרים של עמותות שמייצרים המון עבודה והיו רוצים לקבל בוודאי תגובות והודעות שלנו בזמן אמת. כבר אירעו דברים מהסוג הזה [בקשות שהוגשו]. יש דוקו-אקטיביסטיים למיניהם, דפים חברתיים. "צדק חברתי" למשל משדר שידורים חיים מהפגנות על הגז או הפגנות נגד היועמ"ש. זה שידור טלוויזיה לכל דבר. זה שידור, לא יעזור שום דבר. אם אנשים כאלה ירצו תגובה, סביר להניח שאני אתן להם.

יש היום גם זן חדש של עיתונאים – גופים דו מהותיים – גם עיתונאים וגם מגישים עתירות. הם שחקנים בבג"ץ וגם עיתונאים שמסקרים אותי ולכן אתה לא יודע איך לאכול אותם.

יש מנהלי קבוצות בטלגרם ובוואטסאפ שהם פועלים כמו סוכנויות ידיעות לכל דבר ועניין. כלומר, אנשים שהקימו קבוצה, שחיברו בתוכה את כל דוברי וכתבי הכנסת ועמית סגלים כאלה וכדומה. זה הפך להיות אימפריה. בד"כ לא מפרסמים שטויות, ואיך הם יבדקו ידיעות, אם אין להם תעודת עיתונאי? זה כמו סוכנות ידיעות רק בתוך הוואטסאפ.

אני לא נותן לאף אחד לחשק את שיקול הדעת שלי אלא מחליט לפי האינטרס. אני חושב שלא בהכרח צריך את התעודה הזאת. אם אנחנו קופצים למה שאני רוצה לומר בסוף – התעודה היא שריד למצב מנדטורי שבו יש שניים-שלושה עיתונאים עם סמכות לשר הפנים לסגור אותם, שתי תחנות רדיו שפועלות מכוח חוק, ואפשר לנהל את זה. היום כולם עיתונאים, כולם בטוויטר. שירה, אם יש לך 200 אלף עוקבים,

ואם תפני אליי לתגובה, או שיפנה אליי "הצל" ויגיד לי שהוא עומד לקרוע לי את הצורה בפוסט ונותן לי הזדמנות להגיב – סביר להניח שאבחר להגיב.

ההסתכלות צריכה להיות פונקציונלית.

שירה מרגלית

אם יורשה לי. אתה קצת מערבב. אם מישהו כותב עליך פוסט, נניח אם שכולה, וחס וחלילה ברור שיש לך אינטרס אז לא צריך לבדוק אם היא עיתונאית או לא.

מיכאל בירנהק

הוא מקבל החלטה אד-הוק.

משה כהן

אתן לך דוגמה אחרת. תיארתי פקקים מטורפים שהיו בדרך [מירושלים לת"א], תאונה קשה בכביש 443. כרמית הייתה רוצה לסקר את האירוע, לאחר שהזדמנה למקום. האם תגידי לשוטר ששם את הסרט שחוסם את הזירה שאת עיתונאית? את צריכה להביא תעודת לע"מ, אחרת מי את בכלל? אחרת מישהי שאינה עיתונאית תבקש לעבור את המחסום, תוציא אייפון ותצלם.

יש אדם שצריך להיות מוכר כעיתונאי, אבל לא בטוח שהצורך הוא שהמעמד הזה צריך להיות ממשלתי.

מיכאל בירנהק

הבעיה היא שאם אני פרילנסר ואין לי מערכת ואולי אני לא חבר במערכת כי לא מקבלים אותי. מה עושים אז? אני רוצה לעבוד כעיתונאי ויש לי קוראים.

קרין נהון

השיטה הגרמנית מדברת על שישה מוסדות עיתונאים שמפיקים כל אחד את התעודות שלו.

משה כהן

בזה אני מסכם את הפתיחה שלי לכל הסשן כאן. יש לנו שתי חלופות וזאת ההצעה שלי אליך מיכאל מבחינת ניהול האירוע הזה:

החלופה האחת היא באמת כמו שאמרת להתחיל להמציא את הגלגל ולחשוב דרך הפונקציונליות בשביל מה צריך תעודה כזו, מה השימושים שלה, ולפי זה להחליט מי צריך לקבל את התעודה.

החלופה השנייה היא להסתכל על הקיים. קראתי את החומר שהפצת. הם [הוועדה משנת 2011] דשו בזה, ופשוט לראות בקיים איפה אפשר לעשות כמה תיקונים כדי שנתפוס בתוך הכללים גם את "המקום הכי חם בגיהינום" ואחרים שברחו לנו מבין האצבעות, ולהיות טיפה יותר צנועים. כי אנחנו פועלים בתוך ואקום ואין חקיקה שמגדירה מיהו עיתונאי ומיהו לא.

ניצן חן

בקליפת אגוז אנסה לענות. אני בכוונה לא אביע את דעתי.

לגבי מה ששירה אמרה. מהות התעודה – וב-2013 הוועדה הציבורית הקודמת השקיעה בזה המון אנרגיות ושינתה את השם מ"תעודת עיתונאי" ל"תעודת לע"מ". יש היום ארבע אגודות וולונטריות שמחלקות תעודות מטעמן כסוג של חברות במועדון. אלו הן שלוש האגודות – ירושלים, תל אביב, חיפה.

מיכאל בירנהק

שהם לא מדברים אחד עם השני. פועלים בנפרד.

ניצן חן

סקופ קטן. בתחילת דרכי בחנתי את האופציה להעביר את מקור הסמכות מהממשלה לאגודות העיתונאים. יש בעולם הכל מכל. מגרמניה – ששם משרד הפנים הסמיך שש אגודות פרטיות להנפיק תעודות על סמך קריטריונים שמשרד הפנים הגרמני קבע -- דרך ארה"ב ואיטליה.

משה כהן

כאן המקום להעיר שנשקול סיור לימודי גם באירופה וגם בארה"ב (צוחקים) - - -

ניצן חן

ליהי תשמח להציג, יש מצגת מוכנה. יש בעולם מכל הסוגים. מה שחשוב הוא שאנחנו לא קובעים מיהו עיתונאי אלא הרציונל הוא תעודת גישה ולכן תאורן ומאפרת מקבלים תעודת לע"מ.

קרין נהון

השאלות שלך נכנסות לפלוטר.

ניצן חן

בישיבה הבא נביא מיפוי. המגמה היא מגמת עלייה. ירדנו מ-2,864 ל-2,852 תעודות. אין בעיה לעשות את המיפוי כדי לדעת כמה מתוכם מדיה חדשה. המערכת מאפשרת זאת.

עוד מילה אחת. אני לא נעלב אם תגידו לי שאני "חייזר מנדטורי". ועדת העורכים נסגרה. פקודת העיתונות נעלמה. שנית, אידאולוגית, לע"מ לא רצתה להיכנס לעולמות של תוכן ולכן המדדים שלנו הם אך ורק כמותיים ולא איכותניים. אפשר להתווכח על זה. לע"מ אפשרה ניו מדיה כי הפייסבוק היה בתחילת דרכו וטוויטר בחיתוליו. לא נתנו מענה ואני לא בטוח שאפשר לחדש את הפלטפורמות החדשות אלא אם כן הן משלימות.

תנאי לקבלת תעודה הוא שהמבקש יעסוק בתחום התקשורת והחדשות, על כל סוגיו. חדשות הבידור וצרכנות – סבבה. אבל – חייב להיות חדשותי, אחרת אין לדבר סוף.

מיכאל בירנהק

הבעיה היא באמת בסוף עם אקטיביסטים שרואים עצמם גם וגם וגם.

ניצן חן

יש לאקוונות קטנות שאותן פתרנו ערב כינוס הוועדה -- "המקום", "העין השביעית" -- ששם יש לנו סוג של לאקונה כי הכללים היום שהם כולם כמותיים ולא נכנסים לסוגיות של תוכן לא נותנים מענה או נותנים מענה חלקי. והראיה – אני מבחינתי מגיע כשכל הבעיות נפתרו – "המקום" וה"העין השביעית" נפתרו. כי

יש סעיף שאומר "הונח לדעתה של הלשכה שהוא עסק במקצועות התקשורת באמצעי תקשורת", ושיקול הדעת שלו מצומצם ולא רחב.

למה אנחנו מתעקשים שתנאי הסף יהיו חדשות? גם אלדד יניב או "הצל", אם הוא יעמוד בתנאי הסף שמתעסק אך ורק בתחום החדשות - - -

מיכאל בירנהק

אין לך דרישה של "ייחוד המקצוע", אלא של "עיקר עיסוקו". שמעתי על דובר שעכשיו נמצא במעצר שמחזיק בתעודת עיתונאי.

ניצן חן

"עיקר עיסוקו" – משמע מישהו שעיקר עיסוקו הוא תחום החדשות. הוא לא יכול להיות נדל"ניסט ובמקביל לבקש תעודה.

משה כהן

אתה חייב להבהיר מה זה חדשות?

שירה מרגלית

גיא פינס הוא חדשות הבידור. אז למעשה כולם הם חדשות? לפי מה שאתה מתאר.

ניצן חן

נמשיל. יש "קירות בטון" ו"קירות גבס". יש אופציה לומר שכל מי שיש לו אייפון ידרוש תעודת עיתונאי. זה זילות התעודה - - -

מיכאל בירנהק

זה סמל סטטוס.

ניצן חן

אני חולק עליך. התעודה היא משאב מוגבל. נניח שיש שלושים מקומות היום לטקס של חנוכת השגרירות החדשה בירושלים. חמישה עשר מקומות לכתבים זרים ועוד חמישה עשר מקומות לתקשורת מקומית-ישראלית. על סמך מה נקבע אותה? לכן, הסיבה המרכזית שהממשלה או מועצת העיתונות, כשלא משנה מי המחלק -- ולפיכך בגלל שזה משאב מוגבל יש קריטריונים, אחרת ניתן לשמונה מיליון ישראלים.

ישנם עיתונאים שמנסים להגחך את התעודה – שהיא מעניקה הנחה בגן החיות או בלובר. זה ניצול לרעה של התעודה, ולא בגין זה התכנסנו. התעודה מקנה גישה לעיתונאים שעיקר עיסוקם הוא בתחום החדשות.

הסיבה שאנחנו מקיימים קריטריונים על סמך תבחינים – שכיר, עצמאי, מקצועות תקשורת -- זה כדי לתת בהם סימנים כדי שנוכל לצמצם את היקף מספר העיתונאים לא בגלל שאנחנו נהנים להיות האיש הרע שקובע אלא בגלל שחייבים לצמצם כי זה משאב מוגבל. אם ניקח את ביקור טראמפ כדוגמה אז משרד רוה"מ או כל משרד ממשלתי אחר, יהיו לתעודה צבעים שונים וסגנונות שונים. למשל, בבית הנשיא יכולים לומר שיש להם מאה מקומות באירוע מסוים. תנאי פתיחה של כל הדוברים – בית הנשיא, משרדי הממשלה, מחסום ארז, גשר אלנבי, נתב"ג – לשקלא וטריא של הדובר הממשלתי -- הוא קבלת תעודת לע"מ ואחרי זה באות קטיגוריות נוספות כגון כתבי אופנה או כתבים מדיניים.

תעודות אגודות העיתונאים הן תעודות להנחה בסופר. התכנסות לגילדות העיתונות. זה לשכת עורכי הדין שתעשה לך הנחה - - -

שירה מרגלית

אז כל מי שרוצה תעודת עיתונאי צריך לפנות אליכם?

ניצן חן

כל מי שרוצה גישה למקורות ממשלתיים. למשל – הלוויית פרס. למה היה לי ויכוח עם אתר "המקום הכי חם בגיהנום"? כי הוא אתגר את הכללים על אמת. הוא אומר שהמשקל הסגולי של כל אחד מהמבקשים גדול מסך חלקיו. כלומר אותה שרון שפורר, עינת פישביין או חיים הר-זהב הם ארבעה אנשים שכל אחד מהם עושה עבודת תחקיר מאוד מעמיקה ללא קשר למספר הכניסות. הם עשו לנו תרגיל, ועמדו בכללים הקיימים, ואני מצדיע להם.

כרמית ויץ-ספיר

כשמסתכלים על ה-TGI, איך באמת אפשר לדעת כמה נכנסים? אני מדברת על פרינט. אנחנו מדברים על חשיפה. זה אומר שאף אחד במעריב ואף אחד בהארץ לא יכול לקבל תעודת עיתונאי.

ניצן חן

זה לא נכון. מנכ"ל מעריב מביא אישור מהמדפיס שלו. מעריב מדפיס כך וכך ומבחינתו זה מספיק. אני אומר בבירור: האם יש מקום להיבטים ערכיים. אני לא בעד. תעשו בעצמכם את היתרונות והחסרונות. אני חושב שבסוף תחליטו שאין לגעת בהיבט של התוכן.

מיכאל בירנהק

יש תנאי חדש שהזכרת, שאתם שולחים מבקש חדש לתעודה להשתלמות אתית. איפה זה כתוב?

ניצן חן

זה עוד לא מופיע בכללים. מועצת העיתונות צריכה לאשר את זה ואז נוסף את זה.

מיכאל בירנהק

כשמועצת העיתונות החילה את כללי האתיקה שלה [על עיתונות מקוונת, בשנת 2003], היו בלוגרים וכתבי ניו-מדיה ואמרו שלא מקבלים את הכללים ולא רואים עצמם ככפופים להם.

האם אתה כופה לאנשים שלא רוצים להיות כפופים לכללים הללו להיות כפופים להם?

ניצן חן

לא. ההשתלמות באתיקה לאו דווקא צריכה להיות של המועצה, אלא אפשר להביא גם פתק מהשתלמות באתיקה מהאקדמיה או כל מקום פרטי אחר.

מיכאל בירנהק

אבל אז אתה מסתבך.

נניח ש"הצל" רוצה תעודת עיתונאי ואתה אומר לו לעשות השתלמות אתית. ואז, קרין קוראת משהו שהוא כתב ומוצאת הפרה של כללי האתיקה ואומרת לך לשלול את התעודה, כי הצל לא נוהג על פיהם. אתה תמצא אותך אוכף את כללי האתיקה ככה?

ניצן חן

בגלל הפערים בין התמורות הטכנולוגיות לבין הפלטפורמות החדשות שמאתגרות אותנו – "המבקשים החדשים" --- מדובר בהיקפים קטנים. רובם פלטפורמות משלימות. עובדים בכלכליסט, הארץ. יש להם פרינט והם גם בלוגרים בפלטפורמות. אין הרבה אנשים שהם רק בלוגרים. אין הרבה סלונה.

משה כהן

יש מנהלי וואטסאפ – שמשגעים את הדוברים - - -

מיכאל בירנהק

יש את טל שניידר, ואת החרדים שיש להם קווים - - -

ניצן חן

צריך לקחת בחשבון שלושה דברים.

ראשית, מדובר בתעודת גישה ולא תעודת עיתונאי.

שנית, אני אישית ממליץ לא להמציא את הגלגל כי אני יוצא מנקודת הנחה שהוועדות הקודמות צללו לחומר והניחו שיש לעשות אדפטציה לטכנולוגיה. כן לקבוע עקרונות בלבד שיהיו להם מגבלות ולא יהיה שטח פרוץ. כלומר, אם מחליטים שהטוויטר והטלגרם כן, אז שתהיינה מגבלות. ולא, זאת גזירה שלע"מ לא תוכל לעמוד בה.

שלישית, עצמאי ושכיר. כאשר יש לנו מקור סמכות ויש כתובת, חלק גדול מהבדיקות שהלשכה עושה מתייטר. ניקח את תומס פרידמן אפילו, וזאת סוגיה שהניו יורק טיימס התמודד איתה. הוא הפסיק להיות כתב שם וכתב בלוג. המודל העסקי של הטיימס עד לאותה שנה היה בחינם. האם תומס פרידמן – עם כל המשקל הסגולי שלו – מקבל תעודת טיימס או לא? התשובה של הטיימס הייתה לפתוח את הכללים מכמותי לאיכותני, שאם יש מבקש תעודה שמאחוריו שלושים שנות ותק בכלי תקשורת מוכר על ידם, הוא יקבל. זאת נוסחת פשרה שאולי תחליטו – האם לפרוץ את הכללים מפרמטרים כמותיים לפרמטרים איכותניים.

מיכאל בירנהק

כמה מקרים מגיעים אליכם לוועדת חריגים? לא ערר על סירוב, שזאת שאלה נפרדת.

ניצן חן

במקום שיגיע לוועדת השגה שהיא ערעור, החלטנו לעשות ועדת חריגים בנוהל הפנימי שלנו. זאת אינסטנציית ביניים שלא כתובה בכללים.

מיכאל בירנהק

אתה רשות מנהלית. הכללים לא יכולים לנעול אותך אלא מנחים אותך. תמיד יש לך שיקול דעת. השאלה איך מפעילים אותו.

ניצן חן

בין חמישה לחמישים בשנה.

אורנה אדלברג-כשר

אפילו פחות מחמישים.

ניצן חן

יש הצטברות של עיתונות מקומית באזור המשולש או עיתונות שלא בעברית שלא מגיעה למספרים הללו – עשרת אלפים כניסות.

יש הרבה מאוד שמנסים אותנו שיודעים שלא מגיע להם – יחצ"נים שמתיימרים להיות עיתונאים ועו"ד – שאינם עומדים בתנאי סף. לדוגמה, יש מישהו שאתגר אותנו שזרקו אותו מכל המדרגות בבג"ץ ואמרו ללע"מ "כל הכבוד". יש הרבה מאוד אנשים שהתעודה מאפשרת להם סוג של יוקרה, להיכנס לכל מיני קוקטיילים אבל מבחינתנו לא עומדים בתנאים בסיסיים. לא יכול להיות שמי שעיקר עיסוקו הינו מחלק סנדוויציים או נדל"ניסט ויקבל תעודה. לכן זה לא מגיע בכלל לפתחה של וועדת החריגים.

אורנה אדלברג-כשר

עוד דוגמה היא מגזין "עולם הצילום והוידאו". היה שם מישהו שהוא מנכ"ל של חברה ולא נתנו לו כי זה לא העיסוק העיקרי שלו. הוא הגיש ערר בוועדת השגה וקיבל.

שירה מרגלית

אז למה נתת לו את התעודה, לאותו עו"ד, אם ברמה העניינית לא מגיע לו?

ניצן חן

כי אם בנאדם יש לו משרד עו"ד – וכתחביב יש לו טור, גם אם שבועי, בית המשפט העיר לנו שהוא יכול לעשות את שני התחומים בעת ובעונה אחת.

משה כהן

קחי לדוגמה עו"ד שעותר נגדנו אבל עובד גם בעין השביעית.

ניצן חן

איפה נכנסים החריגים? בתחום האפור – כמו עו"ד, כמו אקטיביסטים.

זה המקום להרחיב מעט על תפקידי לע"מ.

מה זה לע"מ? גוף ממשלתי שקיים כמעט שמונים שנה. מלבד העובדה שרוצים לקבוע קריטריונים בתקשורת הישראלית הם רגולטור בעיתונות הזרה. עיתונאי זר ללא תעודה הוא שב"ח. שם יש הרבה כאלה שמנסים, גם בתחום הפלסטינים, גם בתחום העיתונות הזרה וגם בארגוני אקטיביסטיים שהם לא עיתונאיים. כאן הדילמה היא כן דיני נפשות. כי אם הרשות המנהלית בשבתה כלע"מ טעתה ב"מקום החם", אז פישבין תעשה קצת רעש, אבל בתחום העיתונות הזרה ההחלטה היא קרדינלית כי יש כאן היבטים שקשורים בביטחון.

מיכאל בירנהק

בגלל זה יש לך תנאי שב"כ בכללים.

ניצן חן

הסיבה היחידה שלע"מ מחלקת תעודה היא הסיבה שאנחנו עושים בדיקה ביטחונית – הא ותו לא. כיוון שהתעודה הזאת היא תעודה שחלק מהאנשים לא מקבלים אותה כיוון שיש עליהם שיקולים ביטחוניים כאלה ואחרים, זאת הסיבה המרכזית כאמור -- נוסף על היות התעודה משאב מוגבל – ולכך אנחנו התכנסנו.

שירה מרגלית

נגיד שיש את כל הקריטריונים ולא רוצים להמציא את הגלגל, אבל אנחנו אומרים שהתעודה היא תעודת מעבר. בפועל, העו"ד הזה שיש לו שני עיסוקים עיקריים אף פעם לא מבקש להשתמש בתעודת המעבר ולא מטריח את עצמו להסתובב בשטח.

אני חושבת שאם אתה נותן תעודה לשנתיים ואומר "אתה צריך להראות לי ששלוש פעמים בשנה הגעת לכנסת" ואז נאפשר את התעודה. זה יאפשר סינון.

משה כהן

הרעיון גאוני, אבל מה תכליתו?

שירה מרגלית

אז אנשים יחשבו פעמיים. אם רוצים לשמור את זה על קבוצה שיש לה איזה ייחוד, למרות המחשבים והתקשורת, עדיין אם אתה עיתונאי -- צריך שיהיו לך מגעים פיזיים עם משהו שמשמש את תעודת המעבר. אתה תראה שזה יצמצם דרמטית את אלה שיבקשו.

ניצן חן

אין לי כלי אכיפה על הדבר הזה. אין לי פה דיוויזיות של אנשים.

מיכאל בירנהק

אנחנו רוצים להיזהר מלתעד את הפעילות של עיתונאים ואת האינטראקציה שלהם עם השלטון.

ניצן חן

אם תחליטו שהכל פרוץ אתם עלולים לפגוע בעיתונות המסורתית כי העולם בעידן הדיגיטלי פרוץ וכל אחד יקבל תעודת עיתונאי.

משה כהן

ניצן, בסקירה שלו, קשר בין הנפקת תעודה חדשה – לבין היכרות עם כללי האתיקה.

בעבודה שלי אני נתקל – במיוחד במגזרים – בערבוב שלא היה עובר במקום אחר מבחינה אתית בין דוברים ועובדי עירייה שבמקביל מחזיקים במקומון או באתר אינטרנט - - -

בקיצור, יש ערבובים.

מיכאל בירנהק

אני מודאג מהעובדה שהמדינה אוכפת כללי אתיקה. זה צריך ליהיכף מלמטה למעלה. כשאתה הופך את זה לתנאי סף, גם אם זה השתלמות - - -

ניצן חן

אתה צודק. זאת פעם ראשונה שלע"מ נדרשת לסוגיה שיש בה היבטים של ערכיות. יחד עם זאת, היא מנוסחת בצורה כ"כ עמומה ואוורירית. לא המדינה אמורה לאכוף אלא מועצת העיתונות.

מיכאל בירנהק

העניין כאן הוא הסטטוס של העיתונאים הותיקים וראיתי את זה בדיונים של הוועדה הקודמת. דני זקן הביע דעה ברוח "מי אלה החאפרים האלה". תעודת העיתונאי השלטונית לא יכולה להבחין בין עיתונאי רציני לעיתונאי לא רציני. לא יכול שהמדינה תעזור לגופים להחליט מי טוב או לא.

אנחנו לא צריכים לשחק במשחק הזה שבו אנחנו עוזרים לקבוצת עיתונאים ותיקה לנפות עיתונאים חדשים החוצה. אפשר לנפות אותם באמצעות נורמות חברתיות.

ניצן חן

למרות זאת, אני לא יכול לראות מיפוי בין מבקש חדש למבקש ישן. המדינה לא נכנסת לציציות. היא כאן אומרת שמבקש חדש צריך לצלול לקוד האתי של מועצת העיתונות, ויביא לנו תעודה – בין אם ממועצת העיתונות – שהיא זו שאמורה להעביר את ההסמכה.

מיכאל בירנהק

רע מאוד. החלטה מאוד רעה בעיני.

אני מכיר את תקנון האתיקה של מועצת העיתונות. אני חותם על העקרונות האתיים שלהם אבל אני יכול לראות מישהו שאומר שהוא מעדיף קודם לפרסם ורק אז לבדוק. אם גרם נזק, ומישהו יתבע אותו על לשון הרע ופגיעה בפרטיות – זה סיכון שהוא לוקח. הערך שלו של מידיות יותר חשוב וזאת אמת לשעתה ולכן יכול למחוק בקלות.

אלו לא ערכים שהייתי מחזיק בהם אילו הייתי עיתונאי או עורך ראשי אבל הם לגיטימיים וכשאתה מכפיף את זה למועצת העיתונות אתה מאמץ סל של ערכים שהם טובים לרוב העיתונאים אבל זן אחר יגיד שהם לא מקובלים עליו.

אני מדבר על מאתני דראדג' – שהסיפור שלו שהיה שהניוזוויק הרג סיפור – לפיו לקלינטון היה רומן עם מוניקה לוינסקי. יש לו אתר מצ'וקמק להפליא אבל עם סיפור ששינה את העולם.

משה כהן

לא נתנו את הדעת לאנשים שעוסקים בפובליציסטיקה, כשזאת לא עיתונות שטח, אבל היא באכסניה של כלי תקשורת מוכר.

מיכאל בירנהק

אם הם מסתובבים בשטח, כמו יוסי ורטל.

כרמית ויץ-ספיר

אני מסכימה עם משה. כשאנחנו מדברים על גישה, אם נפרק את זה רגע, מה יש שם?

ניצן חן

דוגמה מהאירוע האחרון. לפני האירוע של טראמפ ביוני אודי סגל ובן כספית ביקשו תעודה, כי בחיי היום יום הם לא צריכים תעודה. זה לא סמל סטטוס כי אם כלי עבודה ואלו התשובות שנתנו לכל הערכאות. זאת לא תעודה. זאת לא אסדרה של מקצוע העיתונות.

מיכאל בירנהק

זאת אסדרה עקיפה. אין מה לעשות.

ניצן חן

אנחנו רוצים לעשות מיפוי כרטיסים לאירוע. איך נתן את הכרטיסים לכולם? אחד מהתנאים הראשוניים הם אלה שצריכים את הגישה – ולכן איש הטלפרונטר והמאפרת צריכים את הגישה.

מיכאל בירנהק

אבל באירוע של טראמפ לא תיתן תעודות למאפרת אלא תגיד לאודי סגל 'לך תתאפר בחוץ' ותאפשר לו גישה.

ניצן חן

גם באירועי השבעים. המדינה רוצה להגביל את הכניסה לעיתונאים - - -

קרין נהון

כולנו מדברים על מהם הקריטריונים לתעודת עיתונאי ואתה מחזיר אותנו לנקודה שאתה לא קובע אותם, כי אתה בעצם תעודת גישה, תעודת לע"מ, אבל באותו הזמן רוצה לדעת מיהו עיתונאי. אנחנו בסוג של פלונטר כאן.

ניצן חן

אני למדתי דבר אחד. לא כל החוכמה אצלנו. בואו נראה מה קורה בעולם. מארה"ב – דרך קנדה, בלגיה, גרמניה – בהן אין הגבלות על הנפקת התעודה. למה עושים את זה?

בקנדה אנשים יותר או פחות שמרנים? כי לא ניתן היום בלי אסדרה של המקצוע לקבוע תבחינים שלא הכל יהיה פרוץ, קל וחומר במדינה כמו ישראל. בדרך לכאן הייתה דקירה בעיר העתיקה. באותו רגע המשטרה סוגרת את המקום בשטח סימון. למי היא מאפשרת להיכנס לסקר? למי שיש לו תעודת לע"מ? לכאורה, למה להגביל, זה חלק מחופש הביטוי, התנועה והגישה.

בעוד שלושה חודשים אנחנו עושים כנס יחד עם האינטרפול שבא ללמוד איך עושים גישה כשיש פיגוע ועורכים את האיזון בין חופש התנועה - - -

קרין נהון

אני הולכת לפי הקו שלך, ירדתי מהשאלה הזאת אבל אתה מנסה לשכנע אותי שאתם לא בודקים מיהו עיתונאי ולא מסדירים את הנושא. במנדט שהראיתם לנו ניתן להסיק שאתם כן רוצים לראות מיהו עיתונאי. למה אתה מתבייש להגיד את זה? אתה ה-gatekeeper, קובע שהם -- המקרים האפורים -- הם לא עיתונאים.

ניצן חן

כרגע, בגבולות הגזרה של הוועדה, עומדות על הפרק רק הפלטפורמות הדיגיטליות החדשות. בוועדה הקודמת הסדירו את מספר הכניסות שייתכן שצריך לדון בהם מחדש או להלביש עליהם פלטפורמות חדשות.

משה כהן

זה הזמן לשאול שאלה. אם נניח היינו נשארים עם המצב הקיים ולא עושים שינוי מהותי ולא ממציאים את הגלגל - - -

כל הסיפור הזה כמו "המקום" – כמה אנשים זה? כמה אנשים מחכים בחוץ בקור, בגשם ומחכים להיכנס? כל זה בשביל מאתיים איש, תכניסו אותם ונגמור את הסיפור.

נניח שתהיה ועדת חריגים שמגמישה קצת.

ניצן חן

אין הרבה אנשים באזורים האפורים שלא נותנים להם להיכנס. אבל יש בחדר את מיטב המוחות בתחום התוכן הרלוונטי שאני רוצה להיעזר בהם. אריאל, זה הזמן שלך לומר למה אתה כן לוחץ לפתוח - - -

----- הפסקה -----

אריאל איתן

בעבודה היומיומית, מבחינת הבקשות שבפועל קיבלנו למתן תעודות לע"מ לפלטפורמות החדשות, מדובר בבקשה אחת-שתיים. כלומר, אין לנו באמת יותר מידי אנשים שמבקשים לקבל תעודות. אבל, כששינינו את הכללים לבלוגרים, התחושה היא שמי שכתב אותם לא הבין מה זה בלוגרים והמושג הוא מיושן כיום.

הרעיון שאני דחפתי הוא שנדון באותן פלטפורמות שאם לא נדון בהן כיום – יתדפקו על דלתנו. יותר נכון בסופו של דבר שאם וכאשר נחליט לשנות את הכללים, רצוי שאותן המלצות - - -

קרין נהון

תהיינה גנריות ולא פר-פלטפורמה.

אריאל איתן

אנחנו צריכים לתת מענה. מקצוע העיתונות משתנה לנגד עינינו. ראיתי שאין ברירה, אנחנו שם ותפקיד העיתונות משתנה והשאלה אם מפעיל דף פייסבוק שיש לו שני מיליון אוהדים משפיע יותר מכתב באתר מקומי של קריית גת. אם לו מגיע תעודה ולשני לא – זאת בעיה.

ניצן חן

אף מדינה לא קבעה זאת.

מיכאל בירנהק

כשהגילדה קובעת לעצמה היא קובעת מה שנוח לה, בעוד שאתה כמדינה לא יכול לקבוע זאת כי אתה הציבור.

המתח בין לעשות כלל או כללים שניטרליים לטכנולוגיה, נתקל במתח ישיר עם הרצון לשקול שיקולים טכניים ולא ערכיים. אם אנחנו מתעלמים מסוג הפלטפורמה אנחנו הולכים לשאלה של "מיהו עיתונאי" או "מיהו עבודה עיתונאית" גם אם - - -

קרין נהון

המדד של ניצן מכיל גם קריטריונים איכותניים לחלוטין, גם אם הוא לא אומר את זה.

אריאל איתן

כשהוועדה תסכם את הדיונים אתם תראו שלא נוכל להיכנס לתחום האיכותני והתחום הכמותני יהיה הקריטריון שלפיו נוכל לגבש המלצות. גם בהמלצות הגנריות לא יהיה מנוס מאשר לקבוע קריטריונים כמותניים כאלה או אחרים.

אני מרגיש שהדיון קצת גלש מהשאלה – האם כן תעודה או לא – ויש להחזיר אותו למקום שלשמו התכנסנו – לנסות ולהתאימם לצרכים של היום ולצרכים של השנים הבאות.

מיכאל בירנהק

גלשנו כי חשוב שזה יהיה על השולחן ונראה לאן נתכנס. אני אחדד כמה דברים.

הקריטריון בעיתונות המודפסת הוא של תפוצה ובעיתונות המקוונת הוא של מספר כניסות.

אריאל איתן

לאו דווקא. מדובר על חשיפות.

מיכאל בירנהק

הקריטריון הזה בעייתי כי אנשים מעלים משהו לבלוג או לאתר שלהם אבל מפיצים את משנתם בחמש הפלטפורמות החביבות עליהן.

בנוסף, יש אפשרות לזייף.

קרין נהון

העמוד שבו כתבתם "נימוקים לתעודת עיתונאי" האם מדובר על נימוקים לעתיד שאתם רוצים שנחשוב עליהם?

אורנה אדלברג-כשר

הכוונה היא לנימוקים שמבקשי התעודה מעלים כדי לקבל את התעודה [במסמך שנקרא 'תעודת עיתונאי – סקירה ונתונים' בעמוד 2 למטה – 'נימוקים לקבלת תעודות'].

מיכאל בירנהק

אני רוצה לחשוב מה אנחנו עושים הלאה ולדבר על סדרי העבודה שלנו - - -

קרין נהון

אני חוזרת לסקירת הנתונים. בעמוד הראשון אתם מדברים על מטרת התעודה שהיא מקנה גישה למקורות מידע שונים. זאת לא גישה פיזית אלא digital access ו-accessibility. אז אני תוהה מדוע לא ראוי שאנשים מן השורה יגיעו למידע זה במידי. כאן מדובר על משהו אחר ואני רוצה שתבהיר לנו.

ניצן חן

רואים שעשית שיעורי בית. הייתה אבולוציה לתעודה. במקור – הייתה גישה טהורה. עם השנים, המדינה אמרה שיש לאקונה פה ולאקונה שם והלבישו דברים מסוימים. למשל, היום, במעברים ובגבולות – התנאי לעבור לירדן במעבר אלנבי – הוא תעודת לע"מ.

מיכאל בירנהק

להבדיל מאזרח?

ניצן חן

לאזרח אסור.

למשל גם בהנהלת בתי המשפט. ב-2011, בגלל כל מיני בעיות, כולל עתירה מנהלית שלדעתי מופיעה בסקירה, החליטה שלצורך עיון בתיקים - - -

משה כהן

הוחלט שמקרה פרטי של תקנות העיון הוא כללי העיון לעיתונאים.

ניצן חן

גורמים שלטוניים אמרו – איך נסמן? באמצעות הסימון בתעודה. כי צריך לקבוע תבחינים.

מיכאל בירנהק

חוץ מעתירות נגדכם חיפשתי לראות אם יש מקרים כמו בארה"ב אם יש חיסיון לבלוגרים, לראות אם משתמשים בארץ בתעודת לע"מ כאינדיקציה כדי לראות אם האדם הוא עיתונאי או לא.

משה כהן

שוברים שתיקה דרשו חיסיון עיתונאי.

ניצן חן

הדוגמאות הללו ממחישות את האבולוציה שעברה התעודה. בחיים האמיתיים מתקשרת אליי דוברת המשטרה או גורמי בטחון בכירים - - -

מיכאל בירנהק

בסדר, התעודה יכולה לעזור לגורמים שלטונים כשהם רוצים לקבל את ההחלטות שלהם. בחוק נתוני תקשורת יש יחס אחר לעיתונאים, כמו גם חוק האזנת סתר, כשהעיתונאי לא חשוד בעבירה בעצמו.

ניצן חן

למה אני פחות מוטרד ממה שקרין אמרה? נכון שלע"מ מגבילה גישה, אבל אם יש לנו את עינת פישביין שבגלל שהמשקל הסגולי שלה הוא גדול – היא תקבל גישה למסע"ת, גם אם יש לה קבוצת וואטסאפ.

נניח עמית סגל, שיש לו עשרת אלפים עוקבים כאן ומאה עוקבים שם, פורש מחברת החדשות ונותן לכל דכפין את מרכולתו העיתונאית. האם יכול להיות ששר כלשהו יגביל את הגישה שלו?

נניח שאם "הצל" היה מוביל דעת קהל ויבקש מאיתנו תעודת לע"מ.

מיכאל בירנהק

זה יהיה יותר שרירותי, כי אז השר שלא אוהב את עמית סגל יכול להפלות אותו כי הוא לא עיתונאי מכיוון שהוא לא בא לא טוב פוליטית. ברגע שהוא עיתונאי הוא לא יכול להפלות אותו – במסיבה שפתוחה לכל העיתונאים.

ניצן חן

גם פרסום שלילי הוא פרסום.

רונית ברמן מכליס

אני רוצה להזכיר. מדובר בהנחיות פנימיות בסופו של דבר. הרעיון הוא כללים גמישים שיסייעו לרשות לעשות את תפקידה. אבל בבואכם לשקול את מכלול השיקולים אתם צריכים לחשוב מבחינת ההמלצה הסופית גם ברמה הפרקטית בסופו של דבר.

בסופו של דבר מוגשת בקשה. אורנה מקבלת אותה. היא צריכה לדעת מה לעשות איתה. היא לא צריכה לחשוב על דוגמה ועל עמית סגל.

לכן, ראשית, אני רק מצפה את זה רק מבחינת - - -

קרין נהון

אתם לא יכולים לצאת לציבור עם כללים ארכאיים. אז אתם חוטפים את כל הריקושטים על הראש.

רונית ברמן מכליס

צריך לענות על כללים של שיקול דעת שרשות אמורה להפעיל. בקביעת ההנחיות כפופה הרשות למגבלות החלות על שיקול הדעת המנהלי – סבירות, מידתיות, שוויון וכו'. הרשות מחויבת לפעול על פי הכללים, אלא אם כן ניתן להצדיק סטייה מהם בטעמים ראויים וענייניים. יש להימנע ממצב בו הגשת בקשה תהפוך למעין חור שחור שמישהו שולח בקשה ואין לו שמץ של מושג מה ניצן הולך לעשות איתה.

מיכאל בירנהק

הכוונה שזה לא יהיה שרירותי. יש מתח מובנה בין כללים – כשהכלל ברור ועשוי להיות שרירותי – לבין סטנדרט שנותן המון שיקול דעת, אבל הוא גם לא צפוי ולא וודאי; ואז יהיו הרבה ויכוחים.

רונית ברמן מכליס

צריך להיזהר מהפיכת החרגיים לכלל.

מיכאל בירנהק

יש המון חקיקה היום שזה מודל שאני חושב להציג שנותנת שיקול דעת אבל מבנה את שיקול הדעת. לומר שלרשות יש שיקול דעת אבל יודעים מהם כללי המשחק.

רונית ברמן מכליס

אז מה בעצם מקנה התעודה? המתח שסביבו כל הזמן התעודה עם התעודות האלה לא רק בבית המשפט.

זה באמת נע בין הטענה שמבחינתנו היא עובדתית, שתעודת לע"מ היא לא תנאי או אישור לעיסוק כעיתונאי, ומצד שני, היא לא חסרת כל חשיבות ויש לה חשיבות מעשית למקצוע, אחרת לא היו מבקשים אותה ואולי לא היו נמנעים לתת אותה.

אורנה אדלברג-כשר

בתור מי שעוסקת בזה הרבה שנים אני מסכימה. אנחנו צריכים לדעת נתונים כמותיים ולא להיכנס לנתונים איכותיים. חד משמעית אין להפעיל שיקול ערכי. זה לא במנדט שלנו.

קרין נהון

גם נתונים איכותניים אפשר לכמת.

מיכאל בירנהק

אני עוצר – השיקול ברור. איך לפרק אותו הוא אתגר שלנו.

אני רוצה לדבר על צדדים טכניים של איך אנחנו מתקדמים. כמו בוועדה הקודמת אני חושב שנכון לעשות פנייה לציבור. בוועדה הקודמת פרסמו מודעה בעיתון. איני יודע איפה. ליהי תיקח את הנוסח הקודם ותשכתב אותו לפי כללי הוועדה החדשים. נבקש חוות דעת. חלק יגידו לנו לזרוק את הכל לפח. אנחנו יכולים לנחש מה יהיה מנגד התגובות אבל אולי מישהו יכול להעיר על צורך שלא ידענו עליו.

משה כהן

אכן התרשמתי שהדברים נטחנו עד דק. דיברו וחפרו והביאו בלוגרים. לא בטוח שיש הרבה מה לחדש.

כרמית ויץ-ספיר

אני חולקת עליך. מספיק מה שקפץ לי לעין. אני מסתכלת על הגבלת שטחי פרסום. ברור שהתמונה השתנתה לחלוטין.

מיכאל בירנהק

דיברנו על זה קרין ואני. גם באתר אינטרנט, ה-turnover, הרי אתה לא מוחק את זה מהאתר - - -

קרין נהון

למשל הדרישה שש-90% צריך להשתנות מידי יום ו-50% בשבוע [כפי שרשום בכללים], אבל בפועל רוב התוכן נשאר שם ולא משתנה.

כרמית ויץ-ספיר

סליחה שאני נטפלת ל-Ynet. חלק מהותי שם מהסך הכל הוא תכנים שיווקיים, יחסי ציבור שעומדים מאחורי הדבר הזה.

שירה מרגלית

אבל הוא מתעדכן בתוכן חדשותי מידי שעה. תסתכלי כמה פעמים ביום הוא מתעדכן.

מיכאל בירנהק

בואו נפרסם מודעה. יש לנו פגישה ב-7/5 ולאחר מכן ב-14/5. צריך שהלוי"ז של התגובות יהיה שבוע לפני ב-30/4.

איך מוגשות התגובות?

ניצן חן

עושים אתר ספציפי.

מיכאל בירנהק

ואז תהיה לנו גישה לזה?

ניצן חן

אורנה תרכז ואז תעביר לכל חברי הוועדה. אפשר להסדיר כניסה.

מיכאל בירנהק

זה גלוי לציבור? כל אחד יכול היה לראות?

אריאל איתן

אנחנו יכולים לייצר דף נחיתה – לינק שיהיה פתוח למי שיש לו את הלינק. אם אני כתבתי, אנשים לא יראו את התשובות שלי ואני יכול לשלוח לכם את הדוחות שאנשים כתבו.

מיכאל בירנהק

כשאנו מזמינים את הציבור, אנחנו רוצים שכולם יראו את זה. שקיפות.

משה כהן

אני זורק רעיון. אולי פעם אחת ננסה בצורה אחרת. ישנם כאן מיטב המוחות. נראה מה אנחנו מסוגלים לייצר לבד ולאחר שננסח הצעה נעביר אותה להשגות של הציבור.

מיכאל בירנהק

אבל אם יבואו ויאירו את עינינו ונגיד איך "מיטב המוחות" פספסו את זה – נזרוק את הכל לפח.

ניצן חן

מה יהיה בפנייה? הרי אנחנו יודעים מה הם יגידו? יבואו המקומונים הערביים והרוסים ויגידו שאנחנו לא נותנים לא העדפה מתקנת כי לא מגיעים לעשרת אלפים כניסות.

מיכאל בירנהק

אני חושב שיש ערך לשיתוף של הציבור גם אם לא נופתע. בואו ניתן את הצ'אנס.

אני רוצה לשמוע את עינת פישבין. אני יכול לשאול אותה כי אני מכיר אותה אבל אני רוצה לשמוע את עמדתה המוסדית, המסודרת והפומבית. העמדות צריכות להיות פומביות מלכתחילה ובכך יאפשרו סינון – כשהכל מתפרסם והכל גלוי לכולם. אני לא רוצה שיתחילו לסגור פינות אישיות - - -

ברשותכם, בואו נתקדם במקביל. ליהי – את תנסחי את הנוסח הראשוני ונגלגל אותו בינינו. ואריאל – תבדוק בבקשה את העניינים של האתר, כשנשאף שהדד-ליין לתגובות יהיה ה-30/4. מבחינתי הוא יכול להיות מופץ מחר.

ניצן חן

מה מחליטים לגבי השימוע בעל פה?

מיכאל בירנהק

ניצן העלה בהפסקה האם אנחנו רוצים אנשים מסוימים לדבר איתנו בפורום הנכבד הזה. אפשר לשמוע בשיחה בעל פה נקודות ולהבין אותן יותר טוב. יש חסרון והוא שנוצף באנשים שנתקשה להכיל אותם. אנחנו משאב מוגבל.

אנחנו יכולים להציע, כפי שרונית הציעה וזה טוב, שנשמור לעצמנו את הזכות להזמין ומי שלא רוצה לבוא שלא יבוא.

ליהי שפירא

אנשים שהוועדה תחליט?

קרין נהון

זה נותן לנו טווח פעולה רחב יותר. שיקול דעת לפנות לאנשים שמצד אחד לא שלחו חוות דעת ומצד שני שלחו חוות דעת ואנחנו רוצים להתעמק בה.

מיכאל בירנהק

מי שמבקש אנחנו נשקול.

שירה מרגלית

בהנחה שיש תעודת עיתונאי – ולא חוזרים לדיון האם צריך – כל הגרפיקאים והגנרטורים - - -

כדי לייצר סינון. אנחנו כן רוצים לשמור על סטטוס. אני הייתי שוקלת ברצינות להנפיק להם תעודות לע"מ – הפקה. הם לא עיתונאים. יש כן הבדל ואם זה משמש כתעודת מעבר יש לו תעודת מעבר של לע"מ - הפקה.

אורנה אדלברג-כשר

היו קטגוריות בעבר כגון טכנאי שידור, עוזר תקשורת, עיתונות מקומית.

מיכאל בירנהק

אני מבין שיש איזשהו פורום דוברים שהוא לא נורא פעיל.

ניצן חן

הוא מאוד פעיל. לע"מ מרכזת את פורום דוברי הממשלה שפעיל ברמות מטורפות; וגם סיורים והכשרה. דעתם חשובה מהכיוון ההפוך, לא רוצים שכל פעיל בוואטסאפ יקבל תעודה. יגיד לך משרד המשפטים, 'משרד בינוני', את יודעת מה קורה לו בין שש לשבע בערב? יצטרך לתת לכל אחד ואחת הודעות לעיתונות.

משה כהן

ואז רוצה לבדוק מידע, ומגיש שאילתא, ואין לזה סוף.

מיכאל בירנהק

אולי מסקרן להבין את הגישה. מתי ממציאים לעצמם קריטריונים ומהם הקריטריונים. האם נוכל להעביר להם משאל שאותו ננסח?

משה כהן

זה מורכב. יש כתבים צבאיים למשל שקובעים מי ניכנס לתא שלהם [כ"צים].

מיכאל בירנהק

אני רוצה לשאול אותם. זה לא יהיה שאלון ארוך.

שירה מרגלית

כמה קבוצות כאלה חשובות יש לך בוואטסאפ – פורום דוברים?

ניצן חן

יש עשרות.

שירה מרגלית

אפשר לעשות מדגם. לקחת מעשר קבוצות בנאדם אחד ולזמן אותו.

מיכאל בירנהק

אני רוצה לעשות משאל. לשלוח שאלון. איך הם מתנהגים. אני שולח לדובר ולא לציבור.

משה כהן

לשאול את יחידות הדוברים ואת יחידות הסמך איזו נפקות יש לתעודת לע"מ.

ניצן חן

מה עם כל השאר? שיש להם קבוצות וואטסאפ?

מיכאל בירנהק

אני מדבר על דוברי ממשלה. אני מבין שכל משרד קובע לעצמו, ובוואטסאפ מכניס את מי שבעל השפעה אבל כשבא לו - - -

ניצן חן

אם ניכנס לשם – אנחנו לא נצא מזה.

מיכאל בירנהק

אתם צריכים להבין טוב יותר מה הכללים באים לשרת. אני לא רוצה להציע הצעה מופרכת לחלוטין שלא מתכתבת עם השטח.

ניצן חן

רונית ההערה שלך חשובה. הנפקות של פתיחת השורות באה לידי ביטוי בפורום הכ"צים של דובר צה"ל שאחד העותרים נגדנו דרש תעודה והדבר ייאלץ את הרמטכ"ל לזמן אותו לתדריך בטחוני; וגם בפורום הדוברים קרה לנו מקרה דומה.

מיכאל בירנהק

פורום שהדובר מנהל אותו או העיתונאים בעצמם?

ניצן חן

ההחלטה שלכם – יש לתעודה נפקות לבין שלושה גופים לשישה גופים שנאחזים בתעודת הלעי"מ, כמסנן ראשוני וכמחסום לפני הצפה.

מיכאל בירנהק

השאיפה היא להבין. לקבל תמונת מצב יותר טובה כי יכול להיות שהתשובה תהיה – בניגוד למה שאתה אומר – שלא שמים על התעודה, לא מעניין אותנו, אנחנו סומכים רק על עצמנו ועושים את הבדיקות שלנו. אנחנו רוצים את הפורום של הדוברים של משרדי הממשלה. אני אנסח את השאלון, אתייעץ עם החברים ואעביר לכם.

חברות וחברים תודה רבה.

פרוטוקול מס' 2

ועדה מייעצת לבחינת כללי לשכת העיתונות הממשלתית לעניין תעודות לע"מ
יום שני, 7 במאי 2018, שעה 18:00

משתתפים/ות:

חברי הוועדה:

--	פרופ' מיכאל בירנהק	--	הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב, יו"ר הוועדה
--	פרופ' קרין נהון	--	המרכז הבינתחומי הרצליה, נשיאת איגוד האינטרנט
--	עו"ד משה כהן	--	דובר משרד המשפטים
--	גב' שירה מרגלית	--	יו"ר אתר "סלונה"
--	גב' כרמית ספיר-ויץ	--	עיתונאית ומפתחת תוכן

צוות לע"מ

--	מר ניצן חן	--	מנהל לשכת העיתונות הממשלתית (לע"מ)
--	גב' אורנה אדלברג-כשר	--	מנהלת תחום עיתונות עברית, לע"מ, מרכזת הוועדה
--	עו"ד רונית ברמן מכליס	--	לשכה משפטית, משרד ראש הממשלה
--	מר אריאל איתן	--	מנהל מחלקת ניו מדיה, לע"מ
--	גב' ליהי שפירא	--	מנהלת תוכן, לע"מ

מוזמנים

--	מר משה רונן	--	רכז חופש העיתונות בארגון העיתונאים
--	מר הדר כהן	--	עיתונאי, כתב ועורך במקומון "אוננוNews"
--	מר חגי מטר	--	עיתונאי ומנכ"ל עמותת 972 – לקידום עיתונאות אזרחית
--	עו"ד אלעד מן	--	עורך דין ועיתונאי, יו"ר "העין השביעית" ויועמ"ש עמותת "הצלחה"
--	מר יצחק פרי ומ"מ	--	עיתונאי, שדרן קול ישראל לתחבורה, תעופה, תיירות ובטיחות. מנכ"ל

יו"ר האיגוד הישראלי לעיתונות תקופתית. חבר מליאת מועצת העיתונות.

רישום:

אביב מלין, סטודנט, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב

[הערות שמופיעות בסוגריים מרובעים הוספו בתמלול זה להבהרת ההקשר]

מיכאל בירנהק

כמה דברים טכניים :

ראשית, משה [רון] העלה שאלה חשובה – האם הדיונים שלנו פתוחים לציבור הרחב? איני רואה מניעה לכך, אלא אם כן מישהו/י מתנגד/ת.

ניצן חן

נכון יותר לשמור את הדיונים כפנימיים. עסקינן בוועדה מייעצת. זהו פורום מקצועי, ועדה מקצועית. זה לא כנסת פה.

מיכאל בירנהק

בסדר. אבל תהיה שקיפות בדיעבד. שנית, אנחנו צריכים לקבוע מועד לעוד ישיבה. שלישית, לגבי האורחים. כל מי שביקש להופיע, הוזמן על ידינו. היו גם כאלה שהגיבו – אך לא ביקשו להופיע – ומתוכם אשמח להזמין אחד או שניים. אם יש מישהו/י מהמגיבים/ות שאתם חושבים שצריך/ה להופיע אשמח לדעת.

משה כהן

הייתה קצת ערבוביה שם.

מיכאל בירנהק

לי היה מעניין לראות שיש שונות בגישות. זה נובע מהאופי של הפעילות שלהם [של הדוברים] אך גם בין הדוברים שדומים יחסית הייתה שונות מסוימת.

אם כן, יש לנו כמה וכמה אורחים היום. הקצבנו לכל אחד מהם 15 דקות.

משה [רון], שלום.

משה רונן

אציג את עצמי. ראשית, לא קיבלתי מנדט ממזכירות ארגון העיתונאים לדבר בשם הארגון. הוא לא התכנס ולא קבע עמדה, ולכן אדבר בשם עצמי. הייתי יותר מארבעים שנה עיתונאי וחבר במליאות מועצת העיתונות, ובבתי הדין שלה. בנוסף, הייתי שנים רבות נשיא בית הדין של אגודת העיתונאים, לפני שהוקם ארגון העיתונאים. כיום אני רכז חופש העיתונות בארגון העיתונאים, ועובד בארגון בשכר. אינני מחזיק בתעודת לע"מ, כי אני לא עיתונאי.

משה כהן

הדיון שלנו הוא על תעודות לע"מ, ולכן חשוב הסטטוס שלך. האם למרות שאתה עדיין לא מחזיק בתעודת לע"מ, כי אתה לא עובד בידיעות אחרונות, אתה עדיין חבר במוסדות של אגודת העיתונאים?

משה רונן

לא. אני יושב בבית הדין של מועצת העיתונות כנציג של עורך ידיעות אחרונות, למרות שמשום-מה ידיעות פרשה מהמועצה. אין לי תעודה כי אני לא עיתונאי. אני פנסיונר.

[שירה מרגלית מצטרפת]

משה כהן

ועכשיו אתה חי עם זה בשלום שאין לך תעודת לע"מ?

משה רוני
בינתיים לא סבלתי מכך.

משה כהן
אבל האם סוגרים לך את הדלת ואומרים לך "תראה תעודת לע"מ"? זה חשוב לדעת מה הסטטוס כי כל הדיון כאן הוא על התעודה.

משה רוני
נזקקתי לתעודה לפני 43 שנים, כשהייתי כתב של ידיעות אחרונות ב-1974. במהלך עבודתי, הייתי צריך גישה לארכיון בית המשפט. לפי תקנות הארכיון [שהיו קיימות עוד מתקופת המנדט, אך בוטלו מאז והוחלפו בתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקים), תשס"ג-2003] יכול לעיין בתיקי בית משפט רק עיתונאי מוסמך, כשעיתונאי מוסמך מוגדר בתקנות הארכיון כמחזיק תעודת לע"מ. לכן, נזקקתי לשירותיו של מנהל בתי המשפט כדי לגשת לארכיון, והוא הנפיק לי תעודה מיוחדת. מאז, ועד היום, לא נזקקתי דה-פקטו לתעודה, אך החזקתי בה יותר מארבעים שנה.

העמדה העקרונית שאני מייצג היא של מועצת העיתונות. אני לא יודע אם אני נציג של [יאיר] טרציצקי [יו"ר ארגון העיתונאים]. אני נציג של פרופסיית העיתונאים. אם כן, ישנה עמדה עקרונית ועמדה פרקטית.

עקרונית, אנו נגד תעודה שהממשלה מנפיקה ונגד רישוי עיתונאים. אם הממשלה מחליטה מיהו עיתונאי, כלומר, מי יכול להיכנס באתרים כאשר קורים דברים - - -

אתמול הייתי בדיון אצל רז נורי. הטענה הייתה שתעודת לע"מ לא שווה שום דבר כי השוטרים לא מכבדים אותה - - -

עמדתנו העקרונית היא שאין להנפיק תעודות לעיתונאים. מצד שני, העמדה הפרקטית הפוכה, כי איזה תחליף יש לזה? התחליף הוא שאגודות העיתונאים ינפיקו תעודות בעצמן.

מיכאל בירנהק
והן עושות את זה.

משה רוני
ואכן, הן עושות את זה. אבל, עם יד על הלב, כשאני מחליט האם להנפיק תעודה או לא [בתור חבר בארגון העיתונאים] אין לי את הכלים לעשות זאת. אני רק יכול להחליט אם הוא [מבקש התעודה] יכול לשמש כחבר ארגון או לא. אם התעודה משמשת ככניסה למקומות מאובטחים, למקומות שבהם נמצא נשיא המדינה --אני לא יכול לקחת את האחריות הזאת.

מיכאל בירנהק
במקומות כאלה, או גם במקומות אחרים?

משה רוני
התעודה משמשת כאמצעי כניסה למקומות שבהם אתה לא מוכר על-ידי השומר, אבל אתה רוצה למלא תפקיד עיתונאי. רוני דניאל שרוצה להיכנס למחנה צבאי לא זקוק לתעודה כי מכירים אותו, בשונה מחייל טרי בגל"צ.

מיכאל בירנהק
הנקודה ברורה בדוגמה הזאת.

משה רוני
כארגון עיתונאים אין לנו אפשרות לעשות זאת. מועצת העיתונות יכולה לעשות זאת, אבל אין לה אפילו תקציב לשכרה של המזכירה. המנכ"ל עושה את עבודתו בהתנדבות. אין לנו חדר לקיים דיונים של בית הדין של מועצת העיתונות. לכן, מועצת העיתונות לא יכולה למלא את תפקידה, ואנו לא רוצים תרומות מבעלי הון.

אז נשארנו עם לע"מ, ושנשאל מי יכול לקבל תעודה ומי לא.

בכללי לע"מ יש כללים אנכרוניסטיים, אם כי הם לא כאלה ישנים. למשל, תחלופה של ידיעות. כיום יש הצטרפות של ידיעות, ולא תחלופה. אתה יכול לראות ידיעה שפורסמה לפני חמש שנים.

מיכאל בירנהק

זהו כלל משפטי שהתפתח בסביבה פיזית, וממשיכים להשתמש בו כיום.

משה רוני

אם הייתי בכל זאת צריך להציע שינויים. הם בשני תחומים. ראשית, הגדרה של אמצעי תקשורת. שנית, הגדרה של עיתונאי.

לגבי אמצעי תקשורת, אני רוצה להפנות למכתב [שעותק ממנו נמסר לוועדה] ששלח יאיר טרצייצקי לניצן חן, שבו הציע שבנוסף לאמור בתקנות יוכל המנהל להכיר בכלי תקשורת העונה גם על אחת מאלה.

ההנחיה הראשונה היא שכלי תקשורת יוגדר ככזה שבו מועסקים לפחות חמישה עיתונאים -- שבעבר הונפקה להם תעודת לע"מ למשך שלוש שנים או יותר והיום הם עובדים בכלי תקשורת חדש.

משה כהן

למשל, מי שהקים את אתר "מגפון".

משה רוני

יש באתר את צבי זינגר, שעבד איתי בידיעות שלושים ומשהו שנה, ופרש. האתר, שהוקם על-ידי עיתונאים מקצועיים, לא עומד ברף הכניסות הנדרש.

קרין נהון

האם הקריטריונים [המוצעים על ידי ארגון העיתונאים] מצטברים?

משה רוני

שנית, כלי תקשורת שזכה או שבעלי תקשורת מרכזיים בו זכו בעבר בפרסים על איכות עבודתם העיתונאית. אם יש כלי תקשורת שבו עובד חתן פרס סוקולוב, סביר להניח שהוא צריך להיות מוכר על-ידי לע"מ.

מיכאל בירנהק

זה לא נכנס כבר למצב הקיים? אין מישהו שזכה בפרס [סוקולוב] שמחזיק בתעודה? הקבוצה מוכלת ממילא במצבים אחרים.

משה רוני

ההנחיה השלישית, היא כלי תקשורת שמצטטים אותו במקומות אחרים, ואז המנהל יכול להכיר בו ככלי תקשורת.

שירה מרגלית

מה שנקרא פולו-אפים.

מיכאל בירנהק

זה קריטריון שעלה גם בחלק מהתגובות האחרות והוא ראוי למחשבה. הוא מעניין.

שירה מרגלית

שלא לדבר על כלי תקשורת קבועים שרוצים לתת קרדיט למקור שהם מציינים.

משה רוני

זאת בעיה אחרת. כלי תקשורת שעבודתו העיתונאית זוכה להכרה במסגרות שאינם האתר שלו. כלומר, כלי תקשורת שלא מצוטט בכלי תקשורת אחרים. אני מדגיש, אלו כלים שבשיקול דעת המנהל בלע"מ האם לשקול אותם או לא. אנו רוצים לאפשר לו משפטית - - -

והסייג האחרון של טרצ'יצקי – כלי תקשורת שזכה להמלצת ארגון עיתונאים מוכר על השפעת פעילותו העיתונאית [של אותו כלי תקשורת].

מיכאל בירנהק

מי נשאר בחוץ בהגדרות הללו?

משה רוני

מדיה חברתית.

מיכאל בירנהק

למה?

משה רוני

כי התעודה הזאת היא כזו שתכליתה היא לאפשר לעיתונאים מוכרים להיכנס למקומות; למסיבות עיתונאים; למקומות מאובטחים. לפני כמה שנים דרשו מאיתנו לשלם חמישים שקלים אחת לשנתיים כי זה מממן את עבודת השב"כ [עמו מחויבת לע"מ להיוועץ במקרים שבהם ישנו חשש שמתן התעודה עלול לפגוע באינטרס ביטחוני, כמצוין בסעיף 3(ו) לכללים הקיימים].

מיכאל בירנהק

אין שיקולי אבטחה יוצאי דופן.

משה רוני

אני רוצה להזכיר שבדיון שהייתי אתמול בראשות רז נזרי שעסק בעתירה של ארגון העיתונאים לבג"ץ, יחד עם האגודה לזכויות האזרח, אשר עסק בחסימת הגישה לעיתונאים, השופטים נתנו לנו להידבר [ונקבע פרק זמן לכך].

מיכאל בירנהק

הם יאריכו את זה. זה לא המכשול.

משה רוני

כרגע אנו במצב של הידברות. [בקשר לכך] גביתי עדויות של עיתונאים ובסופו של דבר, מה שעיתונאים דורשים הוא שהמשטרה תכיר בתעודת לע"מ, כי השוטרים לא מכירים בה.

מיכאל בירנהק

ומה אומרת המשטרה בדיונים?

משה רוני

בשטח, הם אומרים "תעופו מפה".

ניצן חן

אבל אתה מדבר לפרוטוקול. המשטרה מכירה בתעודה. היא רק אומרת שיש סמכות לשוטר, באישור מפקד המחוז, להחליט שלא להכניס עיתונאים בנסיבות כאלה ואחרות.

מיכאל בירנהק

המשטרה אומרת לכם בדיונים שהיא מקבלת רק תעודת לע"מ?

משה רוני

בשני משפטים, המשטרה אומרת שחופש העיתונות היא ערך עליון שיש להכיר בו -- אלא אם שוטר אמר שלא. חבל שלא הבאתי את המסמך. יש כלל ויש חריגים.

ניצן חן

שלושה דברים. ראשית, המכתב הזה, נאמר שיישלח אליי ולעולם לא נשלח אליי.

מיכאל בירנהק

ניצן, נקודה שנייה.

ניצן חן

למה להוציא את זה מההקשר? היו שלוש עיתונאיות מוערכות [ב"מקום הכי חם בגיהנום"], ולא בכדי חמשת הקריטריונים שמוצגים במכתב קשורים לכלי תקשורת מסוים שהיה קושי להכיר בו – ואכן הכרנו בו כחריג מבלי שיהיו לכך השלכות רוחב לכלי תקשורת אחרים. לכן, עדיף להחריג את "המקום הכי חם בגיהנום" לעומת מקומות אחרים.

שלישית, האם אתה שלוח של ארגון העיתונאים? זה גוף שהיה רוצה להחליף את לע"מ בחלוקת תעודות העיתונאי. אתה רוצה להחליף רשות מנהלית אחת באחרת?

רביעית, כל האופן שבו הצגת את המתווה שנידון בבג"ץ לוקה בחסר. יש החלטה של השופט מלצר ללכת להידברות של 3 חודשים. המשטרה לא אמרה "תעופו לנו מהעיניים".

משה רוני

זה היה בציניות.

ניצן חן

כל שלוש רשויות השלטון – הפרקליטות, המשטרה ולע"מ – הקימו ועדה לאור העתירה של האגודה לזכויות האזרח כדי לחזק את התעודה, וזאת על מנת שהשוטר כן יכיר בחופש הביטוי והעיתונות ובחופש הגישה לצלמים והעיתונאים.

מיכאל בירנהק

הוועדה הוקמה בעקבות העתירה?

ניצן חן

כן, וכבוד השופט מלצר נתן ארכה לצדדים של שלושה חודשים. הסיכום של הוועדה יוצג לבג"ץ. אני חושב רק שמן ההגינות לבוא ולומר שהלקונה הייתה כתוצאה ממהומות הר הבית. כל הטריגר לא היה בהקשר של "המקום הכי חם בגיהנום" או של "סלונה", אלא בהקשר ספציפי של אירוע ביטחוני שהייתה לקונה בגישה של אותם צלמים, הא ותו לא.

משה רוני

יש לתקן. העתירה הוגשה בעקבות האירועים בעיר העתיקה אבל לאחריהם ביקשתי להידבר עם המפכ"ל כדי לדון בנושא כדי לאפשר גישה. נתנו לנו פגישה. נפגשנו עם היועצת המשפטית. הגישה הייתה פטרנליסטית.

מיכאל בירנהק

האינפוט של הוועדה ההיא יהיה חשוב לנו.

משה רוני

אנחנו לא רוצים לרשת את לע"מ. אין לנו שום עניין בכך.

עד עכשיו דנו בהגדרת כלי תקשורת. לעניין הגדרה של עיתונאי. יש הגדרה בכללים שהיא מאוד מרחיבה, כולל המונח "מהנדס" [שנמצא בהגדרה של "מקצועות התקשורת" בסעיף 1 לכללי לע"מ].

רציתי להציע שתי תוספות, והן על דעתי בלבד, בשני כובעים שאני חובש כרגע.

ההצעה הראשונה היא להוסיף למקצועות העיתונאיים גם כתב, עורך בעל טור או שדרן שהחזיק תעודה במשך עשרים שנה לפחות, והוא מפרסם מידי פעם באמצעי תקשורת או ברשתות חברתיות. כלומר, עיתונאי ותיק שהיה בעל תעודת לע"מ עשרים שנה, היום לא עובד בעיתון מסודר, אך מפרסם מידי פעם ומוכר ללע"מ במשך עשרות שנים.

מיכאל בירנהק

למה הוא צריך את התעודה? עיתונאי כזה עדיין עושה עבודת שטח? יש לפרסם פובליציסטיקה, ויש להמשיך להיות עיתונאי [שטח].

משה רוני

הזכרנו את צבי זינגר. אם הוא עובד ב"מגפון" - - -

משה כהן

נדמיין אותו לצורך הדיון, שאין לו "בית". כלומר, הוא לא עובד בשום מקום. מידי פעם הוא רוצה לכתוב דעה בפייסבוק שלו. האם צריך לשם כך תעודה ממשלתית?

משה רוני

אם זה הצורך, הוא לא יבקש. התעודה גם עולה 50 ש"ח - - -

מיכאל בירנהק

אמנם פעם עיתונאי תמיד עיתונאי אבל השאלה האם הבקשה כאן [לתעודות לוותיקים] היא בקשה ריקה?

משה רוני

אדם שהיה כל חייו עיתונאי, והוא בלוגר, אני רוצה לתת לו מעמד שבו הוא יוכל – אם יש אירוע - - -

אתמול הייתי באזכרה של משה נגבי ז"ל. אנשים רוצים להיכנס עם תעודת עיתונאי. אנשים נכנסו עם תעודת שופט, והם כבר לא שופטים.

ניצן חן

תעודת לע"מ אינה תעודת מעמד, אלא תעודת גישה. אנחנו לא קובעים מיהו עיתונאי. מה שאתה מציג זה בעיקר ענייני מוניטין, מעמד. בשביל זה יש אגודות עיתונאים. התעודה היא תעודת גישה, הא ותו לא. הצורך מתייטר, ואם זה קורה, אנו לא קובעים את המוניטין של העיתונאי.

משה רוני

זאת תעודת גישה, ואני רוצה לתת גישה לעיתונאי הוותיק שכבר יצא לפנסיה ובכל זאת רוצה לפרסם מידי פעם, ולא רק עיתונאי שרק יצא לפנסיה ולא יפרסם.

חריג שני, ועל כך כתבתי במכתב לאורנה [אדלברג-כשר] בזמנו, הוא להוסיף בהגדרות בכללים גם עיתונאי שלא עובד במקצועו – אך עובד בארגון עיתונאים או אגודת עיתונאים. הצורך הזה נוצר באותן מהומות בירושלים. שם, רצינו לבוא, נציגי הארגון, לתווך בין דובר המשטרה וקצין המשטרה בשטח, לבין הצלמים, שלא תמיד יודעים לדבר.

מיכאל בירנהק

אבל השוטר לא דיבר עם העיתונאי בגלל שיקול דעתו, אז הוא ייתן לך? כשאתה צריך לבוא [בנסיבות מעין אלה], אתה צריך לבוא בתור הארגון, ולא עם תעודת לע"מ.

משה רוני

אבל אני צריך גישה לאותו מקום. בנושא אחר, דיונים בכנסת לעניין פיצול התאגיד. כיום דאגתי לעצמי לתעודת כניסה לכנסת, אבל אם אתה רוצה להיכנס לוועדות הכנסת, אתה צריך להזדהות בתעודה רשמית. כאשר היה מדובר בפיצול התאגיד - - -

משה כהן
ומה קרה?

משה רוני
בעלי תעודת לע"מ נכנסו.

מיכאל בירנהק
כשמישהו בסיפור הזה בא לסקר, הוא צריך תעודה וזה תנאי לגישה. [אבל] מבחינה רעיונית, בתור נציג של ארגון עיתונאים אתה לא בא לעשות עבודה עיתונאית אלא עבודה הסתדרותית.

משה רוני
הסדרן בכנסת מכיר תעודות מסוג מסוים. ולכן זאת לא תעודת עיתונאי, אלא תעודת לע"מ.

משה כהן
שאלת הבהרה: משה, האם נתקלת בסיטואציה שבה לצורך עבודתך העיתונאית לא כיבדו את תעודת ארגון העיתונאים שלך, ורק ביקשו תעודת לע"מ, והיא בלבד, אחרת לא תקבל גישה?

משה רוני
צר לי לענות שהפעם היחידה שהשתמשתי בתעודת ארגון העיתונאים הייתה בכניסה למוזיאון. כי נותנים כניסה חינם לעיתונאים למוזיאון.

שירה מרגלית
אז אתה אומר שהתעודה מיותרת?

מיכאל בירנהק
הפרופסיה משתנה. אנשים עובדים לבד. יכול להיות שהם יעשו עבודה מדהימה. למה לפי הגישה שלכם הם לא צריכים לקבל תעודה? זה נשמע כמו חסם.

קרין נהון
קצת דינוזאורי.

משה רוני
הבעיה היא איך להגדיר בכלים משפטיים את היקף שיקול הדעת של מנהל לע"מ.

מיכאל בירנהק
ההגדרה שלכם מדירה את העיתונאים מהזן החדש שלא עובדים בארגון.

משה רוני
כשישבתני בוועדה של חסיון עיתונאי [ועדת אשר מעוז] וניסינו להגדיר מיהו עיתונאי, ההגדרה הייתה שעיתונאי הוא כל מי שאוסף מידע כדי לפרסם אותו בציבור. זה כלל בהחלט גם סטודנט שכותב סמינר שיפורסם בהמשך מכיוון מה שחשוב הוא העבודה שהוא עושה.

מיכאל בירנהק
זמננו תם. תודה רבה. נשמח אם תשאיר לנו את המכתב ובו ההצעה שלך.

[משה רוני יוצא, נכנס הדר כהן]

שלום הדר כהן. ברוך הבא לוועדה שלנו. אנחנו בודקים את כללי לע"מ לעניין תעודת לע"מ. אנחנו מתמללים. התמלול יהיה פומבי. קראנו מה שכתבת. אין צורך לחזור. אפשר לצלול ישר להצעות שלך.

הדר כהן
בעצם, הפנייה שלי התחילה מפנייה שלי לניצן חן מהעובדה שקשה לנו כעיתונאים מקומיים בכל נושא תעודות הלע"מ. אני כבר 21 שנה בתחום. עבדתי במערכות גדולות, ידיעות, הארץ. לאחרונה הקמתי מיזם

של עיתון מקומי באזור בקעת אונו. זאת, בשל הדרישה של התושבים ברשות המקומית לדעת מה קורה בסביבה שלהם בלייב.

[מציג את המקומון לחברי הוועדה בעותק קשיח]

קרין נהון

לא רק בבקעת אונו, אגב.

הדר כהן

אנו מביאים להם בשורה של חדשות דיגיטליות לייב. אנחנו מקור המידע היחיד בעולם הפייק ניוז והרשתות החברתיות. האתר נקרא אונוNews. ישנו לנו 120 בתי אב ואנו עומדים על 100 אלף יוניקים בחודש.

אורנה אדלברג-כשר

[לפי הכללים הקיימים] הוא צריך 10,000 ביום.

הדר כהן

וניסיתי לבקש תעודת לע"מ לפי הכללים הרגילים. אני לא נמצא שם. נוצר מצב שבו המקומונים או העיתונים הללו, וחצי מהם הם קומוניקטים של דוברי עיריות והחצי האחר הוא של מספרה – זוכים לתעודות לע"מ – והעיתונאים שנמצאים כאן מוכרים במדינה כגוף תקשורת -- בעוד שאנו כתקשורת מקומית לא נמצאים בכללים הרגילים.

מיכאל בירנהק

למה אתה צריך תעודה? איפה נתקלתם בזה שאתם צריכים את זה והיעדר התעודה יצר לכם קושי?

הדר כהן

צריכים לע"מ בעבודה מול הארגונים הממשלתיים.

מיכאל בירנהק

למשל? ספר לנו סיפור שבו אתה או אחד מהחבריה שלך היו צריכים תעודה.

הדר כהן

כל דובר ממשלתי שאשלח לו שאילתא, אני מקבל ממנו תשובה ולא צריך תעודה. אבל אם אני צריך פרוטוקול של דיון משפטי, אז דוברות בתי המשפט מבקשת לדעת האם יש לי תעודת לע"מ; ואם אין לי -- אני מקבל רישיון זמני לשלושה חודשים שכל פעם אני מעדכן אותם שאני בהתדיינות מול לע"מ ומחדשים את זה ואני צריך לעבוד.

בנוסף, אני צריך תעודת לע"מ כשמגיעה אישיות בכירה.

מיכאל בירנהק

[יש לי משפחה שם..] - איזו אישיות בכירה מגיעה לקריית אונו?

הדר כהן

התרחבנו גם לרמת-גן.

משה כהן

אתה חבר באגודת העיתונאים? אם אתה מציג תעודה כזו מול שוטר, הוא לא נותן לך גישה?

הדר כהן

זה לא נותן לך הטבה. התעודות הללו [של אגודות העיתונאים] לא תופסות.

משה כהן

נתקלת בדוברים שלא מכבדים תעודה של ארגון העיתונאים?

הדר כהן

[הם] שואלים אם יש תעודת לע"מ.

מיכאל בירנהק

אבל אמרת שעונים לך. בינתיים, מכל מה שאמרת, בבתי המשפט אתה צריך את התעודה, ובביקור של האישיות הבכירה.

הדר כהן

וברשויות המקומיות. בגלל שאין לנו תעודת לע"מ העירייה אומרת לנו שאנו לא כלי תקשורת מוכר במדינת ישראל ולכן [העירייה] לא צריכה לענות לי על שאילתות או לתת לי אייטמים.

משה כהן

למרות שאתה "נושך" אותה בעיתון, היא לא עונה לך? היא ממשיכה להתעלם ממך?

כרמית ויץ-ספיר

לטענות מהסוג הזה יש תשובה נהדרת: אתה [ראש העיר] עובד אצל הציבור. לא להפך.

מיכאל בירנהק

בהצעה שלך אתה רוצה שיחריגו אתרי חדשות מקומיים. אתה אומר שהמבחן הכמותי של מספר הכניסות לא רלוונטי.

הדר כהן

הוא לא רלוונטי לכמות. גם אם יש לי מאה אלף יוניקים, אין סיכוי שאעמוד בדברים הללו.

מיכאל בירנהק

אתה מציע קריטריון איכותני, שהתעודה תינתן בהתבסס על אמינות האתר וכותביו. איך מודדים את זה?

הדר כהן

האמינות היא התכנים שעולים באתר. התכנים הם מקוריים, ולא הודעות לעיתונות.

מיכאל בירנהק

אבל איך לע"מ תבדוק את זה? האם ישו הודעות לעיתונות לכתבות שלך?

אורנה אדלברג-כשר

מה שאתה מצייין מופיע אצלנו בקריטריונים [סעיף 1(ו) לכללי לע"מ, שעוסק במקוריותו של התוכן שמתפרסם באמצעי תקשורת].

הדר כהן

אז רק המספר [של היוניקים] שאי אפשר לעמוד בו.

שירה מרגלית

בסיס איכותני נתון לפרשנות. עצם העובדה שהוא מועלה על-ידי כתבים שלכם לא מצביע על האיכות של המקורות.

מיכאל בירנהק

אנו מכירים את התופעה שעיתונאים לוקחים הודעות לעיתונות ומפרסמים. אתה רוצה שלע"מ תשווה בין הכתבות במקומון לבין ההודעות הללו?

הדר כהן

אפשר להבחין בזה בנקל אם נכנסים לעומק. מהר מאוד אתה יכול לראות קומוניקט.

מיכאל בירנהק

לע"מ [כרשות מנהלית] תחויב לנמק את החלטתה לדחות את הבקשה, ולעניין זה היא לא תוכל לומר שיש קומוניקטים משוכתבים, כי הם נמצאים בכל העיתונים.

העיתונים הללו, הם לרוב פרסומות. אין בהם תוכן - - -

הדר כהן

יש תוכן בכל זאת. הדבר הזה עדיין זוכה לתעודת לע"מ. על מה מסתכלים? על כמות ההפצה ועל כמה פרסום לעומת תוכן יש בו. זה מופיע בכללים.

מיכאל בירנהק

מה הם [העיתונאים המקומיים] עושים עם תעודת לע"מ? אני מסתכל על זה ולא מדמיין למה יש כאן תוכן שלשמו יצטרכו את התעודה.

אורנה אדלברג-כשר

בכל עיתון אני מבקשת לראות עותקים ובודקת את אחוז הפרסומות לעומת התוכן.

שירה מרגלית

זה לא אומר כלום כי כשהמקומיים עושים עסקת פרסום, היא חלה על כולם באופן גורף.

כרמית ויץ-ספיר

יש עוד דבר שחייבים לתת עליו את הדעת. את אומרת תוכן מול פרסום. האם את יודעת בוודאות מה מקורות של התוכן במה שלכאורה מוגש כדיעה עיתונאית לכל דבר? את יודעת מה מקורו בתוכן שיווקי ומה לא? אין שום דרך למפות את זה.

הדר כהן

אתם חייבים להבין שכשאתם אומרים תוכן מול פרסום, ברור שהפרסום הוא מודעות שהן רבע או חצי עמוד. השאר הוא המלל, שתופסים אותו בתור תוכן, אבל גם מחצית ממנו קונים בעצם.

מיכאל בירנהק

נניח שהיית עובד בדבר הזה. הכתבים המקומיים לא ניגשים לבתי משפט. הם לא מסקרים את ביקורו של בכיר מסוים. בשביל מה הם צריכים תעודת לע"מ?

הדר כהן

עזוב למה הם צריכים. הם מוכרים בלע"מ.

מיכאל בירנהק

יכול להיות שהם לא צריכים להיות מוכרים.

הדר כהן

כשאנו מדווחים במקומון על חדשות, "פירקנו" אותו כבר עם 10,000 צפיות ליום. העיתון בחולון שיצא בעוד שבוע, ודיווחתי באתר על מותו של כלב בחולון, הידיעה הזאת כבר לא תהיה רלוונטית.

שירה מרגלית

טוב, אתה נכנס איתנו עכשיו לאבחנה בין פרינט לבין דיגיטל.

הדר כהן

חייבים לשים לב למגמה שהולכת ומתחזקת בשנתיים האחרונות, להוציא מותו של הפרינט, והיא שיש עלייה מטורפת ברשתות החברתיות, בוואטסאפ.

ניצן חן

מה המודל העסקי שלכם?

הדר כהן

המודל העסקי שלנו בעיקר הוא פרסום – דרך תוכן שיווקי – שמוגדר כתוכן מקודם ובאנרים באתר.

מיכאל בירנהק

והתוכן השיווקי הוא מופרד?

הדר כהן

הוא מצוין כתוכן מקודם.

כרמית ויץ-ספיר

שזה יותר ממה שאפשר להגיד על Ynet.

קרין נהון

כמה כתבים יש לכם?

הדר כהן

אני מחזיק שלוש מערכות ויש לי שני כתבים. באזור ר"ג-גבעתיים, חולון-בת ים, ובקעת אונו. כל אתר הוא נפרד.

מיכאל בירנהק

נניח שהיינו מאחדים את זה, ופועל תחת דומיין אחד, היית מגיע למכסה?

הדר כהן

ל-10,000 יוניקים ביום? לא נעים לי לומר. הייתי מגיע רק אם יש קטסטרופה, לא עלינו. אבל לא בשוטף. חולון אמנם עיר גדולה, אבל 10,000 איש ביום לא נכנסים לאתר שלנו.

אלה הנקודות שלי. תודה רבה שאפשרתם לי לבוא ולהציג את עמדתי. תודה רבה.

[הדר כהן יוצא, חגי מטר נכנס]

מיכאל בירנהק

שלום חגי מטר, תודה שבת. קראנו את מה שכתבת באריכות, וזה היה מעניין. היו לך די הרבה נקודות. ברשותך, אני אתמצת ותחדד לי: אתה אומר שמדד הכניסות לאתרים לא טוב כמדד בלעדי; מדד החשיפה כן טוב; מדד הפולו-אפים מוצע על ידך; מדד קצב התחלופה עבר זמנו ולא מתאים לאתרי תחקירים; "עיקר עיסוקו" אינו תנאי הכרחי; תנאי של הפסקה זמנית; ועדת חריגים; וענייני שטחים.

נתחיל מהדבר הראשון – מדד התהודה (פולו-אפ). איך זה עובד [לפי הצעתך]?

חגי מטר

יש כלי תקשורת מוכרים. ככל שהם מהווים מדד למשהו, אז לראות שיש כלי תקשורת חדש, פורץ, ונבחן, שפעם אחר פעם מקבל פולו אפים ומתייחסים אליו כמקור אמין, מעניין ומחדש; ותורם לשיח הציבורי – זהו מדד טוב.

מיכאל בירנהק

ואז זה יהיה מדד כמותי?

חגי מטר

חצי-כמותי. אני חושב שצריך להיות שילוב של כמות ואיכות. אנשים שיסתכלו על המוצר באופן רחב ויגידו שנוצר כאן מעשה עיתונאי. זאת המהות. פחות אם אותו אדם הוא עיתונאי, אלא האם עוסק במעשה עיתונאי.

נקודת המוצא היא שלציבור יש אינטרס בגישה למידע – שיגיע אליו באמצעות התעודה – ולעיתונאי זה כלי.

הגישה ל"נט המשפט" היא קריטית [שמתאפשרת באמצעות התעודה]. אותו דבר לגבי תגובות מדוברות המשטרה ודובר צה"ל. אם אין לך תעודה אומרים לך שתפנה לפניית הציבור ותקבל תגובה תוך חודש-חודשיים. אותו דבר לגבי משרדים אחרים. כך גם בשטח – הפגנות וסיטואציות אחרות – הצגת תעודת לע"מ עוזרת.

משה כהן

יש לך תעודה אחרת?

חגי מטר

יש לי, של ארגון העיתונאים. אבל תעודת לע"מ גוברת.

משה כהן

נחמד. האם אתה שולח לדובר צה"ל תעודה של ארגון העיתונאים?

חגי מטר

יש לנו עיתונאים אחרים במערכת באותה תקופה שלא היינו מוכרים שהייתה להם תעודה של הארגון והיא לא הייתה מוכרת. האתרים שלנו הם "Magazine +972" ו"שיחה מקומית", שהוא בלוג עיתונאי אקטיביסטי בחציו.

שירה מרגלית

כמה כניסות יש לכם ביום?

חגי מטר

השילוב של שני האתרים ביחד – שאחד מהם הוא חוץ [כלומר, הוא בשפה האנגלית] מביא לעמידה בקריטריון הכמותי.

אנחנו עמותה. חצי מהתקציב מקורו בתרומות. חציו השני מקרנות שאנו מגייסים.

מיכאל בירנהק

אתה הצעת, בתנאים לקבלת תעודות, שיש מקום לקבל פרסומים ושהמבקש הוא אכן מפרסם תוכן עיתונאי וכן הלאה. אמרת שהשילוב הוא של קריטריון כמותי ואיכותי. לגבי כמותי, זה קל. זה שחור-לבן. או שיש או שאין. שיקול הדעת כמעט ולא קיים כאן. אבל קריטריון איכותי קשור באופן מהותי לשיקול דעת. יגידו לך שמדובר באקטיביזם. זה עשוי לקרות.

חגי מטר

השאלה על מה מסתכלים. אם אני שולח רק כתבות תחקיר שערכתי ומסתכלים עליהן - - -

גם היום בלע"מ אם אתה מגיש בקשה, במסגרת המדד הכמותי, אתה צריך להראות פרסומים בכלי תקשורת מוכר.

מיכאל בירנהק

אורנה [מנהלת המדור בלע"מ] עושה עבודה מצוינת. אבל יום אחד מישהו יחליף אותה במישהו אחר עם שיקול דעת פחות מוצלח. אבל אז יגידו לך שזאת כתבה, בעוד שלמעשה מדובר בפובליציסטיקה. בהינתן שיש שיקול דעת שמבוסס על תוכן – אנחנו עלולים להגיע למקומות הללו.

חגי מטר

המטרה היא לתת תנאים - - -

מיכאל בירנהק

מצטברים, ולא חלופיים.

חגי מטר

להפך. הקריטריון הכמותי יהיה קריטריון מספיק. אם קיים, לא יצטרכו את האיכותי.

העמדה שלנו הייתה שלע"מ לא תוציא את התעודות, אלא גוף אחר. גם אם התעודות יוצאו ע"י לע"מ, היא יכולה למנות גורם שישקול, מהאקדמיה, או שהוא עיתונאי, והוא שיחליט ברמה האיכותית. אז, אני בא ואומר שאמנם לא היו לי 10,000 כניסות, אבל אני מאוד חשוב שעשיתי תחקירים מאוד מאוד טובים.

ניצן חן

וזה המקום לפרגן ללע"מ, שחיברה את שני האתרים שלכם ביצירתיות, ואפשרה לכם לקבל את התעודה.

קריין נהון

תודה ללע"מ שהביאוני עד הלום.

מיכאל בירנהק

הקריטריון [המוצע בהערותיך] של השבתון נחמד. התעורר צורך לגביו?

חגי מטר

הוא הגיע בגלל עיתונאית זרה שלקחה שנה הפסקה מעבודתה, ובגלל שהייתה הפסקה ברצף עבודתה לא קיבלה את התעודה.

אורנה אדלברג-כשר

אנחנו כן מסתכלים על ההיסטוריה של המבקש.

מיכאל בירנהק

מישהי שהייתה בחופשת לידה והאריכה אותה לעוד שנה - - -

משה כהן

חגי, התייחסת למורכבות של אנשים שאין "עיקר עיסוקם" בתחום העיתונות. איך אתה מנטרל לשיטתך כל מיני ניגודי עניינים באתרים חדשותיים-אקטיביסטיים שעוסקים גם בפעילות פוליטית במקביל?

אתה לא רואה כאן ניצול לרעה של הפריבילגיה שמקבלים העיתונאים מהמדינה? מבתי המשפט? אם פלוני מסתכסך עם אלמוני, ומגיעים לבית משפט, הם לא יכולים לראות את התיק שלהם. אבל אתה כעיתונאי כן.

חגי מטר

השאלה העיקרית היא מה החשש. ניגוד העניינים העיקרי איתו צריך להתמודד הוא לגבי אנשים שעוסקים בלובי ובדוברות. עצם העובדה שאדם עובד באקדמיה ובהיי-טק, ובזמנו החופשי עושה תחקירים - - -

ניצן חן

היית אומר את זה גם אם היית יו"ר ועד עיתונאי מעריב? כשעיתונאי הוא חצי נדל"ניסט?

חגי מטר

כן. אותו אדם לא צריך להיות חבר באיגוד העיתונאים, שהוא איגוד עובדים.

קריין נהון

ניצן, אתה לא מחליט מהו המקצוע. מטרת התעודה היא של גישה.

חגי מטר

שוב, המטרה היא בעיני להגדיר למי מגיעה גישה.

כרמית ויץ-ספיר

יש לנו עיתונאים שמנחים אירועים ממלכתיים ומקבלים הרבה כסף. ראינו את זה ממש לאחרונה, ביום העצמאות. האם זה הופך אותם לפחות עיתונאים? הדעות, כידוע, חלוקות.

ניצן חן

אני מנסה להבין. אם מבטלים את תנאי הסף הכי מהותי שמבדיל בין עיתונאי לבין כל משלח יד אחר, אתה מייתר את הזהות של מקצוע העיתונות.

חגי מטר

זה לא משנה. אם אותו אדם פרסם תחקיר מהותי וחשוב - - -

ניצן חן

איך הרשות המנהלית תתמודד עם זה לדעתך?

מיכאל בירנהק

חוקרים פרטיים מתים לגשת לארכיון בתי המשפט.

חגי מטר

אבל הם ממילא מקבלים כי הם קשורים לעורכי דין שמקבלים גישה. צריך להגיע לשיטתי למקסימום שקיפות ולזהות מהם המקומות שבהם רואים סכנה. זה לא שהתעודה נותנת גישה לעמוד ליד רוה"מ בלי גישה ביטחונית. אין כאן סכנה מהסוג הזה. לפי מיטב ידיעתי, יש תעודות נפרדות.

ניצן חן

לא, זה בוטל. התעודה היא תנאי ראשוני לכניסה למסיבת עיתונאים. לאחר מכן יש בדיקות נוספות.

חגי מטר

צריך לזהות את הסכנות ואת הפתרונות הללו אבל עצם העובדה שכיום במציאות התקשורתית אנשים עושים עבודה עיתונאית עם ערך ציבורי אדיר שלא מתפרנסים מזה כי קשה מאוד להתפרנס מזה.

ניצן חן

תן לי דוגמה למישהו שעושה ערך עיתונאי אדיר ואין לו תעודה.

חגי מטר

אני חושב למשל שאישתון וגיון בראון [בלוגר ב"בשיחה מקומית", וכיום בלוגר בהארץ], הם שני אנשים שעושים תחקירים, מפרסמים מידע עם ערך אדיר לציבור וצריכים להיעזר בציבור כדי להגיע למקורות שאילו היה להם תעודת לע"מ, הם היו מגיעים אליהם. גיון בראון, שעושה תחקירים על מצ"ח, ראוי שיקבל תגובה מדובר צה"ל.

שירה מרגלית

אתה מציע זילות של מקצוע העיתונאי. בעבר, היו אנשים שהיו שולחים מכתבים למערכת ומפרסמים בביטאונים. כיום, זה נהיה יותר נגיש. עובדה זו לא הופכת אותם לעיתונאים ולא יכולה לאפשר להם גישה לכל דבר. כי אחרת – כולנו סוג-של עיתונאים. יש מישהו שכותב נפלא בפייסבוק, אבל העובדה שהוא נותן פרשנות, עניין ועומק לא הופכת אותם לעיתונאים.

קרין נהון

אבל העובדה שאדם כותב תחקירים יכולה להיות קריטריון איכותני ראוי.

שירה מרגלית

אבל יש את עניין התדירות. אם מישהו לקח נושא, ניתח ופרסם אותו, לא הופכת אותו לעיתונאי.

חגי מטר

לא נכון ליצור זהות מוחלטת ולומר שהתעודה מגדירה מיהו עיתונאי, אלא מקנה גישה.

כרמית ויץ-ספיר

וכך היא אכן עושה. למיטב הבנתי זאת תכליתה.

חגי מטר

מבחינתי עיתונאי הוא כל מי שיש לו מערכת, באופן רחב ביותר. המטרה היא לא ליצור זהות בין עיתונאי לתעודה.

שנית, זה המקום בדיוק שבו אפשר להוסיף מדדים איכותניים, כך שאם אישתון בעל הבלוג בא ואומר שלמרות העובדה שהוא אנונימי -- ואינו יכול להראות כניסות ותחלופת ידיעות – אבל ישנם כלי תקשורת שמצטטים אותו ומפנים אליו – בנוסף לוועדה מקצועית שמורכבת מעיתונאים ואקדמיה שקבעה שהדברים שהוא עושה הם עיתונאיים -- יש ערך לכך שגם לו תהיה גישה.

מיכאל בירנהק

אתה מציע להחריג את מי שעוסק במקביל בדוברות, לובי או יחצ"נות שגורם לניגוד עניינים. האם אקטיביזם אינו סוג של לובי?

חגי מטר

אבל זה כל אדם בעצם, לא? במסגרת ההרחבה של לתת [תעודות] לאנשים שלא מתפרנסים מעיתונות, ההצעה היא להחריג את מי שלא מתפרנס, אבל יש לו ניגוד עניינים מובנה. להבחין בין מי שיש לו ניגוד עניינים לבין מי שבא מתוך שליחות.

קרין נהון

אבל קח לדוגמא את לובי 99, או אנשי אקדמיה כמוני. כשאני הולכת לכנסת אני רוצה לקדם אינטרסים, במקרה הזה של הציבור.

חגי מטר

מבחינת ועדת החריגים, אין לי בעיה שתהיה מורכבת מעיתונאים. לא בהכרח ארגון העיתונאים. אני לא בא לקדם אג'נדה של הארגון. שיהיו רק אנשי אקדמיה ואנשי מערכות.

מיכאל בירנהק

זה כמו ללכת עם ולהרגיש בלי. מצד אחד, אתה לא רוצה פקיד מממשלתי לעניין עיתונאי משמעותי שיכול לתפקד; ומצד שני, רוצה ועדה של מומחים עיתונאים שמבינים את המטריה, אבל לוועדה כזו אין סמכות.

חגי מטר

אלא אם כן היא הוסמכה במפורש.

מיכאל בירנהק

אבל אנחנו ועדה מייעצת, לא אמונה על מתן התעודה.

חגי מטר

אם משנים את הכללים אפשר ליצור ועדה מובנית שמוקנית ע"י לע"מ.

מיכאל בירנהק

שיקול הדעת צריך להיות של הרשות כחלק מאחריות. כשהוועדה מחליטה לא לתת תעודה לפלוני, בין אם בעיתונות מקומית [כפי שנדון בפסק דין יונס] או בשטחים [בפסק דין סרי] הרשות תצטרך לנמק מדוע נתנה ומדוע לא.

לגבי ענייני השטחים, אתה רוצה שגם עיתונאים פלסטיניים יקבלו תעודת לע"מ. ניצן, אם פונה עיתונאי פלסטיני שפועל בישראל, האם הוא יקבל תעודה?

ניצן חן

תשאל את חגי, האם אי פעם מישהו פשפש בכתבותיו? במאמריו?

חגי מטר

באיזה מובן? יש עיתונאים זרים שפנו אליהם ואמרו להם שלא ישתמשו ב-972 כמקור.

ניצן חן

אל תקלקל מה שעובד יפה.

מיכאל בירנהק

לנושא השטחים, בהערותיו, אתה מתפרץ לדלת פתוחה.

חגי מטר

האם בחברון יכול להיות מצב שבו עיתונאי יהודי שעובד בכלי תקשורת שנמצא בעיר מקבל תעודה ואילו עיתונאי פלסטיני לא מקבל תעודה?

ניצן חן

שיבקש מהריבון בחברון, למה זאת הבעיה שלנו?

חגי מטר

אבל הריבון הוא ישראלי.

מיכאל בירנהק

הריבון הוא המפקד הצבאי.

ניצן חן

לחגי סגל, שגר בעפרה, יש תעודה. בכל מקרה, אם אמצעי התקשורת בו עובד הוא מקור ראשון, אז יקבל. אם הפלסטיני עובד בכלי תקשורת בישראל, הוא יקבל את התעודה.

אני לא מצליח להבין את הטענה כאן. אנחנו בודקים את הלאום בהקשר של הבדיקה הביטחונית אבל לא אם הוא פלסטיני, ישראלי או מתנחל.

מיכאל בירנהק

תודה לחגי מטר.

[חגי מטר יוצא. יצחק פרי נכנס]

שלום ליצחק פרי מהאיגוד לעיתונאות תקופתית. אנו מקליטים לצורך תמלול, שיפורסם בעתיד. קח בחשבון שהדברים יהיו פומביים.

יצחק פרי

אוקי.

מיכאל בירנהק

קראנו מה שכתבת.

משה כהן

בעוונותיי, אני דובר של משרד ממשלתי אבל לא הכרתי את האיגוד שלך. אתה יכול להסביר עליו בכמה מילים?

יצחק פרי

חבל שלא מכירים אותו. האיגוד נוסד ב-1962, בשם של הארגון הישראלי של העורכים והעיתונאים בכתבי העת בישראל. באיזשהו שלב ביקשנו להפוך את הארגון לעמותה והתבקשנו לשנות את השם לאיגוד הישראלי לעיתונות תקופתית. רשומים בו כ-800 עיתונאים בכל כתבי העת בישראל.

מיכאל בירנהק

כתבי עת, כמו מה?

שירה מרגלית
תן דוגמה.

יצחק פרי
למשל, ביטאון של אגד. כולם שם עיתונאים.

קרין נהון
זה לא נהג שלפעמים הוא גם כותב?

יצחק פרי
אלו ביטאונים שהיו קיימים בזמנו. אבל עד לפני שלושה חודשים הייתי כותב התחבורה והתיירות של קול ישראל, במשך שנים רבות.

קצת היסטוריה. בעבר, עיתונאים לא התקבלו לאגודת העיתונאים אלא אם כן היו כותבים בעיתון מסוים. כל מי שכתב מחוץ לעיתונות לא נחשב באליטה של העיתונות ולא התקבל כחבר. הארגון היה גדול וכיום הוא קטן, כי מי שעובר ליד בית סוקולוב ובר-מוחא נותן לו תעודה, מקבל אותה.

האיגוד שלנו, בניגוד לאחרים, חבר בארגון הבינ"ל לעיתונות תקופתית (FIPP). אנחנו חברים במועצת העיתונות. אנחנו חברים גם בלשכת העצמאיים בישראל.

משה כהן
אז אתם בעצם מעין ארגון גג בעצם.

מיכאל בירנהק
באתר שלכם ראיתי קריטריונים. בלוגר שפונה אליך, עצמאי, שעושה עבודה עיתונאית, יכול להיות חבר?

יצחק פרי
כמובן. נקבל אותו בשמחה.
מיכאל בירנהק
אבל תקבלו את הבלוג שלו?

יצחק פרי
כדי להתקבל הוא צריך להביא לנו לפחות שלושה עותקים, בין אם דף אינטרנט ובין אם חוברת. יש לנו ועדה שעוקבת אחר כך.

מיכאל בירנהק
איך משתמשים בתעודה בפועל בארץ?

יצחק פרי
היא מקנה כניסה למוזיאונים.

אתן לך דוגמה לגישה. מחר יש אירוע בטחוני בנתב"ג. נכתב כי יש להתייצב עם תעודת לע"מ בתוקף. זה נחמד, אבל יש כתבי תיירות שאינם בעלי תעודת לע"מ מאשר כתבים שהם בעלי תעודת לע"מ.

מיכאל בירנהק
והם נתקלים בקושי להיכנס?

קרין נהון
למה לך לא עושים קושי? התעודה שלך לא בתוקף?

יצחק פרי
מכירים אותי.

קרין נהון

מה, זאת שיטת "מצליח" הישראלית?

שירה מרגלית

הוא לא דוגמה. הוא עבד שנים רבות בקול ישראל. אבל מי שעובד בביטאון אגד, צריך להיות מחר באירוע הזה? איזה סוג של אירוע צריך תעודת לע"מ?

יצחק פרי

יש אירוע של שר התחבורה, שיופיע שם, ויזמינו עיתונאים, ספק אם יתנו לו להיכנס. מה מיוחד בתעודת לע"מ? אותו עיגול קטן שאיזה גוף ביטחוני שמאשר אותך כגורם.

מיכאל בירנהק

ואתם פניתם לשב"כ וביקשתם שיבדקו את העיתונאים שלכם?

אורנה אדלברג-כשר

או לפנות לדוברת של משרד התחבורה, נניח.

יצחק פרי

משרד התחבורה נחמד, אבל הוא לא קובע מי ייכנס ומי לא. אם אני מגיע עם הזמנה ברורה אני צריך להביא תעודה. מי שקובע היא האבטחה.

ניצן חן

אם פעם בשנה יש אירוע עם שר התחבורה. האם לא יסדרו לאותו כתב מביטאון אגד אישור כניסה? התדירות של האירועים הללו מאוד נמוכה.

יצחק פרי

מי שם את עיגול הכסף?

ניצן חן

עם כל הכבוד, זאת סערה בכוס מים. אז למה סתם?

יצחק פרי

מסכים איתך, אך בהפוך על הפוך.

ניצן חן

כשיש כתב תחבורה שכותב בביטאון ורוצה להיכנס לאירוע ממלכתי, לא תהיה בעיה להכניס אותו.

יצחק פרי

עיתון דו-ירחון, הכתבים שלו לא יכולים להיכנס לאירוע בטחוני בו מופיע שר מסוים.

אורנה אדלברג-כשר

הם יוצאים מטעם גוף מסוים שהוא לא כלי תקשורת.

ניצן חן

הדובר מקבל את ההחלטה.

משה כהן

אבל אין לך מקור סמכות אחיד.

יצחק פרי

ואתה יכול להכניס את הכתבים לבית משפט לעיין בחומר?

משה כהן

זה משהו אחר, יש תקנות שעוסקות בכך [תקנות בתי המשפט (עיון בתיקים), שצוינו בראשית הפרוטוקול].

ניצן חן

בכמה אנשים מדובר בפועל? כמה עיתונאים בגוף שאתה היו"ר שלו נתקלים בקשיי גישה?

יצחק פרי

אני לא יודע להגיד לך.

ניצן חן

סדר גודל, עשרות או מאות?

יצחק פרי

אם מגיע שר לחניכת מיזם תחבורתי בדימונה, הכתבים המקומיים לא יכולים להגיע. מכל מקום, אני ממליץ לאשרר את ה"עיוגול כסף" הזה שיש על תעודת לע"מ גם על תעודות אחרות שהן בינ"ל ולאפשר לעיתונאים להגיע למקומות מאובטחים, ולא רק לע"מ.

מיכאל בירנהק

תודה רבה, יצחק.

[יצחק פרי יוצא, נכנס אלעד מן]

שלום אלעד מן, תודה שבאת. היועץ המשפטי של "הצלחה" ויו"ר "העין השביעית". קח בחשבון שדברים שנאמרים יפורסמו. האם אתה מסכים לכך?

אלעד מן

בסדר.

מיכאל בירנהק

אני אסכם את הנקודות שאני הבנתי ותגיד לי איפה אני טועה ואז נתקדם. [לפי הצעתך:] אמת המידה של סוג המדיום – לא רלוונטית; אותו דבר לגבי אמת מידה כמותית; כך גם אמת מידה צורנית. מה כן – אמת מידה איכותנית. איך אתה רואה זאת בעיני רוחך?

שנית, אתה אומר שראוי להעביר את הסמכות מלע"מ לארגון חיצוני. אז למה ארגוני העיתונאים לא מרימים את הכפפה? כך היה רצוי בעולם אידאלי. אבל מאחר שזה לא קורה ואין סיכוי שיקרה במציאות הנוכחות, השאלה מה עושים בעניין הזה?

אלעד מן

לא הרימו את הכפפה, למה אתה מתכוון?

מיכאל בירנהק

הכוונה היא שהארגונים לא הידברו בינם לבין עצמם ואמרו שלא צריך את לע"מ, אלא הם יקנו את התעודה.

משה כהן

הארגונים לא באו בדרישה שיכירו גם בהם לעניין גישה לארכיון ביהמ"ש.

מיכאל בירנהק

יש גם מבחן לפעולה עיתונאית והשאלה האם פקידים יהיו אחראים לכך; והמרשם השקוף. נתחיל מהמבחן האיכותני.

אלעד מן

כל הדברים שאמרת שלובים. מבחן איכותני והערכה חוץ ממשלתית ע"י גוף שהשיפוט המקצועי שלו הוא שיפוט שמקובל כאמת מידה – גם אם יש קריטריונים שאפשר להסתכל עליהם כסטנדרט – הוא לדעתי מוצלח יותר; ואפילו הרעיון הזה עלה בשיחות ביני לבין מנהל לע"מ [ניצן חן] ואפילו שוחחנו לא פעם על זהות הגוף החיצוני שיעריך. זה לא קרה כי אף אחד לא הפך את זה ליוזמה רשמית. אף אחד לא בא ללע"מ ולמועצת העיתונות - - -

מיכאל בירנהק

המועצה היא גוף שלא כל העיתונאים חברים בו. טוב שפקיד מצוין ובכיר לא פונה לגוף אחד מתוך אופציות קיימות, זה היה צריך לבוא מהם [מארגוני העיתונאים].

אלעד מן

הגוף [המועצה] הוא ייחודי במובן הזה שאין לו תחליף ברמת הוותק והסטנדרט, ועדיין גם ברמת הקונצנזוס החלקי שמייחסים לו כלי תקשורת גם שאינם חברים בו. אנו רואים בבתי הדין לאתיקה של מועצת העיתונות גם גופים שפרשו ממנו, כמו ידיעות אחרונות, ערוץ 10 שלא חבר, זכייניות כמו קשת ורשת. אי אפשר לומר שמועצת העיתונות היא ככל ארגון אחר.

אגב, לא צריך גוף אחד. אפשר לחתור להכרה בכמה גופים שאומרת שברגע שהם נותנים את תעודת היושר שלהם לאדם שמבחינתם הוא אדם שהם מקבלים אותו כחבר או מכירים בו כמי שעושה פעולה עיתונאית, כמו ארגון העיתונאים. גם אין כל כך הרבה גופים כאלה - - -

מיכאל בירנהק

יש כמה.

אלעד מן

אף אחד לא ניסה לבוא לארגונים הללו ואמר להם איך אפשר להכיר. הם ישבו במועצת העיתונות. לא צריך לעשות הודנות כדי לקיים תהליך. אפשר לדבר עם כל הארגונים.

מיכאל בירנהק

כולנו מסביב לחדר הזה יודעים שלע"מ נותנת תעודת לע"מ ולא תעודת עיתונאי, ולא נכון שהממשלה תחליט מיהו עיתונאי; אין רישוי של מקצוע העיתונאי בישראל וטוב שכך. זהו המצב המצוי והרצוי ויש על כך הסכמה רחבה. ולכן, בעולם אידאלי, להוציא הפוליטיקות הפנימיות, ארגוני העיתונאים היו מרימים את הכפפה ואומרים שהוציאו תעודה וככוח היו באים ומדברים עם הנהלת בתי המשפט בדרישה להכיר בתעודות שלהם.

אלעד מן

יש לי דוגמה קונקרטי. לע"מ לא אפשרה למערכת "העין השביעית" לקבל תעודות עיתונאי כי לא עמדו בקריטריון של 10,000 כניסות ליום.

ניצן חן

עדיין.

אלעד מן

נדמה לי שנוכל להסכים שהעין השביעית היא גוף שעושה עבודה עיתונאית ראויה.

שירה מרגלית

אבל לרוב העיתונאים במערכת יש תעודות עיתונאי?

אלעד מן

שלושת העיתונאים שנמצאים במערכת צריכים תעודה שתקנה להם גישה.

נוצר למשל צורך נקודתי לקבל היתר עיון כללי מהנהלת בתי המשפט. לוחות הזמנים לחידוש היתרי עיון כלליים הם עצמאיים. כשהם מבקשים תעודת לע"מ כתנאי סף לגישה [לקבלת ההיתר], ואין זכאות

לתעודה -- נפגעת זכות מהותית שהיא כלי עבודה. משכך, היה צורך למצוא פתרון נקודתי מול הנהלת בתי המשפט ולהגיש להם תצהיר - - -

משה כהן

כלומר, אפילו הנהלת בתי המשפט מצאה את הדרך להעניק לכם גישה.

אלעד מן

אבל זה לא צריך להיות ככה [זה חריג מיוחד]. התעודה היא תנאי בסיס לגישה. אם אין לא תהיה במעגל הזכאים - - -

משה כהן

אתה אומר לא להתאהב במבחנים הכמותיים, אלא להיצמד לקריטריונים איכותניים. אבל המחוקק לא הגדיר מיהו עיתונאי; ואין רישוי של המקצוע. אז איך נדע?

אלעד מן

לא צריך להגדיר יותר ממיהו עיתונאי אלא מהו מעשה עיתונאי. אני רוצה ליצור מסגרת של מבחנים. בתי המשפט לא רצו להיכנס לסוגיה הזאת. אני אומר לכם, בתור מי שהיה בין מנסחי את הצעת החוק של רוזנטל על חיסיון עיתונאי, הסוגיה של הגדרת מיהו עיתונאי תמיד מפילה את החוק. לכן, צריך ללכת להגדרות של סוג הפעולה ולא של זהות הפועל.

אנחנו יודעים שבטווח הגדול, לא בקצוות שבהם יש תחום אפור, ניתן לזהות מעשה עיתונאי כשאנו רואים אותו. יש גופים שזה עיסוקם והם מחוץ לממשלה, שאפשר להסתמך על הניסיון המצטבר שלהם וההבנה שלהם בתחום ולומר שמי שנתן למבקש אישור, מקובל עליו שתוקנה לו גישה.

מדובר כאן בגישה, לא בזכות, אתה מרחיב את המעגל כדי לפגוע כמה שפחות בשוויון.

מיכאל בירנהק

שוויון היא מילה גדולה. צריך לפרט באיזה הקשר. אתה רוצה שלע"מ תגדיר מהי פעולה עיתונאית או לא?

אלעד מן

היא צריכה לומר שהגוף החיצוני הזה מקובל עליה.

מיכאל בירנהק

נניח שאני פונה לאיגוד העיתונאים, לארגון לעיתונות תקופתית, ולמועצת העיתונות, וחושב שמגיעה לי תעודה כי הציוצים שלי בטוויטר הם עבודה עיתונאית למופת, אז?

אלעד מן

אז כמו בתהליכים אחרים ממשלתיים כל גוף יגיש את האופן שמקצועי שבו הוא חושב להעריך, יתנו לו משוב על התהליך - - -

זה קורה גם בדברים אחרים - - -

מיכאל בירנהק

כמו איפה למשל?

אלעד מן

בתעודות אלקטרוניות מאשרים כל אחד מהמנפיקים הללו לפי - - -

מיכאל בירנהק

אבל אז השיקולים הם טכנולוגיים שאפשר למדוד אותם. שיקול הדעת שלהם שונה מאשר מי שכותב את כתב העת המסוים הוא עיתונאי או לא. זה לא אותו סוג של שיקול דעת.

אלעד מן

אבל אלו השיקולים שלא תרצה להפקיד בידי הממשלה שיש בהם ניגוד עניינים אינהרנטי, כך לא תרצה שבועדת חריגים [של לע"מ] ישב מנכ"ל ראש הממשלה.

מיכאל בירנהק

אבל הוא כפוף לעקרונות המשפט המינהלי, אותו מנכ"ל.

אלעד מן

מהיכרותי עם המשפט המנהלי, יש הכרה גם בגופים דו-מהותיים. כך, אחד המשיבים בעתירה יכול להיות גוף פרטי שהוא ידו הארוכה של המינהל לצורך הפעולה הספציפית הזאת. לא עסקינן במשפט מנהלי קלאסי, כי יש מתחם שיקול הדעת וקשת של שיקולים.

ניצן חן

אבל מהם היתרונות? אם אתה מדובר על מועצת העיתונות, מקובל שיקבלו שיקולים לבר-ממשלתיים. ההגדרה המהותית של התעודה היא הבדיקה הביטחונית שכולה ממשלתית. למשרד רוה"מ יש עוגנים שהוא הבדיקה הביטחונית ואם ניתר אותה לא יהיה הבדל בין תעודת לע"מ לתעודות הארגונים.

אלעד מן

ההבדל המהותי הוא שהממשלה לא מקבלת את תעודת הארגונים. אם זהו השיקול שאתם שוקלים, שבגינו מבחינים בין שני סוגי התעודות - - -

שירה מרגלית

לא, זה לא השיקול המבחין.

אלעד מן

אבל גם את הבדיקה הביטחונית נותן מישהו חיצוני לע"מ - - -

מיכאל בירנהק

אתה מציע לעשות מיקור חוץ לשיקול הדעת הממשלתי. ברגע שאתה מייתר את שיקול הדעת הזה, יצרת הטיות חדשות. מועצת העיתונות יכולה להיות פרופסיה שמגדירה את גבול המקצוע, ולא תיתן לבלוגרים להכניס ולא תמליץ לקבל את התעודה.

אלעד מן

אז מה שאני מציע - - -

מיכאל בירנהק

מה, לעשות פורום שופינג?

אלעד מן

עדיין מועצת העיתונות היא הגוף היחיד שיכול להמליץ. היא מערבת את כל הנציגים - - -

מיכאל בירנהק

בוועדה של 2011 סירבה השופטת דליה דורנר [יו"ר מועצת העיתונות] לבוא בנימוק שזהו [לא] תפקידה של הממשלה.

אלעד מן

במועצת העיתונות יש עוד חברים מלבד השופטת דליה דורנר. בהינתן שתבוא יוזמה כזאת מול מועצת העיתונות, היא תישקל לדעתי בכובד ראש.

ניצן חן

ולמועצת העיתונות יש משאבים לקחת זאת על עצמה. הבנתי שאפילו למזכירה אין תקציב.

אלעד מן

התחקיר הביטחוני לא יכול להיעשות ע"י אף גורם שאינו ממשלתי. אבל לגבי הנתונים האחרים - - -

מקומון מסוים מגיש ללע"מ בקשה לתעודת עיתונאי, מה היא בודקת? התבחינים בכללים מאוד טכניים.

ניצן חן

לע"מ עוסקת בהרבה סוגיות קונסולריות סיוזיפיות שמצריכות משרה מלאה. האם מועצת העיתונות תיקח על עצמה הן את העיתונות הישראלית והן את הארצית; ומה לגבי העיתונות הזרה? וכל אלה עם אדם אחד שמקבל חצי משרה?

אלעד מן

אולי אפשר לחשוב על מימון ייעודי של הדבר הזה. אפשר ליצור מנגנון נוסף, חלופי. ישנם תאגידיים שהופרדו, כמו "כאן", שממומן ע"י הציבור והממשלה אבל לא שוקל שיקולים של ממשלה. אני מרגיש שכל הנושא הזה קצת התנפח בשיחה אבל נדמה לי שאני לא הראשון ששקל והעלה את הרעיון הזה.

משה כהן

איך אתה מתמודד עם העובדה שהגופים שהזכרת כאן כמו מועצת העיתונות מייצגים היום את המיעוט של האנשים שרואים עצמם כעיתונאים? אני מדבר גם על כאלה שלא מחזיקים בתעודת לע"מ כיום ואף בשום ארגון אחר. אתה תבוא לאפליקציה ואומר שמועצת העיתונות תבוא ותקבע, אז מדוע שיקשיב לכך?

אלעד מן

הממשלה יותר טובה? ברגע שהדני"א של אותו גוף מקובל, ולא מדובר בארגון עיתונאי אלא בגוף שונה. מה שמעניין הוא ההסכמה בתוך הסטנדרט ופחות החברות באותה גוף. לראיה – בתי המשפט לוקחים את הסטנדרט של מועצת העיתונות כשהם שופטים בתביעות דיבה ולא את זה של ארגון העיתונאים.

משה כהן

אני מאתגר אותך במובן זה שמועצת העיתונות לא מוכרת אלא גם הסטנדרטים של המועצה לא מוכרים בעולם דהיום.

אלעד מן

תיקח את כל תקנוני האתיקה. הם נובעים ודומים לתקנות מועצת העיתונות. אפילו התקנון שכתבו עכשיו לתאגיד השידור הציבורי דומה לתקנון של מועצת העיתונות.

משה כהן

אני מתנהל מול עיתונאים שלא שמעו על תקנון האתיקה שאתה מדבר עליו. יש המון עיתונאים שבכלל לא מכירים את התקנון.

מיכאל בירנהק

תקנון האתיקה של מועצת העיתונות, שאינו הנושא שלנו, משקף בעיות וסוגיות אתיות של עיתונות ותיקה, ולא של עיתונות חדשה. למשל, עיתונות חדשה מתלבטת האם לתקן טעות בדיועבד או לפרסם מחדש, בעוד שבעיתון היו מפרסמים מודעה כאשר נפלה טעות בכתבה. מועצת העיתונות היא גוף חשוב, שכבודו במקומו מונח. זה גוף של עיתונות ותיקה.

ניצן חן

וגם לא כל הוותיקה.

אלעד מן

אז אני אומר לכם שבתור מי שיושב ברשות המבצעת והמחוקקת [במועצה] ולפעמים מגיש תלונות לרשות השופטת [במועצה] -- שזה לא מדויק. דווקא רואים את האדפטציות לעיתונות חדשה ומקוונת בהתפתחות האבולוציונית בתקנון של "כאן". מי שיושב בוועדה שניסחה את התקנון של "כאן" אלו הם אותם האנשים שיושבים במועצת העיתונות.

קרין נהון

[ההצעה ל]מרשם השקוף, מעניין אותי מאוד. תפרט עליו?

אלעד מן

כל ההתעסקות שלנו במרשם התחילה דרך בקשת חופש מידע שהוגשה ב-2013, לפיה סברנו --- דרך אגב, הלשכה פעם כן פרסמה בעבר את מרשם התעודות כולל שמות של מחזיקים.

משה כהן

אין רשימה פומבית של מחזיקי תעודות?

קרין נהון

צריך שתהיה.

ניצן חן

מינואר 2018, תנאי לקבלת תעודה הוא הסכמה לפרסום הפרטים [בטופס מקוון]. למעט שניים-שלושה מקרים – רובם הסכימו. הסיבות לסירוב הן שהמבקש רוצה לשמור על דיסקרטיות, צנעת הפרט, שמשלח ידו לא יתפרסם ברבים. אלו הן סיבות ספציפיות, והן מעטות.

אלעד מן

ואצל העיתונאים הזרים יש עניין של חשיפה, שהוא מוצדק.

אם כבר מדברים על זה, צריך לומר שהמערכת של לע"מ לא מצליחה להפריד בין מרשם הבקשות למרשם האישורים, שנמצאים ברשימה אחת; ולכן אי אפשר לפרסם בפועל את הרשימה.

ניצן חן

אני אומר לפרוטוקול שעד סוף השנה [2018] נפרסם את הרשימה. אנחנו לא מושלמים. לוקח קצת זמן לטכנולוגיה. גם הפרוטוקולים של הוועדה הנוכחית יפורסמו באתר לע"מ.

מיכאל בירנהק

[ההצעה לבטל את התנאי של] "עיקר עיסוקו" – למה לא רלוונטי?

אלעד מן

המבחן צורני לחלוטין ואין בו צורך. למשל, יובל יועז בעיתון הארץ לא קיבל תעודה.

ניצן חן

הוא מקבל. הוא אתגר את המערכת. יש מתי מעט של אנשים שאתגרו אותנו, שלא נכנסו. במקרים חריגים אכן עורכי דין שהם גם עיתונאים נכנסו פנימה.

אלעד מן

זה האבסורד במבחן הזה. כי יכול להיות שמי שעושה מעשה עיתונאי ראוי ושהמאמרים שלו מונומנטליים אבל מתפרסמים אחת לחודש ועיקר עיסוקו לא בעיתונות -- כמו נחום ברנע שפורש עכשיו -- לא יקבל תעודת לע"מ.

דוגמה אחרת. אני כותב פעם בחודש פרשנות ב"עין השביעית", כדי להגיע למסיבת עיתונאים עם שרת המשפטים, או כדי להיכנס לבית המשפט כדי לסקר את משפט אולמרט, אני צריך תעודת לע"מ.

ניצן חן

אתה עורך דין ליטיגטור או עיתונאי?

אלעד מן

אבל למה המבחן רלוונטי? משנה האיכות והתוצר העיתונאי.

שירה מרגלית

התדירות גם משנה. אם אדם כותב דבר מונומנטלי שש פעמים בשנה, זה לא הופך אותו לעיתונאי.

אלעד מן

את באתר "סלונה", מגישה פעם בשבוע תכנית ונותנת פעם בחודש פרשנות עיתונאית, את לא צריכה תעודה?

ניצן חן

כל מקרה לגופו.

אלעד מן

אבל כל מקרה לגופו הוא לא המקרה שבו קובעים כללים ומבחנים.

מיכאל בירנהק

החשש הוא ניצול לרעה של גישה לדברים אחרים וכאשר אדם חובש כמה קובעים זה יכול להתערבב אצלו.

משה כהן

בפניות אליי, ככל שיש פונה כזה -- גם עו"ד פעיל וגם כותב מאמרים למשל -- אני מבקש למצוין במפורש אם הפניה אליי היא בעלת תוכן משפטי או שזו פנייה עיתונאית.

כרמית ויץ-ספיר

נכנסתם לאזור מדאיג ומעציב שבו כמה אנשים לא מתפרנסים ממקצוע העיתונות.

מיכאל בירנהק

נניח שאני יחצ"ן. אני מייצג לקוחות ואת האינטרסים שלהם. בנוסף, אני כותב טור שיש בו תוכן עיתונאי. אני רוצה תעודת לע"מ. מה דעתך?

משה כהן

אני נתקל בדוגמאות קונקרטיות, בעיקר במגזרים. שם, אתה מגלה אנשים שגם עיתונאים, גם עובדים בעירייה וגם מחזיקים משרד יחסי ציבור.

אלעד מן

אתה טועה, כי כללי האתיקה של לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר) אוסרים על כך. עזוב את "עיקר עיסוקו" ותכניס כלל של ניגוד עניינים.

מיכאל בירנהק

שיצהיר שאין לו ניגוד עניינים?

אלעד מן

כן. זה קשור גם לאיכות העבודה העיתונאית שלו.

ניצן חן

תהיה ישר. אותו עורך דין שאתגר אותנו רצה את התעודה כדי לסגור עניין שהיה לו עם עורך דין אחר.

כרמית ויץ-ספיר

כאילו שעיתונאים לא סוגרים חשבון.

מיכאל בירנהק

ומה עם אצהיר הצהרת שקר? האם אורנה תגיש תלונה למשטרה?

אלעד מן

אבל אותו דבר לגבי רישיון נשק.

מיכאל בירנהק

אבל בחוק כלי הירייה שיקול הדעת של הרשות הוא טכני ומובנה יחסית, ופחות רחב. מה נחשב לדעתך ניגוד עניינים?

אלעד מן

כותבי נאומים. לוביסטים. יח"צ.

מיכאל בירנהק

ומה לגבי לוביסט שרוצה לקדם אגינדה חברתית. זה לוביזם מסוג אחר.

אלעד מן

ראשית, בתחילת הדרך מטעמי שקיפות כנדרש בחוק הלוביסטים, אנחנו [עמותת "הצלחה"] נרשמנו כלוביסטים. ככאלה, אסור היה לנו לדבר עם מרכז המחקר והמידע של הכנסת. הם מתקשרים אליי כדי לקבל אינפורמציה ואני אומר להם שאני לא יכול לדבר איתם.

עכשיו כשאני רשום בכנסת כנציג של ארגון מותר לי לדבר עם כולם - - -

מיכאל בירנהק

אז אתה אומר שאין בעיה - - -

אלעד מן

אני אומר ההיפך. גם לוביזם חברתי [החברה האזרחית] הם קבוצת אינטרס.

מיכאל בירנהק

אז אתה אומר שהם לא יכולים להיות עיתונאים.

אלעד מן

השאלה מהי הסוגיה המקודמת. אם מדברים על תקציב המל"ג, ומגיע נציג המל"ג, ברור שהוא באינטרס ממוקד. אבל אם מדברים על מדיניות הפרטיות ונשלח נציג אקדמיה, יכול להיות שהסיטואציה שונה.

מיכאל בירנהק

נניח שאני נמצא בפוזיציה שבה אני מקדם אגינדה ציבורית, כותב פעם ב-, ומבקש תעודת עיתונאי. האם במצב כזה [לשיטתך] אני נמצא בניגוד עניינים?

אלעד מן

תלוי במה שאתה עוסק. אם אתה כותב על גידולים חקלאיים או מבקר מסעדות הרי שאין ניגוד עניינים.

מיכאל בירנהק

דווקא לשיטתך, יובל יועז לא זכאי לתעודה כי הוא כותב על הדברים שבהם הוא עוסק גם כעורך דין חברתי.

אלעד מן

הסוד הוא בגילוי הנאות. אני חייב גילוי נאות -- ליובל ולי יש תיקים משותפים. מכל מקום, הפתרון הוא לא תמיד בצד של תעודת לע"מ.

מיכאל בירנהק

אלדד יניב הוא אקטיביסט ועושה כל מיני דברים. [נניח ש]הוא יבקש תעודת לע"מ. בהנחה שהעבודה העיתונאית שהוא עושה היא משמעותית – אך הוא מדבר גם על דברים שעליהם הוא מפגין במוצאי שבת – האם הוא זכאי לתעודה? [נניח ש]הוא לא חבר במועצת העיתונות ולא רואה עצמו ככפוף אליה.

אלעד מן

התשובה מורכבת. באינטואיציה שלי, לא צריך לפתור את הדבר הזה דרך תעודת לע"מ אלא דרך הדין האתי והסטנדרטים העיתונאיים. אם מועצת העיתונות מעניינת אותך אפשר לחשוב על סעיף של היעדר הרשאות בדין האתי.

ניצן חן

ומה לגבי הצל? הייתה לו תכנית ברדיו "גלי ישראל".

אלעד מן

אם כן, הוא יקבל.

ניצן חן

ומי שהוא בארגון "עלה ירוק" וכותב על קנאביס רפואי? צריך תעודה?

אלעד מן

אני שואל אותך. תעודת לע"מ היא נקודת מוצא ולא הסוף של התהליך, אז מה אכפת לך שתהיה לו תעודת לע"מ?

ניצן חן

אבל זה מדרון חלקלק.

משה כהן

אאתגר אותך. אני מר כהן מירושלים. אני רוצה להיכנס למשחק כדורגל, לשבת ביציע העיתונאים ולציץ בלייב מהמשחק. מבחינתי, זה כדי לעשות עבודה עיתונאית עם ערך ציבורי. לשיטתך, לפי המבחן האיכותני, אעבור את הרף של לע"מ?

מיכאל בירנהק

אנחנו מקשים עליך כי אנו רוצים לחדד.

אלעד מן

כשהשאלה היא זכות גישה, שלא קובעת זכות מהותית, המחשבה שלי היא שצריך כמה שיותר להקל.

מיכאל בירנהק

זמננו תם, לאחר ארבעים דקות.

המפגש הבא ב-11 ביוני בין השעות 18:00 ל-20:00. לא יהיה מנוס לקיים חלק מהשיבות בפורום מצומצם.

קבענו. נשאף להזמין לשם את מי שפנו ולא הספקנו לשמוע היום; ונדון בינינו גם.

אלעד, תודה רבה.

משה כהן

אני מבקש להעיר: התכתבנו על זה. מה שרציתי להציע, משיקולים פרקטיים -- אולי כדאי שיהיה לנו אומדן על הכמות המשוערת של האנשים שלע"מ דוחה מידי שנה, כדי שנבין את המימדים האמיתיים של העניין שבו אנו עוסקים.

קרין נהון

לא ראינו שענית לנו, ניצן, יש תשובה?

ניצן חן

מדובר ב-120-130 אנשים בשנה כולל מי שלא מילא פרטים כמו שצריך, פרטים חסרים, גופים שנדחים. אלו הם 4% מסך כל הבקשות.

מיכאל בירנהק

אבל הנתון קצת מטעה. יכולים להיות אנשים שלא פונים כי ממילא יודעים שיענו בשלילה.

ניצן חן

הרוב אלה ותיקי רשות השידור שאומרים שהיו שלושים שנה עיתונאים ובכל זאת לא מקבלים.

משה כהן

בלי קשר לתהליך. אני רוצה שיישב לנו בראש הרעיון הזה שהפתרון לכל המורכבות הזאת יהיה גוף שהוא ליד לע"מ ועוזר לה לקבל את ההחלטה במקרים שנופלים בין הכיסאות.

מיכאל בירנהק

אני חושב שהתגובות שקיבלנו הן טובות כי על השולחן יש לנו כמה מדדים אפשריים: כמותיים, איכותניים. חלק מהם לא טובים, אבל זה טוב לסינון. המדד של הפולו-אפ הוא מעניין. הוא גוגלי בעיני. השאלה כאן היא איך האלגוריתם של גוגל עובד ולפי מסי הקישורים לאתר וסוג הקישורים. אז אם הטיימס מופנה לאתר שלי זה שווה הרבה אבל אם בלוג לא ידוע מפנה לאתר אז זה לא שווה. והשאלה איך לבדוק את זה. במקרה כזה, הנטל הוא על המבקש להראות ללע"מ שעשו פולו-אפ ולא נתנו לו קרדיט.

כרמית ויץ-ספיר

המבקש הוא פעמים רבות נפגע גניבות סטנדרטי כי לא נוהגים לתת קרדיטים.

קרין נהון

אפשר לחשוב על מדדים שונים, אבל זה אחד מהם.

שירה מרגלית

מדד התדירות בעיני יהיה פקטור מרכזי. אי אפשר שמישהו מביטאון אגד – הוא לא עיתונאי. גם הבחור מקריית אונו, יש לו אתר על הכיפאק, אבל אין סיבה שתהיה לו גישה.

קרין נהון

ואשתון לא צריך לקבל גישה?

כרמית ויץ-ספיר

אישתון נורא מקפיד להיות אנונימי. זה חלק בלתי נפרד מהווייה התקשורתית שלו ומעבודתו. נגיד שהוא מבקש תעודת עיתונאי, איך בדיוק הוא עושה את זה?

שירה מרגלית

צריך להגדיר את הנושאים. ב"עדיקה" כותבים על אופנה, אז האם הם עיתונאים? העניין הדיגיטלי ראוי למחשבה ולהסתכלות מחודשת.

אריאל איתן

אחת הסיבות שהקמנו את הוועדה זה לבחון פלטפורמות דיגיטליות חדשות ולא בחנו זאת. ראוי שנזמן איש מקצוע - - -

מיכאל בירנהק

ניב ליליאן ביקש לבוא.

אריאל איתן

המטרה שייתן לכם סקירה על לייקים ויוניקים.

כרמית ויץ-ספיר

אתה מרגיש שהנושא של הדיגיטל הוזנח?

אריאל איתן

כן, בוודאי.

קרין נהון

נכון שמי שהיה היום פחות דיבר על הנושאים הללו.

מיכאל בירנהק

אשלח את ההתייחסויות של הדוברים. נחפש את תקנות הארכיון המעודכנות. לגבי יוצרים דוקומנטריים, הם לא היו באגינדה שלנו.

ניצן חן
היו"ר יחליט.

מיכאל בירנהק
דנו ביוצרים ולא הבנו שיש להם בעיה מיוחדת.

חברות וחברים, תודה רבה.

פרוטוקול מס' 3

ועדה מייעצת לבחינת כללי לשכת העיתונות הממשלתית לעניין תעודות לע"מ
יום שני, 11 ביוני 2018, שעה 18:00

משתתפים/ות:

חברי הוועדה:

פרופ' מיכאל בירנהק	--	הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב, יו"ר הוועדה
פרופ' קרין נהון	--	המרכז הבינתחומי הרצליה, נשיאת איגוד האינטרנט
עו"ד משה כהן	--	דובר משרד המשפטים
גב' שירה מרגלית	--	יו"ר אתר "סלונה"
גב' כרמית ספיר-ויץ	--	עיתונאית ומפתחת תוכן

צוות לע"מ

מר ניצן חן	--	מנהל לשכת העיתונות הממשלתית (לע"מ)
עו"ד רונית ברמן מכליס	--	לשכה משפטית, משרד ראש הממשלה
מר אריאל איתן	--	מנהל מחלקת ניו מדיה, לע"מ
גב' ליהי שפירא	--	מנהלת תוכן, לע"מ
עו"ד בשארה פנאן	--	יועמ"ש, לע"מ

מוזמנים

מר יאיר טרציצקי	--	יו"ר ארגון העיתונאים
גב' מאיה רוני	--	מנכ"לית אתר ועמוד הפייסבוק "פוליטיקלי קוראת"
מר לירן עצמור	--	מפיק קולנוע, חבר בפורום היוצרים הדוקומנטריים
מר ניב ליליאן	--	עורך טכנולוגיה ומדע, "ישראל היום", עיתונאי עצמאי ועורך אחראי במגזין
		"החיבור" לשעבר

רישום:

אביב מליון, סטודנט, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב

[הערות שמופיעות בסוגריים מרובעים הוספו בתמלול זה להבהרת ההקשר]

מיכאל בירנהק

אנחנו צריכים לעשות תהליך שאנו יכולים לעשות חצי בכתב, חצי פנים אל פנים.

אני יכול לכתוב ראשי פרקים של הדו"ח שנכתוב. אני יכול כבר לכתוב חלקים כלליים על התהליך ועל דברים מהסוג הזה; ואת עיקר הדברים, נצטרך לעשות להם סיעור מוחות. צריך לשם כך פגישה נוספת, של חמשותו [רק חברי הוועדה, ללא נציגי לע"מ]. ככל שנגיע להסכמות בינינו על הקווים הכלליים, אכתוב טיוטה ראשונה – אותה נגלגל בינינו. אם נסכים עליה, אז יופי. אם לא – אז נדון במחלוקות שיתגלעו בינינו.

ניצן חן

התהליך בריא, אבל אני אגיד לך מה כן מטריד אותי.

אני מזכיר לכם למה נועדה הוועדה. הוועדה נועדה בראש והראשונה לאור הצורך האופרטיבי של לע"מ בחיבור התמורות הטכנולוגיות בעולם התקשורת והעיתונות ואני מזכיר את המסגרת שכמעט ולא דנו בה – טלגרם – כן או לא? ניוזלטר כן או לא? האם אנחנו נפתחים בפני העולמות הטכנולוגיים החדשים ופותחים אליהם את תעודת לע"מ – כן או לא.

אנחנו בפגישה שלישית. שמענו את כולם. הכל בסדר ואין לי טענות. אבל הוועדה דומה לוועדה הקודמת [שהתקיימה ב-2011]. לא נגענו בצורך המהותי שלנו לראות אם אנחנו צריכים לעשות שינויים.

מיכאל בירנהק

אני חושב שנגענו. אגיד לך איך כן עשינו שינוי. ראשית, קראנו את דו"ח הוועדה קודמת ונקרא אותו שוב אם נצטרך. שנית, הדוברים שהיו כאן הציעו כל מיני מבחנים – חלק מבחנים תלויי אדם; חלקים תלויי עבודה – האם זהו תוצר/עבודה עיתונאית או לא; מבחני תהודה, ציטוט ותפוצה; מבחנים חיצוניים (ועדת מומחים של מועצת העיתונות ולא של לע"מ); ועוד.

אף אחד לא הציע מבחן המבוסס על המדיום הספציפי. זאת אומרת אף אחד לא הציע מבחן - פייסבוק – כן; טלגרם – לא, ולמה. הסיבה לכך היא שזה משתנה, ואחרת נצטרך להקים ועדה כזאת עוד 3-4 שנים כי יהיה משהו חדש, כי פייסבוק כבר תדעך ותצוץ פלטפורמה חדשה. גם כל ההתרגשות שהייתה בפלטפורמה של טלגרם בעת קיום הישיבה הראשונה – דעכה אף היא. מה גם, שאני חושב שיהיה קשה להציע אבחנות למה פייסבוק כן וטוויטר לא. אני "סתם" זורק מהבחינה הזאת - - - -

קרינהו

ניצן, יכול להיות שאתם רוצים להעלות מבחנים אחרים שהם רלוונטיים ושאנחנו לא חשבנו עליהם.

ניצן חן

אנחנו הרי רוצים להשתמש בהמלצות שלכם, שלא תהיינה מנותקות מהספקטרום שאנו מרגישים שחסר כאן.

קרינהו

אתם יכולים אולי לחשוב על כל השאלות שהפריעו לכם בשנה-שנתיים האחרונות ולהעלות את המבחנים בצורה של שאלות. ואז, אנחנו יכולים לבחון - - - -

מיכאל בירנהק

ולא נראה שהחמצנו משהו שחשוב לך - - -

אין שום בעיה. אני אשמח.

ניצן חן

שלא יהיה סתם למגירה.

מיכאל בירנהק

אני מתרשם שלא התביישתם להגיד את הצרכים שלכם מפורשות בכתב המינוי או בישיבות פה. אבל אם החמצנו, אז מצוין.

ניצן חן

כתבנו בכתב המינוי שמטרת הוועדה לדון בטכנולוגיה, במספר הכניסות ובשינויים שחלו.

מיכאל בירנהק

אנחנו נשמח. כל מי שרצה להשמיע – ברוך הבא. ואתם, זה ברור - - -

רונית ברמן מכליס

לע"מ נתקלים בבקשות ביום יום, בעבודה השוטפת. כשאורנה מקבלת בקשה היא צריכה לדעת בסופו של דבר איך להתייחס אליה. האם לאור קריטריונים שיהיו – ורצוי שיהיו לה [לאורנה] – ברורים ככל שניתן – כן או לא?

מיכאל בירנהק

זה לא רק אורנה. את העלית את הנקודה הזאת בישיבה קודמת שניהלנו [הישיבה הראשונה].

רונית ברמן מכליס

נכון, כי החיבור בין ההמלצה של הוועדה לפרקטיקה היומיומית בלע"מ הוא חשוב. נכון שמדובר בוועדה מייעצת, והכל בגדר המלצה, אבל בסופו של דבר אנחנו נשמח שתהיה תכלית אופרטיבית.

מיכאל בירנהק

המתח המובנה בעולם המשפט בין כלל לסטנדרט מתקשר להערה שלך.

כלל הוא מאוד ברור -- אסור לנסוע מעבר ל-90 או 100 קמ"ש; ואילו סטנדרט הוא עמום יותר – כזה שלמשל אומר שאסור לנסוע באופן לא זהיר. לכלל יש את היתרונות שלו -- הוא ודאי, אך החסרון הוא שהוא קשוח ולא מותיר מקום לשיקול דעת בדברים מסוימים, וזאת בעוד שסטנדרט פחות צפוי וידוע מראש וגם יותר מקשה על [אורנה] שתצטרך לקבל את החלטות, אבל יש לו יתרונות של גמישות.

המשחק הנכון יהיה למצוא איזשהו מבנה שלא חייב להיות רק אורנה, כי יש לכן כבר מבנה שהוא אורנה – כקו ראשון – ולאחריה שיקול דעת בכל מיני וריאציות כאלה ואחרות, כמו ועדת השגה. אלו דברים שהם קיימים.

רונית ברמן מכליס

זה נכון, אבל בסופו של דבר גם ועדת השגה לא אמורה להוסיף רשימת כללים שלא קיימים. הרעיון הוא שאם דיברנו כאן על שקיפות לציבור ולציבור העיתונאים שמבקשים תעודות לע"מ, אז המטרה היא להנגיש לציבור כמה שיותר בצורה ברורה, ודאית כמה שניתן בצד שימור שיקול הדעת המקצועי של לע"מ בבואה להחליט בכל החלטה.

מיכאל בירנהק

ולכן זה מבנה שמשקף את המתח בין כלל לסטנדרט, כזה שמאפשר גם וגם.

קרין נהון

מיכאל, מה שאני שומעת כאן הוא ששניכם מרגישים חוסר נוחות. אנחנו לא ניצור מצב שבו נדבר, אך מצד שני שיהיה פינג-פונג על הנושאים, כדי שההמלצות תהיינה פרקטיות.

ניצן חן

היינו שמחים שההמלצות יהיו פרקטיות, יישומיות, ולכן חשוב שתהיה מעורבות של לע"מ.

אם היו"ר [מיכאל בירנהק] רוצה שתהיה התכתבות, אז בסדר.

מיכאל בירנהק

חשוב שנעשה סיעור מוחות. ברגע שנתחיל להתכנס אז יתחילו לצוף דברים – האם כאן יש לנו סימני שאלה או שהצורך לא ברור עד הסוף. - - -

שירה מרגלית

אבל יכולה להיות באמת ישיבת "סיכום של הסיכום" שבה - -

קרין נהון

ישיבת סיכום שבה נשמע פידבקים, אבל רק אחרי שאנחנו נשב בינינו.

מיכאל בירנהק

יש להדגיש גם שיש לנו עניין שהכללים [המחודשים, לאחר מסקנות הדו"ח] יהיו שמישים.

ניצן חן

אני רוצה להציג בפניכם את עו"ד בשארה פנאן. עו"ד פנאן יהיה הרפרנט המשפטי של לע"מ שאמור בעצם להטמיע את ההמלצות שלכן בכללים שלנו, וזאת כדי שנוכל לפעול הלכה למעשה.

קרין נהון

זאת המטרה של כולנו – לקבוע קווים מנחים שיהיו בסופו של דבר פרקטיים ויעילים.

מיכאל בירנהק

אנחנו קיבלנו מכם [מלע"מ] את הנתונים שביקשנו, נכון? האם חסרים לנו נתונים? רצינו לדעת כמה [בקשות שהוגשו לוועדות השגות] סורבו ואמרתם לנו. לא היה לכם את הפילוח נכון כי חלקם אמרתם שלא מילאו את הטופס נכון - - -

ניצן חן

נכון.

מיכאל בירנהק

זה שטויות. כמה סירובים מהותיים?

ניצן חן

המספר הוא 130.

מיכאל בירנהק

אגב, התעודה היום תקפה לכמה זמן?

ניצן חן

מי שעיקר עיסוקו בתחום העיתונות והוא פרילנס, אז מתן התעודה הוא לתוקף של שנה עד שנתיים.

מיכאל בירנהק

ואתם לא רוצים להאריך? זה לא יקל עליכם?

ניצן חן

לא, אני אגיד לך למה - - -

מיכאל בירנהק

זה בגלל שיש תחלופה גבוהה של העיתונאים?

ניצן חן

דבר ראשון כן, מי כמוך יודע. דבר שני, לא הייתי נוגע בזה. אנחנו כן תוקפים את הכללים כל שנתיים מחדש, ולא בושה שמישהו מקבל - - -

נגיד, בחלק מאגודות העיתונאים, אם קיבלת תעודה – התוקף שלה הוא עד הפנסיה. אצלנו זה לא ככה. אנחנו כל שנה בודקים מחדש האם עיקר עיסוקו בתחום החדשות; האם משלח ידו השתנה; האם העובדה - - -

אני מדבר איתך על כלי תקשורת שהוא מוגדר על ידנו. אפשר לשנות, זה מוגדר כך כבר שלושים שנה.

מיכאל בירנהק

בסדר. זה לא קשור לסמכות הייעוץ שלנו, אבל על הדרך - - -

ניצן חן

מי שהוא פרילנס, שלא באמת מתעסק בתחום העיתונות, אז אנחנו נותנים לו את התעודה לשנה, תלוי בשיקול הדעת של הוועדה. לפעמים זה שנתיים. נגיד מישהו שהוא פרילנס אבל לאורך זמן, ואנו רואים שהוא באמת עיתונאי, זה לשנתיים. בשורה התחתונה, אצל כלי התקשורת הידועים, האישור לוקח דקה. רואים את האישור של העורך הראשי – ומאשרים.

איפה הבעייתיות? באלו שהם לא באמת עיתונאים. או שמישהו שהוא חצי נדל"ניסט, חצי עיתונאי. חצי סטרט-אפיסט, חצי עיתונאי.

מיכאל בירנהק

בפגישות האחרונות אמרתם שאתם עושים קורסי הכשרה באתיקה, נכון?

ניצן חן

אנחנו עושים קורסי אתיקה בשיתוף פעולה עם מועצת העיתונות ואנחנו כן ביקשנו מכם שתשקלו האם כחלק מהמבקשים החדשים – אותם עיתונאים בתחום הניו-מדיה [כשלמי שיש כבר תעודה, לא יבקשו] – האם נתנה או נדרוש עבורם קורס באתיקה או השתלמות אתית. אני לא זוכר אם הכנסנו את זה לתוך המנדט [בכתב המינוי] - - -

מיכאל בירנהק

לא ספציפית מועצת העיתונות.

רונית ברמן מכליס

יש סעיף סל בתוך המנדט, הסעיף הרביעי נדמה לי.

מיכאל בירנהק

כן, אני ביקשתי אותו.

רונית ברמן מכליס

אפשר שתתייחסו לנקודה הזאת, שהיא חדשה לגמרי ולא מופיעה בכללים בכלל.

קרין נהון

אבל ברגע שאת מתנה את התעודה למבקשי התעודה החדשים בקורס באתיקה, בעוד שעבור המבקשים הישנים אין את אותה דרישה, את מפלה.

שירה מרגלית

אבל מי שיש לו תעודה עשרים שנה, אז הוא זוכר. אגב, אפשר להחליט שעושים כל כמה שנים קורס אתיקה כפי שעושים קורס נהיגה מונעת.

ניצן חן

מועצת העיתונות אגב, לא מתנגדת לזה.

שירה מרגלית

אל תשכח שהבעיה תהיה אופרטיבית, כי אתם תצטרכו לנהל מערך שלם של קורסים.

ניצן חן

אני אגיד לך איך אנחנו עושים את זה.

זאת השתלמות של שלוש שעות שמועצת העיתונות מביאה את הבנק מנחים שלה, שלרוב אלו אנשים שמתעסקים - - - -

קרין נהון

אפשר לפתח קורס דיגיטלי באינטרנט, מעין לומדה. אצלי באוניברסיטה יש לומדה. יושבים שלוש שעות מול מחשב, ומקבלים אישור אחרי שעברו את השיעור.

מיכאל בירנהק

אל תשכח שמועצת העיתונות בדעכה מבחינת הפעילות שלה.

ניצן חן

חשבנו על דבר נוסף.

ההשתלמות לאו דווקא צריכה להיות במועצת העיתונות. היא יכול להיות גם באוניברסיטת תל אביב. הנקודה היא שהמבקש צריך להוכיח לנו שהוא עשה איזשהו קורס באתיקה עיתונאית.

אז יש את ההשתלמויות הללו במרכז הבינתחומי. הן ישנן גם במשכנות שאננים במרכז לאתיקה שעורך כנס באתיקה עיתונאית פעם בשנה. אותו מבקש יכול להיות ביום עיון למשה נגבי ואפשר לראות באותו כנס את האישור. העיקר שהוא הביא את האישור לכך שעשה את הקורס.

מיכאל בירנהק

אז פתאום יבוא לך משתמש "פייסבוק" שרואה עצמו כעיתונאי שמה שמלמדים שם לא רלוונטי לו כי הוא מחזיק בסט שונה של ערכים מהערכים של מועצת העיתונות. הערכים הללו הם עדיין ערכים אתיים, אבל רק מאוד שונים.

אתה מסתבך עם זה בצורה הזאת. זה יהיה לכם כאב ראש גדול מאוד.

קרין נהון

אני לא מבינה מה הבעיה לעשות קורס דיגיטלי? הבן אדם נרשם למערכת, ואתם מקבלים אישור אוטומטי אם עבר את הלומדה או לא.

ניצן חן

זאת גם אפשרות.

מיכאל בירנהק

צריך לעשות את זה בשפות שונות.

ברגע שגוף ממשלתי יוצר תנאי של קבלת תעודה ומתנה את זה בקורס חיצוני, יכול שזה ייצור שוק של ספקי שירותים שיתנו קורסים כאלה.

שירה מרגלית

עוד שניה אנחנו עושים כאן אקדמיה לאתיקה עיתונאית.

ניצן חן

נעשה סדר. מדובר בסדר גודל של בין 100 ל-300 בקשות חדשות בשנה. מדברים על [המדיה] החדשים ולא הותיקים. הם כוללים את הניו-מדיה ו"המקום הכי חם בגיהנום", שלגביהם אנו מבקשים הזדמנות שנייה.

שנית, את מדברת על אי שוויון, אבל שער הכניסה לתעודה הוא גם בדיקה ביטחונית. למה אנו מבקשים בדיקה כזאת? לפעמים המבקש יכול לחכות בין 45 יום לחצי שנה עד שיקבל את האישור הביטחוני.

כרמית ויץ-ספיר

הרעיון שלך מצוין. ליצור גאנט של מקומות אופציונליים לאותן השתלמויות – אני לא רואה בזה שום פסול. אני רואה את זה כמו שירה.

רונית ברמן מכליס

זה לא יקים בחוץ מערך - - -

משה כהן

את לא רואה בעיה משפטית שתיתן לאדם משאב ממשלתי בתמורה לכך שיעבור "חינוך מחדש"?

שירה מרגלית

זה ריענון.

מיכאל בירנהק

הוא צודק.

משה כהן

לע"מ היא הרגולטור. מדינת ישראל היא הרגולטור.

רונית ברמן מכליס

יש לי בעיה עם זה. אני מציעה להיזהר עם השיתוף של מועצת העיתונות. אמרתי שצריך להיזהר, לא כי יש לי בעיה עם הגוף.

מדובר בגוף וולונטרי שיש לו תקנון אתיקה משלו. אנשים החליטו [מבחירה] האם להצטרף או שלא להצטרף אליו. בעצם הדרישה כאן לע"מ מכפיפה בעקיפין את מי שלא מסכים עם התפישה של מועצת העיתונות לתקנון של המועצה. זאת הבעיה שנוצרת. אני מאוד נזהרת, אם כן, עם המילה בשיתוף מועצת העיתונות.

מיכאל בירנהק

אני מסכים שיש כאן בעייתיות.

רונית ברמן מכליס

אני חושבת שראוי יהיה לשמוע, אם אנו מתכנסים לשמוע את דעתכם המקצועית - - -

מיכאל בירנהק

לסיכום הנקודה, אני לא נלהב במיוחד מכמה סיבות:

ראשית, אם המטרה היא להעלות את רמת האתיקה, נזכור שממילא זה לא תנאי לקבלת התעודה. כלומר, זה יחול על פלח מסוים.

שנית, יש את הוראת מעבר. כי הנתח הגדול של העיתונאים לא יעברו את זה כי הם ותיקים וקיימים במערכת וזה יהיה רק על המבקשים החדשים. אולי מדובר בחבריה צעירים, אבל אז נכנסים למערך ותנאים - - -

קרין נהון

לכן אני ממליצה על הפלטפורמה הדיגיטלית, שבה את מקבלת את האישור מיד.

משה כהן

פתרון אפשרי לעקוף את הטענה להפליה פרסונלית ברמה הפרטנית הוא שלע"מ תכיר בארגונים יציגים. כפי שהסתדרות מכירה בארגונים יציגים - - -

קרין נהון

אם אתם שואלים אותי, זהו תהליך שצריך להתבצע ללא תיווך של אנשים, אלא פתרון דיגיטלי. הפתרון הוא להקים לומדה, שאתה מבקש מהדורשים תעודה לעבור במשך שעה או שעתיים - - -

מיכאל בירנהק

הבעיה היא שאין נכון ולא נכון. אין שחור או לבן. האם אפשר לפנות למשפחה של חלל צה"ל לפני שיצאה הודעת דובר צה"ל ולבקש ממנה תגובה? אין כלל אתי ברור פה.

ניצן חן

דווקא כאן אני לא דואג כי אתה לוקח שלושה ארבעה אנשים ש"חיים" בעולם של משפט וטכנולוגיה, ונותן להם לבנות מערך של שאלות אמריקאיות, ואז אתה מרענן פעם בשנה-שנתיים שלוש שאלות או שתיים, וזה לא סיפור.

איפה האיפכא מסתברא, אנחנו כל הזמן טוענים, כאן ובבג"ץ, שהתעודות הן תעודות גישה, ולכן איך באותה נשימה אני אומר שאני עושה אתיקה? לכן, עושים זאת אוף דה רקורד ולא בצורה ישירה.

שירה מרגלית

בסדר אבל כי האתיקה היא חלק מהתנאי לקבל את הגישה.

ניצן חן

נכון, זאת הנקודה.

קרין נהון

אני לא מבינה. אתה רוצה שהצלם לא יעבור את הקורס, אך עדיין יקבל גישה?

שירה מרגלית

אבל הרבה פעמים הצלם הוא גם העיתונאי.

מיכאל בירנהק

ומה לגבי המאפרת, גם לה נעשה קורס באתיקה?

קרין נהון

כאן צריך להחריג את העיתונאים. ואז שוב חזרנו לשאלה, שמנסים לעקוף כל הזמן, האם מדובר בתעודת עיתונאי או בתעודת גישה - - -

ניצן חן

אנחנו כבר שנה עושים את זה [את ההכשרה באתיקה] בפועל, בלע"מ או במקומות אחרים כמו במלון כפר המכביה.

מיכאל בירנהק

מי משלם?

ניצן חן

אנחנו משלמים.

מיכאל בירנהק

ואם מישהו אומר שהוא לא רוצה לעבור את ההשתלמות?

שירה מרגלית
אז הוא לא מקבל את התעודה.

ניצן חן
עדיין לא. למה חיכינו לכם?

כי אם כבר עושים ריענון לכללים, אז בתוך השקלא וטריא, אם יש מקל, נתן גם גזר, ואם יהיה כלל שאינו כוס התה שלנו, הוועדה תמצא את האיזון הנכון להסיר את הרסן מצד אחד לכל מיני אנשים שספק אם הם עיתונאים ומצד שני, התניה באתיקה.

מיכאל בירנהק
אני חושב שהחסרונות עולים על היתרונות. במצב כזה, יתחילו להיות בעיות עם מקרי גבול, למשל – צלם שהוא מראיין, שהוא גם עיתונאי.

ניצן חן
היו"ר, תקשיב, זה פותר לנו הרבה בעיות.

דבר ראשון, בצורה הזאת אני לא מסכים לכל דבר של מועצת העיתונות. גם ארגון העיתונאים, בסופו של דבר הוא ועד עובדים והתנאי לקבלת שירות הוא חברות בהסתדרות וזה מאוד בעייתי מבחינתנו כי להחליף את הממשלה להסתדרות לא בטוח שזה כזה טוב; וממילא האגודות לא מדברות זו עם זו.

מיכאל בירנהק
זאת הטרגדיה של התחום.

ניצן חן
אז לכך תהיה את מועצת החכמים של לע"מ, ואני סתם "זורק" שמות – מיכאל בירנהק, אפרים לפיד, קרין נהון, אתה [מיכאל] תבחר.

קרין נהון
הוא לא רוצה עוד עבודה.

ניצן חן
כל החכמים הללו יבנו לנו "בנק" של ארבעים שאלות, שעליהן יצטרכו המבקשים לענות. מדובר יהיה בשאלון דיגיטלי, קובץ של אתיקה עיתונאית.

מיכאל בירנהק
אנחנו באוניברסיטה עשינו לומדה של הטרדה מינית. קודם "לימדו אותי" את חוק איסור הטרדה מינית ולאחר מכן היו שאלות, בהתאם להנחיית הרקטור, שבסופן צריך להוציא 100, אחרת לא היינו עוברים את הלומדה.

ניצן חן
קורס מקוון, זה לא בשמיים.

מיכאל בירנהק
אתה רק צריך לעשות את התוכן.

רונית ברמן מכליס
רק צריך לזכור שאחד הדברים שזה מכניס לכללים, מה שלא קיים כיום, זה להכניס בחינה מהותית, לעומת הכללים הפרוצדורליים הקיימים, שעד כמה השתדלו להימנע מכך.

מיכאל בירנהק

זה יותר קל, וזה נוגע למתח בין כלל לסטנדרט, עליו דיברנו.

[יאיר טרציצקי נכנס]

מיכאל בירנהק

שלום יאיר. הדיון יהיה פומבי במובן הזה שהפרוטוקולים לכשנסיים את עבודת הוועדה יועלו לאנשהו ויהיו פומביים. אז אתה מסכים שנקליט אותך?

יאיר טרציצקי

מסכים לגמרי.

מיכאל בירנהק

יש לנו עשרים דקות.

היה כאן משה רונן, שדיבר בשם עצמו ולא בשמכם [ארגון העיתונאים], אז נשמח לשמוע את דבריך.

מה אתה חושב על הנושא שלפנינו?

יאיר טרציצקי

אז תודה שהזמנתם אותי, או יותר נכון -- שהזמנתי את עצמי.

כמה הערות, שאני לא יודע עד כמה הן רלוונטיות במנדט של הוועדה, אך אעלה אותן.

הערה ראשונה – אני חושב שיש בעיה עקרונית, לאו דווקא באשמת לע"מ, לגבי האופן שבו התעודה נתפסת, ואני חושב שצריך לעשות איזשהו מאמץ שיחודי שלא מדובר בתעודה שעניינה לקבוע מיהו עיתונאי ומי לא, אלא בתעודה שלמעשה הממשלה מרכזת במקום אחד את האפשרות לתת נגישות לאנשים שמכירים בהם לעיתונאים.

הערה שנייה – ופה מרגע למעשה שהלשכה אומרת בעקיפין שהיא מכירה באדם מסוים בעיתונאי – גם אם לא קובעת זאת לגבי אנשים אחרים – אני סבור שלע"מ לא צריכה להוציא תעודות למי שאינו עיתונאי. כלומר, אני לא אומר שאין גורמים אחרים בחברה שצריכים ליהנות מנגישות מוגברת לכל מיני דברים אבל כשהם מקבלים תעודה של לע"מ – שמעצם שמה היא לשכה שעוסקת בעיתונות – אזי שנוצרת הטעיה בכך שנותנים לגורמים שבמובהק אינם עיתונאים להסתובב, על פניו, עם תעודה שמצהירה על ה"עיתונאיות" שלהם.

מיכאל בירנהק

אתה מדבר על מקרים ספציפיים שאתה מכיר אותם?

יאיר טרציצקי

נתנו לי כל מיני דוגמאות, לא שאני בקיא בהן באופן אישי - - -

אני אדגיש, אנו מייצגים עיתונאים מכל כלי התקשורת; מכל המגזרים והתפקידים. כשאני אומר עיתונאי אני מתכוון לכתב, צלם, מפיק, תחקירן וכל יתר המקצועות הללו. הכוונה היא לא רק לכתבים.

קרין נהון

אבל לא מאפרת או מאפר.

יאיר טרציצקי

לא, אבל שוב -- יש מקצועות שהם תומכי עיתונות ועדיין נכנסים לתוך ההסכם הקיבוצי של הארגון עם כלי תקשורת, כמו חדשות 10 למשל.

שירה מרגלית

אחד מתפקידי הוועדה היא להגדיר מיהו העיתונאי. לנסות לאפיין את העיתונאי "החדש" שזכאי לתעודה.

יאיר טרצ'יצקי

אז אני אחד.

כשהתייחסתי לאנשים שאינם עיתונאים אבל מקבלים תעודת לע"מ לא התכוונתי ל"תומכי עיתונות", כלומר, לאותו טכנאי שעכשיו נניח מצטרף לצוות אז הוא לא עיתונאי, או מאפרת או תאורן, אלא ליחצ"נים ובעלי אינטרסים כאלה ואחרים שיכול להיות שמגיעה להם הנגישות, אבל ברגע שהם מקבלים תעודה מלע"מ -- גם אם היא אינה תעודת עיתונאי ויהיה כתוב עליה "לא עיתונאי" -- ברגע שמדובר בלע"מ, היא תיתפס כתעודה שמקנה להם מעמד זהה לעיתונאי, כשהם אינם כאלה.

אגב, חשוב לי להדגיש שחלק חלק מהאינטראקציות של התעודה היא אל מול ממשקים שלא יודעים על אודות התעודה. ברגע שמגיעים לבתי המשפט, זה ברור שהם יודעים לזהות את התעודה. אבל שוטר שאתה נתקל בו בהפגנה לא מבחין בין תעודת לע"מ לכל תעודה אחרת.

מיכאל בירנהק

אתם מוציאים תעודה כלשהי?

יאיר טרצ'יצקי

כן. מוגדר בה שאותו אדם שמקבל את התעודה חבר בארגון העיתונאים.

מיכאל בירנהק

ולמה התעודה משמשת?

יאיר טרצ'יצקי

אני מניח שהיא משמשת להזדהות בפני גורמים כאלה ואחרים. זה משחק לטובתנו, כי זה שעל פניו העובדה ששוטר שלא יכול להבחין בין תעודת לע"מ לתעודה אחרת זה אחלה מבחינת ארגון העיתונאים. מצד שני זה גם בעייתי כי כל אחד יכול ללכת לבית דפוס ולהדפיס תעודה של עמותת העיתונות ויש עמותות שעושות את זה.

תראו, החסרון (והיתרון) של עיתונאות הוא שאין קביעה סטטוטורית של מיהו עיתונאי ומי לא. ההגדרה, שמשתנה עם השנים, נעשית כחלק ממו"מ חברתי בין הרבה מאוד גורמים, שאחד מהם הוא הגורם שעד לאותה נקודה נחשבים לעיתונאים ול"נושאי הלפיד" וברור שהם עיתונאים - - -

מיכאל בירנהק

השיקולים האלה ברורים, ידועים ואינם חדשים. בתכל'ס, זאת מסגרת תיאורטית. אתה צודק שעיתונות היא מקצוע מתחדש וצצים סוגי עיתונאים.

יאיר טרצ'יצקי

אז אמרתי למי שבמובהק אינו עיתונאי, הוא לא צריך לקבל תעודת לע"מ. לגבי כל מיני יחצ"נים למיניהם

- - -

משה כהן

איך קובעים?

יאיר טרצ'יצקי

אני לא דיברתי עכשיו על התחום האפור.

ניצן חן

אין דבר כזה תחום אפור.

התעודה אינה מגדירה מיהו עיתונאי, אלא מקנה גישה.

מי שאתה מתאר, הוא בא לעמוד בכללים ואם אינו עומד בכללים הוא לא מקבל את התעודה.

מיכאל בירנהק

הבעיה היא עם כאלה שחובשים כמה כובעים - - -

יאיר טרצ'יצקי

בסדר, באנו לדבר על הכללים. אז אם אתה [ניצן חן] רוצה לדבר על הכללים אז אין לי מה להרחיב.

שירה מרגלית

תנסה אתה להגדיר מיהו עיתונאי.

יאיר טרצ'יצקי

אני רוצה רגע להגיד עוד כמה דברים.

אני חושב שאחד הדברים המשמעותיים שמגדירים את מי שעוסק בעיתונות, הוא ראשית, שעיתונות היא מלאכה של איסוף ועיבוד מידע למען הציבור; ואני חושב שמי שהוא עיתונאי הוא מי שעושה את המלאכה הזו. תיאורטית ומעשית, כל אחד יכול לעשות עיתונות אבל יש הבדל בין מי שעושה עיתונות לבין עיתונאי בדיוק כמו שיש הבדל בין מי שרוקד בדיסקוטק לבין מי שהוא רקדן. בהקשר הזה, מה שמבדיל הוא התמקצעות – מי שבוחר להתמקצע בעשייה עיתונאית הופך אותו לעיתונאי ולא רק עוסק בעיתונות. דבר שני הוא השליחות החברתית - - -

מיכאל בירנהק

התמקצעות זה יפה, אבל איך אתה בודק אותה? מה זה אומר בפועל? אני אומר שאני נורא מקצועי, האם זה אומר שהתמקצעותי?

יאיר טרצ'יצקי

אני עוד מעט אתייחס לאיך מודדים את זה. אני קודם מציג את העקרונות.

אז אמרתי שעיתונאי מי שמשרת את הציבור, ולא אוסף מידע כדי להתנקם בשכן שלך.

הדבר השלישי הוא שאתה [העיתונאי] מקבל על עצמך את כללי האתיקה המקצועית, וזה עניין משמעותי בתוך המשא ומתן החברתי של מי מחליט מיהו עיתונאי ומי לא.

מיכאל בירנהק

מהם התנאים בשביל להיות חבר בארגון העיתונאים?

יאיר טרצ'יצקי

אני רק רוצה להתייחס לאמירה האחרונה שאמרתי.

במובן האחד, כשאנו מדברים על אתיקה עיתונאית, הרפרנס המרכזי היום שנדון הוא תקנון מועצת העיתונות, שאני חושב שהוא - - - לא כל כלי התקשורת חברים בה אבל כולם מתייחסים לתקנון הזה כרפרנס, גם כשהם לא מסכימים איתו, מכיוון שבמצב שבו מוגשת נגדם תלונה הם חשים צורך להתגונן לאור הבנתם שבמו"מ החברתי – בין העיתונאים לציבור – לעניין מיהו עיתונאי ומי לא, יש למועצה העיתונות איזושהי אמירה.

מן הראוי, וזאת המלצה אופרטיבית -- שלע"מ, בצ'ק בוקס של קבלת התעודה, תוסיף רובריקה שבה על העיתונאי וכלי התקשורת להצהיר [כדי לקבל את התעודה] שהם מחויבים לפעול לפי תקנון האתיקה של מועצת העיתונות. אני חושב שכמובן גוף יכול להתחייב ולא לעמוד בזה אבל חלק גדול מהתקשורת והעיתונאים בישראל לדאבוני משחקים משחק כפול – מצד אחד נותנים את התחושה שהם עומדים בזה מצד שני לא מתחייבים לכך ברמה המשפטית, וכשעומדים מול הממשלה צריך להדגיש את זה. זה גם ברמה של סטנדרט, כי אם כלי תקשורת במקום מסוים שהוא מחויב לאתיקה העיתונאית – ואז תובעים אותו בבית הדין לעבודה – הוא לא יוכל לטעון את ההפך: שהוא לא כפוף להם.

מיכאל בירנהק

שתי הערות.

ראשית, התעודה ניתנת לעיתונאים – ולא לכלי תקשורת. שנית, אתה צריך לזכור שאין חובה לקבל תעודה של לע"מ בשביל להיות עיתונאי ולכן זה [חיוב כללי האתיקה] יחול על פלח די מצומצם.

יאיר טרצ'יצקי

לא אמרתי שזה חובה.
כלי תקשורת הוא מדד לקבלת התעודה.

מיכאל בירנהק

כשזה כלי תקשורת ממוסד.

יאיר טרצ'יצקי

כן, לזה אני מתכוון.

אני חושב שכשלע"מ מבקשת לצורך העניין מכלי תקשורת כזה או אחר לחתום לאותו עיתונאי או לחלופין כשלע"מ באה ואומרת שברגע שכתב בידיעות אחרונות הוא זכאי לתעודה מבחינתה - - -

מיכאל בירנהק

אני קוטע אותך כי אנחנו מתעסקים הרבה ברקע, שהוא אמנם חשוב, אך אינו העיקר.

יאיר טרצ'יצקי

אני חושב שזה כן העיקר כי יש כאן מסננת שהיא חשובה.

קרין נהון

הוא אמר שאלו שלושת הדברים שמפרידים בין עיתונאי למי שאינו עיתונאי.

איך אתה בודק שליחות חברתית-ציבורית?

יאיר טרצ'יצקי

אז אני אומר שזה בא לידי ביטוי קודם כל במחויבות לאתיקה. היא יוצאת מנקודת הנחה שעיתונאים משרתי ציבור ומוכנים לקחם על עצמם מגבלות -- שליחות ציבורית.

קרין נהון

אז אם המבקש להיות עיתונאי קיבל את האתיקה העיתונאית, אז אתה לא בודק את השליחות החברתית?

יאיר טרצ'יצקי

אני אומר שבסופו של דבר האתיקה העיתונאית היא המדד שבוחן את הדבר הזה. הנכונות לבוא ולקבל את עצמך. שליחות ציבורית היא משהו שהוא פנימי - - -

שירה מרגלית

וזה לא משנה היכן הוא כותב?

יאיר טרצ'יצקי

לא אמרתי שזה תנאי מספיק.

שירה מרגלית

זה לא תנאי לדעתך?

יאיר טרצ'יצקי

אני חושב שזה תנאי הכרחי. השאלה איפה העיתונאי כותב היא שאלה מסדר שני.

אני לא נכנס לנתונים הכמותיים כי אין לי שום אמירה לגבי האם צריך להוריד [את מספר היוניקים הנדרש לשם עמידת בהגדרת "אמצעי תקשורת" בכללים כדי לקבל את התעודה] ב-500 או ב-1000.

אני חושב שצריך לייצר מדדים איכותניים שיוכלו להיות מופעלים בשיקול דעתה של ועדת חריגים בעת שתקבל החלטה, ולא רק לפי האם המבקש נראה לה [לוועדה] עיתונאי או לא.

מיכאל בירנהק

ומה יהיו השיקולים הללו?

מה שאתה הצעת, הקמת ועדה, זאת הצעה ששמענו אותה, אבל זה מגלגל בעיה ממקום אחד למקום אחר.

יאיר טרצ'יצקי

אז אני מציע שיקולים שהם לא מוחלטים - - -

אני אגיד לכם מה אנחנו עושים בארגון העיתונאים. יש לנו ועדת חריגים שבה עומד בראשה רן רזניק, עיתונאי מ"ישראל היום", זוכה פרס סוקולוב, מישהו שהסמכות העיתונאית שלו לא מעורערת.

אם הוא מקבל אנשים מיחידות מוכרות, כמו ידיעות אחרונות, גלובס ו-וואלה!, ואומרים לו שעשו את הבדיקה עובדתית, שהיא קלה עבורנו, אלו הם המקרים הקלים.

ואז אנו מגיעים לכל מיני אנשים שאומרים שהם פרילנסרים - - -

משה כהן

כמו למשל כשמישהו יבוא ויאמר שהוא תחקירן עצמאי והוא כותב להנאתו ורוצה שיכירו בו.

יאיר טרצ'יצקי

אז אנחנו קבענו כל מיני פרמטרים שאנחנו בוחנים. הם לאו דווקא כמותיים באופן מדויק אלא אנו משאירים את זה לשיקול הדעת של הוועדה. בסופו של דבר, התחום האפור הוא הרבה יותר קטן ממה שנוטים לחשוב.

מיכאל בירנהק

כמו שאמר לך משה, הוועדה שלנו אמורה לייעץ בעיקר על התחום האפור. לגבי עיתונאי מוואלה! או ישראל היום, אין על זה ויכוח. הם מבקשים את התעודה, והם מקבלים אותה מיד. אנו עוסקים בתחום האפור.

יאיר טרצ'יצקי

אז האם להחליט האם כלי תקשורת הוא כלי תקשורת שזכאי להיות מוכר כמערכת עיתונאית שאנשים שעובדים בה הם עיתונאים חשבתי על כמה פרמטרים שיכולים להיות יותר איכותניים.

דבר ראשון, שמועסקים בו מספר מסוים של עיתונאים שבעבר הונפקה להם תעודת לע"מ. זאת אומרת שאם עכשיו ניקח את "המקום הכי חם בגיהנום" אני חושב שהוא דוגמא טובה.

משה כהן

כתבת את זה בנייר העמדה ששלחת לנו. קראנו אותו ובגלל זה אני רץ קצת קדימה. מה עושים לשיטתך עם הבודדים, שלא עובדים בכלי תקשורת?

יאיר טרצ'יצקי

גם בודד יכול להיות כלי תקשורת של אדם אחד ואם הוא אומר שהוא לא מקבל את הלגיטימציה מהיותו שייך לכלי תקשורת מוכר כמו גלובס - - -

ברגע שאדם מפעיל ערוץ טלגרם ויש לו נניח מאה אלף עוקבים, אני חושב שהוא הופך להיות כלי תקשורת.

משה כהן

יפה. זה המאני טיים של הפגישה איתך. זאת הנקודה שאנו רוצים שתרחיב עליה.

יאיר טרצ'יצקי

בתיאוריה אפשר לעשות עוד רשימה של פלטפורמות אפשריות ולייצר לכל פלטפורמה מדד כמותי, אבל - -

קרין נהון

זה בלתי ישים כי על כל גרסה חדשה של טלגרם נצטרך להקים ועדה.

יאיר טרצ'יצקי

זה בדיוק מה שרציתי להגיד: שצריך להבין שכמות הפלטפורמות מתרבה בקצב מטורף ואי אפשר לייצר מדד לכל פלטפורמה. ולכן, צריך להשאיר שיקול דעת לכל פלטפורמה ולמנות וועדה שתכיל אנשי מקצוע ואנשים שיכולים לבוא ולהעריך את זה וזה יכול להיות מדד אחד לבוא ולשפוט. אם יושב איש מקצוע שמגיע אליו בנאדם ואומר שהוא מנהל לצורך העניין ערוץ טלגרם ויש לו מאה איש שעוקבים אחריו – בעוד שישנו אדם אחר שיש לו חמישים אלף עוקבים - - -

מיכאל בירנהק

ל"צל" יש 500 אלף עוקבים בעמוד הפייסבוק שלו.

משה כהן

נניח שהוא רוצה ממך תעודה וצריך הכרה.

ניצן חן

הוא צריך להיות נציג הסתדרות ולשלם דמי חבר.

יאיר טרצ'יצקי

זאת עקיצה? אני לא חושב שזהו פרמטר שהוא תנאי בלעדיו אין. אני חושב שברגע שבנאדם הוכר כעיתונאי בעבר על-ידי לע"מ זאת לדעתי מסננת שהיא מאוד משמעותית.

מיכאל בירנהק

זה ברור.

יאיר טרצ'יצקי

פרמטר נוסף הוא פולו-אפים -- ציטוטים שלו על ידי כלי תקשורת אחרים. אם הלשכה כבר מכירה בכלי התקשורת האחרים כמו הארץ וערוץ 2 ועושים פולו-אפ לו כעיתונאי לכל דבר. אני אתן דוגמא ספציפית - למשל תומר אביטל שעושה אייטמים למיזם שלו [מאה ימים של שקיפות - מיזם המונים לחשיפת עבודתה של הכנסת] שלא זוכה לחשיפה גדולה בשיתוף עם עמליה דואק וגיא לרר, זה מדד טוב שבו למעשה כחלק מאותו ניסיון של מה ההבנה של לע"מ ומהו כוחו של עיתונאי, אזי שאם מערכת עיתונאית גדולה משתפת איתו פעולה כעיתונאי - ולא כמרואיין - - -

מיכאל בירנהק

אלו הם שני תבחינים שונים.

הראשון הוא מבחן תהודה - כמה ציטוטים יש לו; והמבחן השני הוא מבחן של שיתוף פעולה.

כרמית ויץ-ספיר

איזה שיתוף פעולה? אנשים מעתיקים בכלי התקשורת כל הזמן.

מיכאל בירנהק

הכוונה היא לשיתוף פעולה של ממש.

יאיר טרצ'יצקי

ניקח לדוגמא את טל שניידר. היא באה מעיתונות ודי היה ברור שמה שהיא עושה [בבלוג שלה] הוא עיתונות.

דוגמה נוספת היא מישהו כמו אשתון. נניח גם שאנו יודעים מיהו לצורך העניין. הוא מתחיל לכתוב בלוג. הוא כותב אותו באופן שיטתי. בשלב מסוים בה "הארץ" ואומר שהוא רוצה לעשות שיתופי פעולה עם הבלוג שלו וככל ש"הארץ" מציג את התוכן שלו כתוכן עיתונאי התוכן יכול להיות מבחן טוב.

כרמית ויץ-ספיר

אלא שאשתון לעולם לא יבקש כל עוד הוא תחת הצללה כזאת.

יאיר טרציצקי

עזבי את אשתון. אם אדם לא חושף את שמו, ממילא הוא לא יבקש תעודת לע"מ.

לא חסר אנשים ברשת שעושים דברים שאפשר להתייחס אליהם כעיתונות ממבט ראשון. אז אם אותם אנשים - - -

והתבחינים שאני מציג כאן אינם מספיקים לאדם אחד. אני מציע קריטריונים שהוועדה מחליטה האם להסתפק באחד מהם או בכמה מהם. יכול להיות בנאדם שלא מנהל ערוץ טלגרם עם מאה אלף עוקבים - - -

משה כהן

אתה מדבר על ועדת חריגים שיש לה סט קריטריונים.

קרין נהון

שבחרת ליישם שלושה מתוך עשרת הקריטריונים.

מיכאל בירנהק

בשביל זה יש את אורנה, לא צריך ועדה.

יאיר טרציצקי

אני לא חושב שזה נכון.

ניצן חן

פולו-אפ זה נתון כמותי, לא איכותי.

משה כהן

יכול להיות מישהו שאין לו תהודה בכלי התקשורת האחרת, אבל יש לו 600 אלף עוקבים.

יאיר טרציצקי

למה התייחסתי גם לנתון הכמותי? כי אני אומר שמראש לע"מ לא צריכה להתנות את התעודה במאתיים אלף עוקבים או עשרת אלפים פולו-אפים אלא לבוא וליצור קריטריונים.

לכן, מי שאני חושב שצריך לבחון אותם זה לא אורנה, ואני מכבד אותה והכל בסדר, אלא ועדה שיהיו בה נציגי ציבור ואנשי מקצוע, שהם יבואו - - -

מיכאל בירנהק

יאיר, אתה מתחמק. אנחנו לא נהיה הוועדה של המומחים שתחליט מי תקבל את התעודה. אנחנו הוועדה שמנסה להגיד - בין אם תהיה ועדת מומחים או ועדה אחרת - מה יהיו הקריטריונים שלאורם היא תפעל.

יאיר טרציצקי

אני מציע שהוועדה שלכם תקבע מהם השיקולים. אתם בעצמכם אמרתם שאתם לא רוצים להיכנס למדדים כמותיים של כמה פולו-אפים צריך - - -

הרי הדברים ישתנו. אתם עושים את הוועדה פעם בעשר שנים? אז בתוך העשר שנים [הבאות] תהיה ועדה שתתחלף ושתנסה למצוא עקרונות חדשים שבאמצעותם אפשר לבחון. הם לא יהיו מושלמים אך אפשר יהיה להתמודד באמצעותם עם תשעים וחמישה אחוז מהמקרים; וכשהעיתונות תיראה אחרת לגמרי ויעשו אותה רבובים אז תשב כאן ועדה אחרת ותנסה למצוא עקרונות חדשים - - -

אז כאמור, נתתי דוגמא לעיתונאים שהיו מועסקים בעבר בכלי תקשורת וקיבלו תעודת לע"מ.

דבר שני, כאמור, פרסים עיתונאים שאנשים קיבלו יכולים להוות מדד.

דבר נוסף, הוא המלצה או חוות דעת של ארגון העיתונאים שתוכל להיות שיקול [איכותני] בתוך הדבר הזה. זה היה בעבר.

מיכאל בירנהק

תספר לנו סיפור, איך לע"מ טיפלה בכך?

יאיר טרצ'יצקי

היה את הסיפור של חגי מטר.

ניצן חן

הוא הופיע בפני הוועדה.

יאיר טרצ'יצקי

אז באמת באותו עניין אמרתי לניצן שיש כאן בנאדם שהוא במובהק עיתונאי ולארגון העיתונאים אין אינטרס שלא יקבל תעודה. הייתה סיטואציה, הוא פוטר מ"מעריב" על רקע מאבק שהוא הוביל, אין ספק שהוא עיתונאי ומשלא עמד במדד הכמותי לע"מ התחשבו ואני חושב שזה היה חיובי.

אגב, אני חושב שבהינתן שתקום כזאת ועדה, אז ראוי יהיה גם שיהיו חברים בה עיתונאים, או נציגים מטעם ארגון העיתונאים או שיהיו ארגוני עיתונאים אחרים - - -

מיכאל בירנהק

נציגים עיתונאים.

יאיר טרצ'יצקי

לא, אני חושב שלא צריך לקחת סתם אדם שהוא אחראי, אלא מישהו שהוא מייצג את העיתונאים.

אז אמרתי לגבי ציטוטים בכלי תקשורת שהם מוכרים; לגבי חשיפה בכל מיני גופים עיתונאים אחרים, כלומר שיתופי פעולה; וגם היקף והפצה והשפעה של פלטפורמות חדשות כמו טלגרם, אבל גם - - - אחד הדברים שהפנו אליי הוא בקווי נייעס של המגזר החרדי. שם, באמצעים הטלפון מאזינים למהדורות שלהם וצריך להתחשב בזה.

מדובר בצריכת מידע שלא בדרכים המסורתיות שכלי התקשורת נמדדים בהם.

ניצן חן

לנייעס החרדים אתה נותן תעודה של ארגון העיתונאים?

יאיר טרצ'יצקי

אם היום יבוא אדם שהוא עיתונאי בזה אז כן, למה לא? ויש לנו חברה כאלה.

אגב, כל פעם שארגון העיתונאים מגן על עיתונאי חרדי שחטף מכות משוטרים אז אנו מקבלים הרבה תגובות מקווי נייעס והם מראיינים אותנו בלי הפסקה. הם עושים עבודה עיתונאית.

הערה אחרונה היא לגבי פרילנסרים.

כיום יש בעיה עם פרלינסרים שעובדים במדיום שתהליך ההפקה שם הוא ארוך. כשכתבתי כתובת ל"גלובס", לייצר 7 כתבות בשנה זה לא בעיה אבל כשמישהו מייצר סרטי דוקו בלתי אפשרי להגיע למספר הזה. לכן, צריך לייצר גם כאן קריטריונים - - -

קריטריון נהון

זה מעניין. אז איך אתה ממליץ לנסח עבור אותו אדם קריטריונים? איך אתה פותר את הפלונטר?

יאיר טרצ'יצקי

אז אני אומר שאפשר לומר שסרט יכול להיות אחד, בשונה מכתבות.

ניצן חן

זה לא שבע כתבות, אלא שתיים עשרה. אנחנו הגדלנו את המספר השנה [2018].

לגבי יוצר הסרטים, זה קיים. אנו לא מגבילים את זה במספר. היוצר צריך להוכיח שהוא מביא אישור מ"רשת" או "קשת" שיש מועד הקרנה או ש - - -

מיכאל בירנהק

התקבל לפרסום.

יאיר טרצ'יצקי

בעבר גם ביקשו חשבונות.

ניצן חן

ואם אתה כבר אומר את זה, זה נכון שהוא [היוצר הדוקומנטרי] צריך להראות מידת רצינות שהוא לא עושה את זה בהתנדבות אבל הוא לא צריך להראות לנו את המספר. הוא יכול גם לקבל שקל.

יאיר טרצ'יצקי

אז זה חדש.

ניצן חן

לא. זה קיים מאז שאני מנהל לע"מ.

יאיר טרצ'יצקי

ואמירה אחרונה היא התחשבות בנסיבות אישיות – אם מישהו הייתה בחופשת לידה ולא פרסמה מספיק כתבות ואז אומרת שהיא חוזרת חזרה לביזנס, אז להתחשב בכך [כפי שציין חגי מטר בישיבה השנייה של הוועדה].

מיכאל בירנהק

תודה רבה. סליחה שדחקתי בך אבל רציתי שנגיע לעיקר.

ניצן חן

שאלה קצרה. רוב התבחינים שמנית והם בהחלט היו בעיני נכונים וראויים בעיני היו סביב "המקום הכי חם בגיהנום". בסופו של דבר, הסוגיה הזאת נפתרה. בכל זאת, לאחר שזה נפתר, אני רוצה לדבר ברמה המערכתית, כיו"ר ארגון העיתונאים בישראל -- אני שואל אותך קונקרטי – בהנחה שעמית סגל אינו בערוץ 2 ויש לו מיליון וחצי עוקבים; ובהנחה שאדם יכול להיות יחצ"ן ועיתונאי ש"עיקר עיסוקו" אינו בתחום החדשות – להעניק תעודה לכאלה אנשים?

יאיר טרצ'יצקי

בלוגר וניוזלטר הם פלטפורמה. אתה יכול להשתמש בהם כדי לעשות משחקי מילים או כדי לעשות עיתונות. אם עמית סגל החליט שהוא לא צריך את חדשות 2 וטלגרם מספיק לו - - - וזה כמו שבר רפאלי אמרה לדיעות שיש לה עוקבים יותר משיש לדיעות קוראים. אם היא הייתה מחליטה שהיא עיתונאית בפלטפורמה הזאת אפשר להתייחס אליה כעיתונאית. נכון שאם לא הייתה עיתונאית בכלי תקשורת אחר זה יעשה את המבחן לקשה יותר ולכן הצעתי את המבחנים החלופיים. אז אם יש את עמית סגל או טל

שניידר – שהלכה לפלטפורמה עצמאית לאחר שהייתה במעריב ועשתה עוד כל מיני דברים -- זה הופך את זה ליותר קל.

אבל אני חושב שהשאלה אינה הפלטפורמה – שהיא הדרך למדוד את ההשפעה -- אלא מה ההשפעה – האם אתה משפיע בדאחקות או האם אתה משפיע בעבודה העיתונאית שלך.

מיכאל בירנהק

אתה למעשה מציע מבחן של עבודה עיתונאית ולא מבחן של המדיום, כשהמדיום יכול להיות אינדיקציה – כן או לא – לא רק להשפעה אלא גם לעבודה עיתונאית.

בשארה פנאן

אני היועץ המשפטי החדש של לע"מ.

משהו שעלה כאן מקודם ואני רוצה לשמוע את העמדה שלך. מישהו שאין לו תעודה, אך יש לו בלוג והוא לא מחויב לשום מסגרת – האם אתה חושב שכתנאי בסיסי הוא חייב בקוד אתי מסוים?

יאיר טרצ'יצקי

לא. אז אני חוזר למה שאמרתי – אני חושב שלהכניס לתוך הצ'קבוקס של ההרשמה את זה שהוא מתחייב לפעול לפי כללי האתיקה של מועצת העיתונות הוא תבחין טוב ויתרום תרומה חיובית כי בסופו של דבר האתיקה העיתונאית והמחויבות אליה, לפחות ברמת ההצהרה, היא מדד טוב שאדם בא ומחויב לשרת את הציבור.

בשארה פנאן

ומי שאין לו מסגרת כזאת?

יאיר טרצ'יצקי

לא צריך מסגרת. אני מסתפק בהצהרה.

אם בן דוד שלך רוצה להיות עיתונאי ומצהיר שהוא רוצה לפעול לפי כללי האתיקה וכך הוא שם מעין "סרגל" שיאפשר למדוד אותו, אז למחרת אפשר יהיה לפנות למועצת העיתונות ולהתלונן עליו והוא יהיה מוטריד מבית הדין של מועצת העיתונות כי אם הוא [בית הדין] יגיד שאותו אדם אינו עיתונאי ולא פעל לפי כללי האתיקה [של אותה מועצה] -- הוא בסופו של דבר לא יהיה עיתונאי ויאבד את תעודת הלע"מ.

מיכאל בירנהק

תודה רבה, יאיר.

[יאיר טרצ'יצקי יוצא, מאיה רומן נכנסת].

שלום מאיה, תודה שבאת. זאת הוועדה המייעצת ללשכת העיתונות בעניין כללי לע"מ בקשר למתן תעודות לע"מ. יש לנו זמן מוגבל, רבע שעה בערך. אנחנו מתמללים ונפרסם בהמשך את הפרוטוקולים אז את מסכימה לציטוט מלא של דבריך?

מאיה רומן

כן.

שירה מרגלית

תוכלי לספר לנו על "פוליטיקלי קוראת"?

מאיה רומן

כן. זאת יוזמה פמיניסטית שמטרתה הייתה ליצור עיתון פמיניסטי, כשאני ושותפותיי למיזם ראינו שהרבה נשים רואות שהעיתונות הקיימת לא מייצגת אותן וניסינו להתמודד עם זה.

מאז, במשך החמש שנים שעברו, גדלנו מאוד. גייסנו 250 אלף שקלים מהתורמות שלנו כדי להפוך לעמותה, להתרחב ולייצר יותר תוכן מקורי; והסיבה שאני כאן היא שאנחנו עדיין לא עומדות בדרישות [לגבי מספר היוניקים לקבלת התעודה], כמו הרבה עיתונאים עצמאיים שפועלים ברשתות החברתיות. בגלל שאנו מנסות להגדיר מחדש מהי עיתונות, שיטת העבודה שלנו כוללת עבודה מאוד רצינית ברשתות החברתיות. קודם כל, יש לנו 16 עורכות מתנדבות. שתיים מהן מתפעלות מידי יום את העמוד וזאת על ידי היעזרות בקבוצה בפייסבוק שלנו, שחברות בה יותר מאלפיים נשים שכותבות עבורנו תכנים. אנו שואלות אותן מה מעניין אתכן, מה תרצו שנכתוב? האם אחד העיתונים כיסה נוסה בצורה שאינה פמיניסטית בעיניכן והייתן רוצות שנתייחס אליה? העורכות שלנו בוחרות את התכנים להעלות, ומבין התכנים האלה

שירה מרגלית

העורכות הן "אורחות" או עורכות קבועות?

מאיה רומן

אנחנו [16] עורכות קבועות.

שירה מרגלית

ממש כמו הטיימס.

קרין נהון

שירה מצטרפת אליכם.

מיכאל בירנהק

מדובר במשמרת פעם בשמונה ימים, כשבכל יום עובדות שתי עורכות, לפי מה שהבנתי.

מאיה רומן

נכון.

שירה מרגלית

וכמה כניסות יש לכן בחודש? בערך?

מאיה רומן

לאחר יש לנו אלפיים כניסות ביום [כשלקבלת התעודה נדרשים מינימום עשרת אלפים].

ניצן חן

אתן מתפרנסות מזה?

מאיה רומן

עכשיו אנחנו בדיוק גייסנו 250 אלף שקלים לשנה הבאה ומקוות ששתיים מאיתנו יעבדו במשרה חלקית. אנחנו עדיין מאוד צנועות, אבל עם כוונות לעתיד.

כרמית ויץ-ספיר

יש לכן רק אלפיים כניסות ביום? באמת?

מאיה רומן

זה מה שבאתי להסביר.

כרגע כללי לעי"מ אומרים שצריך 300 אלף כניסות לאתר בחודש. באתר שלנו אנו לא מתקרבות לזה. מנגד, בעמוד הפייסבוק יש לנו יותר מ-40 אלף עוקבות ופוסטים ספציפיים שמגיעים למאות אלפי אנשים.

אריאל איתן

מה המדדים האורגניים? כמה חשיפה מקבלת כל ידיעה?

מאיה רומן

אין לנו קידום כזה. זה נע בין ידיעה. המינימום הוא אלף-אלפיים חשיפות והידיעות הפופולריות מאוד מגיעות למאות אלפי אנשים. למשל, כשהרצנו את הקמפיין #יותרמבוכריס [שעסק בעסקת טיעון שלו] שהגיע לכמעט חצי מיליון - - -

מיכאל בירנהק

אז אני רוצה לגעת בזה. קראת לזה קמפיין. אז זאת עבודה עיתונאית או שזה היה קמפיין אקטיביסטי?

מאיה רומן

מבחינתי כן, כי אנו רואות מחדש את תפקיד העיתונאי והעיתונאית. בנוסף, העיסוק שנוצר בתוך הקמפיין; העובדה שהיו שם אלפי סיפורים שונים שאנשים תרמו בנוגע ל - -

מיכאל בירנהק

זה היה סוג של מיתוג.

מאיה רומן

נכון, וזה שינה עמדה של הרבה מאוד אנשים.

מיכאל בירנהק

אין חולק על הערך האקטיביסטי.

מאיה רומן

זה לא רק ערך אקטיביסטי, אלא גם ערך עיתונאי. אם תפקיד העיתונות הוא ליידיע אותך על הדברים שקורים בעולם, אין ספק שזה מה שהיא עשתה במקרה הזה. המון אנשים התוודעו לעסקת הטיעון הזאת דרך הקמפיין שלנו ובעקבות כך גיבשו דעה על הנושא הזה. האם זה אובייקטיבי או לא? זאת כבר שאלה אחרת.

מיכאל בירנהק

בשביל מה אתן צריכות תעודת לע"מ? זה לא תנאי. אפשר להיות עיתונאית בלי תעודת לע"מ. איפה נתקלתן שזה חשוב לכן?

מאיה רומן

זה מבחינה עקרונית. אנחנו עיתונאיות שעושות עבודה עיתונאית.

מיכאל בירנהק

אני מדגיש. התעודה היא תעודת לע"מ – ולא תעודת עיתונאי. ניצן הוא עיתונאי בעברו, הוא איש חכם ומבריק אבל לא קובע ולא רוצה לקבוע מי עיתונאי ומי לא.

מאיה רומן

העובדה שיש לנו תעודת לע"מ מביאה לנו הכרה ממסדית.

משה כהן

את יכולה לתת דוגמה קונקרטית להכרה כזאת?

מאיה רומן

אם אני למשל מדברת על הגשה לקרנות [מממנות] לאתר כדי לקבל תמיכה בתור עמותה ורוצה להראות את החשיבות שלי, ולא להסתמך אך ורק על התמיכה מהקוראות שלנו - - -

מיכאל בירנהק

אחת מהקרנות ביקשה לדעת האם יש לכן תעודת לע"מ?

מאיה רומן

לא, אבל אחת מהקרנות תהתה האם יש לנו ערך מעבר להיותנו בלוג.

משה כהן

הסיבה שאנו מתעכבים היא שזאת פעם ראשונה שבה נתקלנו בקרנות שמחפשות תעודת לע"מ.

קריין נהון

זה לא מדויק; תעודת לע"מ עוזרת לעמותות בבקשתן לקבל תרומות, להשיג מימון.

משה כהן

לא הייתן מצטיידות בתעודה של ארגון או אגודת העיתונאים? האם היא לא הייתה משיגה את אותה תכלית – השגת המימון?

מאיה רומן

אני בכנות לא יודעת. בעבודה שלי כעיתונאית במקום אחר אני מכירה את תעודת הלע"מ - - -

מיכאל בירנהק

כמה מכן עיתונאיות או עורך עיתונאיות במקום אחר?

מאיה רומן

לפחות כמחצית היו או עורך עיתונאיות ממקום אחר, אבל הן לא יחדשו את התעודה שלהן דרך כלי התקשורת הקבוע שבו הן עבדו בעבר.

מיכאל בירנהק

אז את אומרת שני דברים.

הדבר הראשון הוא ההון התרבותי של התעודה.

הדבר השני הוא ש - - -

מאיה רומן

היועצת המשפטית שלנו אמרה לנו שלקבל הכרה מלע"מ עוזר לנו להגן על עצמנו מפני איום בתביעה. לצורך העניין, אנחנו יכולות להחליט מהשיקולים שלנו לחשוף שם של אדם שאנו חושבות שהוא עבריין מין - - -

מיכאל בירנהק

ועלול לתבוע אתכן?

מאיה רומן

לתבוע אותנו על לשון הרע ואחת הדרכים שלנו להתמודד כנגד הדבר הזה זה להגיד שיש פה ערך בחשיפה לציבור, אזוהרה לציבור. בהקשר הזה, היותי מוכרת על-ידי לע"מ עוזר לי להסביר מדוע חשפתי את השם שלו.

מיכאל בירנהק

וזה קרה?

מאיה רומן

עד עכשיו רק איימו עלינו בתביעות.

שירה מרגלית

מעבר להיבט הזה, שהוא חשוב, האם בתוך העבודה שלכן נתקלתן במצב שבו אתן צריכות את התעודה כדי לקבל גישה לאנשהו? חוץ מהקרנות?

מאיה רומן

נתקלנו פה ושם בגישה למסיבות עיתונאים ולכנסת. עד היום הצלחנו להתמודד איתם כי כאמור, הרבה מאיתנו עיתונאיות במסגרות אחרות שמחזיקות תעודות.

מיכאל בירנהק

ואתן חברות בארגון או אגודת העיתונאים?

מאיה רומן

הרבה מאיתנו חברות בתא העיתונאיות, שזה ארגון חדש.

קריין נהון

זה ארגון חדש-ישן.

מיכאל בירנהק

וזה לא יכול לספק את הצרכים שלכן?

מאיה רומן

אני לא חושבת שתא העיתונאיות מספיק מבוסס.

קריין נהון

הבעיה היא -- בהינתן שאנו רוצים ללכת לקראת דבר כזה, איך להפריד בין גוף שטוען שהוא עיתונאי – לבין כל אדם אחר שייכנס? אילו קריטריונים איכותניים או כמותיים עשויים לעזור לנו לתפוס את הנישה בתוך הסיפור?

מאיה רומן

זה לא פשוט. חשבתי על זה הרבה.

אני חושבת שהבעיה היא שהקריטריון הוא כמותני, וזה לא תופס - - -

לאותו עיקרון ל"קנאביס - מגזין עם כיוון" [מגזין לאנשים שמעוניינים בקנאביס] יש תעודה.

ניצן חן

יש להם תעודה. הם עומדים בקריטריונים.

מאיה רומן

ואני חושבת שהתרומה העיתונאית שלהם, לאור היכרותי עם המגזין, היא לא רצינית.

מיכאל בירנהק

אבל אנחנו הרי לא רוצים שהממשלה תחליט מה רציני ומה לא.

מאיה רומן

בוודאי שלא, אני מדברת על הרצינות של התוכן, אם אני מביאה כתבות מקור, תחקירים.

קריין נהון

ניצן, אנחנו חוזרים לסיפור של התחקירים.

מאיה רומן

אנחנו עושות תחקירים, מייצרות תוכן מקורי משלנו ולא רק מתרגמות או משוקות מחדש תוכן שקיים במקומות אחרים וזה בעיני לב ההבדל בין הפייסבוק לרשתות החברתיות כשיש שם עמודים שבעיקר ממחזרים.

קריין נהון

כמה תחקירים עשיתן בשנה האחרונה.

מאיה רומן

בשנה האחרונה עשינו חמישה. אנחנו רק עכשיו ממומנות ובשנה הבאה אנו מתכננות לעשות תחקיר מידי שבוע.

קריין נהון

אם היה קריטריון של ציטוט ופולו-אפ לתחקירים? כלומר, יש להם פולו-אפים?

מאיה רומן

כן, התחקיר שלנו על יד 2 שפרסם שירותי זנות. הגענו לוועדה למעמד האישה לכנסת אבל לעניינינו ציטוט אותנו מ"הארץ", "מאקו" ו"מעריב" נתנו לנו קרדיט.

מיכאל בירנהק

גם אם אני מציץ משהו מאוד מעניין בטוויטר יכולים לזמן אותי. ועדה [בכנסת] מזמינה אנשים שהם לא דווקא עיתונאים.

משה כהן

איפה עובר לטעמך קו הגבול בין כל מיני מיזמים חברתיים שעוסקים בתחקיר, כתיבה וגם בשיימינג – לבין עיתונאי? איפה עובר הגבול?

מאיה רומן

אני חושבת שזה שילוב של קריטריונים.

קודם כל, ייצור תוכן מקורי – ואפשר להרחיב את זה למגוון נושאים - - -

משה כהן

אז אתה מציעה בקריטריונים -- דבר ראשון: ייצור תוכן מקורי.

מאיה רומן

קריטריון שני, בין מגוון נושאים. אם אני מסתכלת על אתרים כמו "המשמר החברתי" שעושים פולו-אפ על הכנסת, אפשר לטעון שאם זה מוגדר וסגור על משהו אחד, לא הייתי קוראת לזה עיתון.

משה כהן

למרות שהערך הציבורי שלהם לא מוטל בספק, הם אלה שצריכים לקבל.

קריין נהון

והם יושבים כל הזמן בוועדות ויוצרים תוכן מקורי באופן תדיר.

משה כהן

אז לו אנחנו לא ניתן? הוא לא צריך לקבל תעודת לע"מ?

מאיה רומן

יכול להיות.

ניצן חן

הוא ספק תוכן של המדיה התקשורתית. הוא מייצר דוחות, סטטיסטיקות ונתונים ומעביר את זה, פעם ל"הארץ" ופעם לכלי תקשורת אחרים.

קריין נהון

אבל אז אנו נופלים, כי אז הקריטריונים יהיו אותו דבר. אנו מנסים להפריד בין האנשים. אבל תמשיכי, בסוף נעכל את הפרסונה מהסוג הספציפי הזה.

מאיה רומן

השאלה של רוחב יריעה - - -

השאלה של ציטוט מקורות.

משה כהן
יש משמעות לפלטפורמה?

מאיה רומן
בעיני לא.

משה כהן
לא משנה אם זה ציוץ או טלגרם או אתר אינטרנט?

מאיה רומן
לא משנה לי.

אני רואה איך אנחנו פועלות. יש לנו קבוצה בפייסבוק, בטלגרם, בוואטסאפ – ואני רואה את זה באופן אינטגרטיבי - - - - - אנו מייצרות תוכן אבל כל האנשים - - - - -

מיכאל בירנהק
זה עלה אצלנו [בישיבה הראשונה של הוועדה] שישנה תופעה נפוצה כשלאחר עצמו נכנסים מעט ולמרות זאת ישנה תהודה, שאינה מתמצה רק למי שקרא את התוכן.

כרמית ספיר-ויץ
כל מה שאנחנו שומעים מהדוברים מחזיר אותנו לישיבה הראשונה, לדברים שאמרתי: מוכרחים לבחון את נושא תעודת העיתונאי ברמה הערכית ולא הכמותית. כל הבעיות שהועלו יכולות לבוא לידי פתרון באמצעות ועדת חריגים.

קרין נהון
אני חוקרת רשתות חברתיות ומה שאני רוצה לומר שדין ציוץ הוא לא כדין פוסט. כשאתה מסתכל על המספרים ועל הוויראליות, טוויטר מספק הרבה יותר ציוצים, אבל זה לא אומר שיש להם יותר משקל. כלומר, לא כל מספר של כל פלטפורמה הוא אותו דבר.

אריאל איתן
רציתי לשאול שאלה על הבחירה בפלטפורמה. הזכרת שהעבודה העיתונאית היא בפייסבוק ולא באתר, מדוע אתן עושות את הבחירה הזאת?

שירה מרגלית
בגלל הפוש.

מאיה רומן
רצינו ליצור עיתונות שהיא לא רק פמיניסטית בתוכן שלה אלא גם בעשייה, ולכן אנו רוצות להיות פחות היררכיות, כשהקוראות שלנו הן גם הכותבות שלנו; ולהיות יותר בקשר איתן. במובן הזה, פייסבוק ממש אפשרת לנו לייצר את הקהילה הזאת שבה מישהי אומרת שאני צריכה להציג פן נוסף של הנושא שלא הצגתי ואני יכולה לייצר טור דעה מתוך מה שהיא אומרת. כלומר, הדרך בה אנו עושות עיתונות היא הרבה יותר משותפת ובהקשר הזה, פייסבוק מאפשר לי את העיתונות השיתופית הזאת בעוד שאתר הוא הרבה יותר סטטי.

מיכאל בירנהק
אם זה עובד, זה מודל מאוד יפה.

קרין נהון
היום האתרים הם כבר פלקט, ופחות שימושיים.

מאיה רומן

גם גופים קיימים כמו "הארץ" מקבלים את הכניסות לאתר שלהם מתוך הפייסבוק. פונים אלינו אתרים גדולים ומבוססים, שעיתונאים שחברים בהם מבקשים לשתף את הכתבות שלנו ואם אני חולקת כתבה של הארץ זה יכול להקפיץ אצלי את הכניסות והעוקבים.

אין ספק שלא היינו יכולים להגיע למצב שהגענו אילו היינו פועלות רק באתר.

מיכאל בירנהק

אנו עדים להתנתקות של התוכן מתוך הפלטפורמה הספציפית שלו, התוכן הוא floating.

קרין נהון

פרט לאתרים החדשות הגדולים כמו "ynet", אין עוד אתרי חדשות לדעתי שאנשים נכנסים ישירות אליהם ולא דרך עמוד הפייסבוק שלהם או דרך מנוע החיפוש.

מאיה רומן

אני חושב שבעתיד תצטרכו להתמודד עם שאלות של ניוזלטרים ואיך להעריך אותו.

מיכאל בירנהק

עם זה אנו כבר מתמודדים עתה. תודה רבה מאיה.

[לירן עצמור נכנס]

שלום לירן, ברוך הבא לוועדה לענייני תעודות לע"מ. אנחנו מתמללים ונפרסם את התמליל בבוא העת באופן פומבי. אתה מסכים שנקליט אותך?

לירן עצמור

מסכים. תודה.

מיכאל בירנהק

אז בוא תספר לנו על עצמך.

לירן עצמור

שמי לירן עצמור. אני מפיק של סרטים דוקומנטריים. בין הסרטים שהפקתי בעשרים השנה האחרונות הם "פרינסס שואו"; "שלטון החוק" שבזמן שבועים על ידי רענן אלכסנדרוביץ'; הפקתי את כל סרטי האודיו-ויזואל במוזיאון יד ושם החדש; סדרה בשם "עידן הגנרלים"; ועוסק בימים אלה בהפקת סרט על ביבי נתניהו. אני חבר בפורום היוצרים הדוקומנטריים מאז שסיימתי את לימודי באוניברסיטת תל אביב והתחלתי להפיק סרטים. הייתי חבר הנהלה בהתנדבות מספר שנים. הפורום הוא אגודה שמאגדת 300 יוצרים בתחומים שונים, מטפלת ומנסה לקדם את היצירה הדוקומנטרית הישראלית ואת היוצרים הדוקומנטריים. אנו מודים לכם על ההזמנה ועל האפשרות להציג את העניין שלנו כאן מכיוון שאנו באמת אולי החוליה החלשה ביותר בשרשרת המזון של מקבלי תעודת לע"מ.

מיכאל בירנהק

אני יכול להרגיע אותך – כל אחד חושב שהוא בתחתית הסולם.

משה כהן

שאלה ברשותך, כשאתם רוצים לקבל חבר לשורותיכם באיגוד פורום היוצרים, איך אתם קובעים מי מתקבל ומי לא?

לירן עצמור

אז אנחנו לא איגוד, מאחר שאנו מייצגים מקצועות שונים. חלק מהכוח שלנו באיגוד הוא שיש במאים, מפיקים,צלמים. לכן, האג'נדה אינה איגודית-מקצועית אלא כללית. מכאן, שכל מי שיש לו עניין, משלם

דמי רישום, וחותרם על התקנון שמקדם את היצירה הדוקומנטרית והיוצר הדוקומנטרי -- מתקבל לשורותינו, מקבל כרטיס של חבר פורום היוצרים ויכול להיות חבר פעיל וליזום יוזמות ולהשתתף - - -

מיכאל בירנהק

אז מה עיקר הפעילות שלכם? אני נתקל בכם לפעמים בדיני קניין רוחני כאלה ואחרים.

לירן עצמור

אנחנו נמצאים בחזית כל המאבקים הציבוריים שנוגעים ליצירה המקורית הישראלית. היינו שם במאבק על קיומו של חוק הקולנוע הישראלי ועל תאגיד השידור. אנו נמצאים בכל מקום שיש בו מאבק על חופש המידע, על חופש היצירה ועל התוכן המקורי.

מיכאל בירנהק

למה אתם באמת צריכים תעודת לע"מ?

לירן עצמור

צריך לזכור שבשנים האחרונות את היצירות הדוקומנטריות המוכרות לכם – "צל של אמת"; "שומרי הסף"; תיקי הסניגוריה של משרד המשפטים – שיש להן היבט חדשותי-עיתונאי מאוד משמעותי, לפעמים ברמה החדשותית של הגילוי של ממש – כמו הסדרה שעוסקת ברצח הבר-נוער שמשודרת בימים אלה בערוץ 12. הסדרה הזאת מופקת על ידי מפיק, במאי וצלם – שביחד הם "המערכת", "המוציא לאור" של הסדרה.

בשנתיים האחרונות אני מפיק סדרת דוקו-אקטיביסטית לרשת בשם "הרשת החברתית", שבה שלושה עיתונאים עצמאיים שיוצאים לבדוק את הנעשה בתחומי הביטוח לאומי ובמשרד התחבורה. כשאנו מתקשרים לדובר משרד התחבורה, הוא אמר לנו שכדי שניפגש עם מנכ"ל המשרד אנו צריכים תעודת עיתונאי.

מיכאל בירנהק

זאת דוגמה מעניינת. כשאתה אומר לו שאתה רוצה לראיין אדם אין לך [תעודה], כי אין לך, מה קורה? מה הדובר של משרד התחבורה עונה לך?

לירן עצמור

הגענו להישגנו גם ללא תעודת העיתונאי אבל עדיין, לטענתנו, היוצר העצמאי, כשהוא נמצא לבדו בשטח, אין לו מו"ל ועורך, ואין לו משרד אפילו ופועל באופן עצמאי לחלוטין -- התעודה יכולה לשמש לו כוח נוסף בעבודה שלו אל מול הכוח, השלטון, השררה, השוטר, המנכ"ל הדובר והצבא, כדי לאפשר לו את החופש שיאפשר לו את היצירה העצמאית שלפעמים הוא האדם הבודד שיוצר.

מיכאל בירנהק

אז היוצר הזה שפונה לדובר, והדובר עונה לו בשלילה כי אין לו תעודה, נגמר הסיפור מבחינתו? או שהוא מצליח לשכנע אותו בכל זאת שזה חשוב?

לירן עצמור

אני מצליח לשכנע אותו. אני אומר, הגענו להישגים היום לא בזכות תעודת העיתונאי.

מיכאל בירנהק

יש לך סיפור הפוך? מצב שבו בגלל שלא הייתה תעודה, לא אישרו את בקשתכם לבוא ולצלם?

לירן עצמור

בצבא, למשל, בשטח, או במקרים שבהם אנו מנסים להגיע למקומות שבהם יש נציג חוק או משטרה, אם אין לנו נייר רשמי של תחנת הטלוויזיה ששלחה אותנו, אז בהחלט יש מצב שבו דורשים מאיתנו לעצור צילומים במקומות מסוימים.

תזכרו שהיצירה הדוקומנטרית קורית הרבה לפני שנכנס גוף השידור וקרן הקולנוע, כשהיוצר יוצא מהמוטיבציה שלו והתשוקה שלו כשהוא רוצה להקדיש את הסרט ליוזף ק' שנמצא בכלא, כשהסניגוריה, קרן הקולנוע ויס דוקו לא מאמינים בזה ורק היוצר הדוקומנטרי לא מאמין בכך.

משה כהן

מצד שני, יש אנשים שעושים ניסויים חברתיים על עצמם, או למשל מתארים את הגידול של עצמם, או ישראלית שמתארת כיצד היא הולכת לפגוש פלסטינאי וכדומה. איך אני מבדיל בינם לבין יוצרים דוקומנטריים שעושים סדרות עצמאיות רציניות בעלות ערך עיתונאי שרואים אותן לאחר מכן בטלוויזיה?

קרין נהון

זה לא עניין של סדרות רציניות או לא רציניות, אלא סדרות שדרכן היוצר הדוקומנטרי צריך את הגישה למקומות הרלוונטיים.

לירן עצמור

בנייר שהגשנו לכם הצענו קריטריונים. אנו לא אומרים "כל דכפין ייתי ויכול", ומבינים שהמסננת צריכה להיות מסננת.

שירה מרגלית

אז הסרט שזכה עכשיו – "משפחה בטרנס", הוא סרט מצוין אבל לא צריך שום תעודת עיתונאי בשביל לעשות את הסרט הזה.

לירן עצמור

אנחנו לא נלך פר-סרט ופר-יוצר. הצענו לכם הצעה רצינית שנוגעת לצורות ההתקשרות שלנו עם גופי השידור והקרנות.

הפורום הוא אמצעי תקשורת בפני עצמו שאפשר להכיר, וזה לא תנאי הכרחי - - -

שירה מרגלית

ומה הפלטפורמה כאן? ידיעות אחרונות היא פלטפורמה יומית?

לירן עצמור

הסרט הדוקומנטרי הוא "אמצעי תקשורת" [ההגדרה שנמצאת בכללי לע"מ]. ולכן יש לתת לנושא תעודה של פורום היוצרים ניקוד מסוים בהתייחסות של האם להכיר בו - - -

משה כהן

אז אני יכול לומר לדובר משרד ממשלתי, בית הנשיא וכל בתי המשפט שמי שמגיע עם תעודה כזאת [של פורום היוצרים] שיקבדו אותה, כפי שמכבדים את תעודת לע"מ. אפשר גם להוציא הנחיה שבה כל הגופים הממשלתיים ובתי המשפט יקבלו את התעודות שאינן תעודות לע"מ – תעודת ארגון העיתונאים, אגודת העיתונאים, פורום היוצאים – ובזה נגמר הסיפור.

לירן עצמור

משה, אני טוען שהגישה שהתעודה מאפשרת יכולה להגן על מישהו שהאינטרס הציבורי הוא להיות דווקא עליו -- המשוגע שאתם חרדים מכך שיקבל את התעודה הרשמית הזאת – הוא זה שצריך לתת לו אותה – כי הוא יהיה חושף השחיתויות וינסה לחשוף באור השמש שמה שהחושך מנסה להסתיר.

משה כהן

אני מקשה עליך בכוונה. המקום היחיד שאני לא הולך איתך הוא שאני מתקשה להבין -- בהינתן שאותו אדם מחליט להרים פרויקט על אסיר חף משפע – האם הוא צריך תעודת לע"מ? מה הקשר בכלל? אדם שמתעד פרויקט דוקו כזה שנתיים-שלוש - - -

לירן עצמור

יש פה עניין של הגנה. כפי שניתנת הגנה – ולא רק עניין של הרגשה -- לעיתונאים, אנחנו רוצים לתת את אותה הגנה ליוצרים, שעבודתם היא עבודה עיתונאית לכל דבר ועניין. התעודה נותנת זכויות מוקנות שראוי לטענתנו שהיוצר הדוקומנטרי יזכה להן בגלל המאבק היומיומי, הסיזיפי והממושך שלו לעבודה עיתונאית לכל דבר. כשם שהמדינה נותנת את התעודה לעיתונאי שעובד במערכת הגדולה של ידיעות

אחרונות, לא כל שכן שראוי תיתן אותה גם לעיתונאי הבודד, החופשי, העצמאי, נטול ההגנות שיש לעיתונאי בתוך המערכת הגדולה, שמוגן על-ידי הון, אמצעים ותשתיות שאין ליוצר העצמאי.

מיכאל בירנהק

אז שיקול אחד הוא חברות בפורום.

לירן עצמור

כן; והצענו להגדיר את הסרט הדוקומנטרי והכתבה האודיו-ויזואלית ככתבה חדשותית לכל דבר וכקורדיט. רבותי, אני יכול לומר לכם, לא תהיה כאן הצפה של בקשות מצד חברינו. אנחנו מדברים על כשמונים סרטים כאלה שנעשים מידי שנה בארץ. זה ההיקף שאנחנו מדברים עליו. אנו מכירים את המכסות כי אנו יודעים מה הרגולציה של הערוצים המסחריים ושל התאגיד מאפשרת, שבחלקן נוצרים על ידי אותו מפיק ואותו במאי. לכן, מדובר בכמה עשרות של אנשים.

מיכאל בירנהק

לכמה חברי פורום יש תעודת עיתונאי כי הם גם עיתונאים במקום אחר?

לירן עצמור

וכאן אני רוצה להגיע לחוסר השוויון. כ-ששי גל, עיתונאי בעובדה, רוצה לעשות הפקות פרטיות ליס דוקו, הוא לוקח את תעודת העיתונאי של עובדה ומגיע לכל מקום שהוא רוצה להגיע אליו בסרטו "המחותרת היהודית"; ולעומת זאת כשלירן עצמור עושה את העבודה הזאת אין לו את ההגנה שיש לשי גל.

מיכאל בירנהק

יכול להיות שלאור ההיכרות עם הפרסונה עצמה - שי גל - פותחים לו את הדלת. אני בספק עד כמה הוא צריך לשים יד בכיס ולהוציא את התעודה. הם פשוט מכירים את השם שלו.

קרין נהון

אתה הצעת להסתכל על נתון איכותני של מי עשה סרטים בעבר. כלומר, לא השאלה האם אני הולך לעשות סרט, אלא האם יצרתי חמישה סרטים בעבר לצורך העניין.

לירן עצמור

אנו מציעים להסתכל על רצף של יצירה.

שירה מרגלית

הצעירים לא מספיקים לעשות כל כך הרבה סרטים. הסרטים הם נורא ארוכים ויקרים ומי שמתחיל או נמצא בהתחלה אין לו את הכלי הזה. אנו מדברים על דור צעיר של אנשים שהם בניו-מדיה אז הקריטריון הזה בעייתי בשבילם, דווקא בדוקומנטרי.

מיכאל בירנהק

זה יוצר חסם. הקלת על חלק אבל העלית את חסם הכניסה לחדשים.

לירן עצמור

גם אנחנו אומרים שיש ערוצי טלוויזיה שהם לא מו"לים חדשותיים כמו ערוץ 8 וכמו יס דוקו, שההתמחות שלהם היא הזמנת סרטים שעוסקים באותו תוכן שעניינו תוכן דוקומנטרי רציני-חדשותי.

ניצן חן

מולם אין לנו בעיה.

לירן עצמור

אנו כמפיקים עצמאיים עובדים מולם והם לא מייצרים את התוכן הזה.

ניצן חן

מר עצמור, כמה זמן אתה חבר באקדמיה הניהולית?

לירן עצמור
 כחמש עשרה שנה.

ניצן חן

עד סוף 2012 הייתה תעודת לע"מ ספציפית לפורום היוצרים דוקומנטריים. מ-2012 וצפונה הוחלט לבטל את הקטגוריה הזאת ולאחד את התעודה יחד עם תעודת לע"מ. כלומר, לא כתעודה נפרדת. אחת הסיבות שלע"מ החליטה על כך שהיא שקודמים בתפקיד [בוועדה הקודמת, שמונתה ע"י המנהל הקודם] הגיעו למסקנה שאין לכך היתכנות.

למעשה, יוצר דוקומנטרי שיש לו פלטפורמה שרוצה לשדר את התכנית שלו, כמו "צל של אמת" ואחרים, כלומר, כמו הוט, יס, ערוצים 12 ו-13, כשהוא בא לאורנה או למישהו בלע"מ – הוא מקבל תעודה.

לירן עצמור

לא נכון. באתי עם תכנית הרשת חברתית שתשודר ברשת ולא קיבלתי תעודה.

קרין נהון

ניצן, מה תעשה עם סרט כמו "סאלח פה זה ארץ ישראל"? לא היה לו בהתחלה חוזה.

מיכאל בירנהק

הוא צריך את התעודה בשביל הסרט הזה?

קרין נהון

כן, הוא היה צריך. סתם אני נותנת את הסרט הזה כדוגמא.

ניצן חן

לירן, בוא נצמצם את התופעה. אתה אומר 80. מתוכם – כל אלה שיש להם אישור שידור בפלטפורמה שמוכרת ע"י לע"מ התעודה מתייתרת כי הוא מקבל גם בזיאנר הקיים כיום. אנו מדברים על סדרה כמו "מחוברים" או כמו שמשוה הציג לך -- מישהו שעושה את זה למגירה, מתעד משהו שהוא אומר שבבוא העת שהוא ימצא קרן שתתמוך את הכסף ושיג פלטפורמה שתשדר את היצירה. זה המתחם שאנו מדברים עליו. לעניות דעתי, אנו מדברים על הרבה פחות מהמספר שאתה אמרת. מדובר על בין עשרים לשלושים בשנה.

לירן עצמור

אז מה אכפת לכם שהם יקבלו את ההגנה הזאת?

ניצן חן

אנחנו מנסים להבין אותך. השמיעה שלך כאן היא אמיתית.

מיכאל בירנהק

אנו מנסים להבין את הצרכים, אבל הבעיה היא יותר מצומצמת. אנו מנסים להבין את היקף הבעיה.

קרין נהון

אותם עשרים אנשים גם ייפלו, בהנחה שהם קיבלו אישור מרשת, והם לא יוצרים למגירה - - -

לירן עצמור

אני אתן לך דוגמה מהשנה האחרונה, לתכנית שהיא סופר-תכנית תחקירים [הרשת החברתית] קיבלנו תשובה שלילית. שלושת המנחים של התכנית הזאת פנינו, ולא קיבלנו.

שירה מרגלית

אמרת שיש הבדל בינך לבין שי גל. תן לי דוגמה למנחה.

לירון עצמור

תומר אביטל, אורלי ברלב, וערן הילדסהיים [יוצרי התכנית "הרשת החברתית"]. חלק מבעיות הבלוגרים והעיתונאים העצמאיים ששמעתם עליהם.

שירה מרגלית

הם שלושתם כותבים באופן קבוע?

לירון עצמור

כן.

ניצן חן

לשני האחרים – תומר אביטל וערן הילדסהיים -- יש תעודת לע"מ. אז על מה אתה מדבר?

שירה מרגלית

בוא לא ניכנס פרסונלית. יש לי שאלה, אם הם [יוצרי הסדרה] עושים עכשיו תכנית, או שיש אישור ואתם נותנים להם תעודה, או שהם מקבלים תעודה זמנית לפרק הזמן של הצילום. אתם מספקים דברים כאלה? זה על פניו פותר אתכם מכל הבעיות הגדולות של לתת או לתת תעודה קבועה.

כי הם עושים פרויקט. אנו לא יודעים מה הם יעשו לאחר מכן, אולי יארחו את האח הגדול.

ניצן חן

תומר אביטל הוא בן בית בלע"מ.

מחלקת עיתונות עברית בלע"מ בודקת שני קריטריונים: אישור מהגוף המשדר; או לחלופין מידת רצינות או כוונות שמדובר ביצירה דוקומנטרית חדשותית. בהינתן שעומדים בהן מקבלים תעודה או שמישהו מהמחלקה של הבודק או אורנה בודקים את תיחום משך תעודת הלע"מ בתוקף למועד הצילומים.

קרין נהון

אתם עושים את זה?

ניצן חן

כן. אבל מה הבעיה שבה נתקלנו? אנשים מנצלים את הדבר הזה. קודם כל, סלח לי, יש לא מעט יוצרים שהם לא רציניים שמושכים את הצילומים למשך שנים; ואז אורנה אומרת – עד כאן. האריכו להם את התעודה הזמנית, ועד שלא יביאו ראיה להתקדמות ביצירה, אין טעם להאריך להם את התעודה. לכן, הביטול [בעקבות המלצות הוועדה הקודמת -- ועדת פריש] של תעודת יוצר, היה מוצדק.

לכן, הקודמים בתפקיד [אורן הלמן], שביטלו את התעודה הזאת, בדין עשה, ואין הצדקה לתעודת לע"מ ליוצרים דוקומנטריים למעט שני הז'אנרים ששירה אמרה שמקבלים ממילא.

מיכאל בירנהק

דיברנו על אורלי ברלב. אני רוצה לשאול שאלה אחרת, רחוקה ממנה ועקרונית, בנוגע לגבול בין אקטיביזם לעיתונאות הוא לפעמים מעורפל. יש יוצרים שרואים את עצמם כאקטיביסטים ושמעתדים את המאבק שלהם – האם הם צריכים לקבל תעודה?

לירון עצמור

מבחינתנו, אם התוצר הוא סרט או סדרה דוקומנטרית ישראלית, זה מבחינתנו - - -

מיכאל בירנהק

אבל אתה מבין זה יכול לשמש - - -

אני יש לי אג'נדה מסוימת. אני בעד שוויון זכויות מלא לג'ינג'ים כי אנחנו מופלים לרעה ויש ג'ינג'ופוביה חזקה. אני עושה סרט, מתעד את המאבק, אבל אני רוצה ג'שה למישהו שאחרת לא הייתה לי ג'שה אחרת אליו כדי שאני אוכל לצעוק עליו, להתעמת איתו ולהראות איזה ג'בור אני. זה ז'אנר של מיקי רוזנטל.

לירן עצמור

כאן הפילטר הוא הפילטר החוקי. אם לדבר הזה יש הזמנה מגוף שידור ישראלי.

מיכאל בירנהק

אין לי עדיין [אישור]. אולי יהיה לי.

לירן עצמור

אז אנחנו כן מעלים בקשה להגן גם על המשיגאנעאס הללו בטענה שבסופו של דבר כתוצאה מאנשים מאוד מסורים שמקדישים שנים על הסרטים הללו, צריכים תעודת לע"מ בכל שלבי ההפקה והבימוי של הסרט.

כשעושים סרט כמו "שלטון החוק", שמתחיל מפניה למחנה עופר ולצבא כדי לעשות את הסרט מתוך המערכת, אז באמת מתייחסים אלינו אחרת אם הייתה לנו תעודה.

דוגמא אחרת, הסרט של האדם שתיעד את עצמו אוכל בכל יום מקדונלד'ס גרם לכך שמקדונלד'ס העולמית שינתה את כל התפריט שלה כתוצאה מהסרט. השאלה היא מה.

ניצן חן

"בייבי בוס" היא סדרה שהפריים שלה היא בבית חולים. קיבלת אישור מדוברת בית החולים. למה צריך כאן תעודת לע"מ?

לירן עצמור

"בייבי בוס" היא סדרה מסחרית שעומדים מאחוריה כוחות מסחריים מאוד גדולים. אני טוען, שהיוצר שרוצה לעשות סדרה אמיתית על חדרי הלידה בישראל מטעם עצמו – הוּא לא ייכנס וייעצר בגלל היעדר התעודה. הוא ייעצר כי אין לו תעודת עיתונאי, שיכולה להגן דווקא על חשיפת האמת על המתרחש בחדרי ביה"ח ולא בייבי בוס.

שירה מרגלית

אתה מערבב בין תחקיר שעשוי על בתי החולים והיולדות לבין סרט דוקומנטרי.

משה כהן

הנקודה שלו, היא שכשיש מערכת גדולה מאחוריך – כמו עובדה – היא מקנה את הגישה. אבל המשוגעים הדוקומנטריים הללו, שבאים באופן עצמאי, איך נוהה אותם כדי לתת להם תעודה?

שירה מרגלית

אם מישהו יבוא עם תעודת לע"מ אז מנהל ביה"ח ייתן לו להיכנס לחדרי יולדות? לא.

לירן עצמור

אם תהיה ליוצר את התעודה, ההסתובבות שלו בעולם יותר תהיה יותר בטוחה. היא מקנה זכויות.

ניצן חן

אם היוצר הוא חדשותי, היא מקנה לו ג'שה, זאת התעודה. לירן, כשדיברתי עם אסנת [מפורום היוצרים] בטלפון היא לא ידעה את האבחנה הזאת.

מיכאל בירנהק

אנחנו צריכים לסיים. תודה רבה לירן.

[ניב ליליאן נכנס]

שלום ניב, ברוך הבא לוועדה מטעם לע"מ לעניין הכללים לעניין תעודות לע"מ. אנחנו מתמללים פרוטוקול והוא יהיה פומבי בהחלט, אז אתה מסכים שנקליט אותך ונפרסם את דברייך בהמשך?

ניב ליליאן

כן, בהחלט.

מיכאל בירנהק

לא שלחת לנו שום דבר כתוב, אבל ביקשת כן להופיע. יש לנו רבע שעה-עשרים דקות.

ניב ליליאן

יש לי מצגת, אבל בגלל עניינים טכניים אגש ישר לעניין.

למי מחברי הוועדה שלא מכיר אותי אישית, שמי ניב ליליאן, אני עיתונאי טכנולוגיה מזה 17 שנה. אני מקים הבלוג "נביאים אחרונים". הייתי עורך ynet טכנולוגיה בין השנים 2007-2010 וכיום עורך מדע וטכנולוגיה בישראל היום. לפני שהייתי בישראל היום הייתי עיתונאי עצמאי והקמתי מגזין בשם "החיבור" שהתחיל בתור מגזין לטאבלטים וסמרטפונים – ובהמשך הפך להיות אתר; והייתי עיתונאי פרילנסר וכתבתי עבור ידיעות אחרונות, נענע, מאקו, הארץ, דה מרקר, מוסף הארץ, מגזין עיניים ועוד.

בנוסף, הייתי כתב מקומי של כלי תקשורת בחו"ל. הרציתי בתקשורת. יש לי תואר שני בתקשורת המונים ואני חבר בית הדין לאתיקה של מועצת העיתונות.

להצגה שלי יש לי שני חלקים –

החלק הראשון -- לפחות מהצד שאני רואה כעיתונאי עצמאי -- עוסק בבעייתיות של המודל הקיים בחלוקת תעודות לע"מ.

החלק השני – הוא להציע מודל משלי שהוא איכותני ופחות מתבסס על פרמטרים כמותיים.

מה שאני בעצם אומר הוא שהמדידה הכמותית חסרת תועלת ולא רלוונטית. הרף שנקבע בזמנו [של 10,000 כניסות לאתר ביום] בהתייעצות עם קודמי לתפקיד, גל מור, הוא רף שרירותי שאינו תואם למציאות. זה אני אומר כסיפתח. בנוסף, תנועה של גולשים (טרפיק) אפשר לקנות. אני מקבל פניות כאלה חדשות לבקרים ולכן אפשר לנתח את הנתונים הללו. שאלה נוספת ומה אפשר לעשות עם האנשים שלא עונים להגדרה הקלאסית של יוניקים? שיש להם חשבון פייסבוק? טוויטר? יוטיוב? והם משפיעים?

מיכאל בירנהק

אלו הן השאלות שאנו מתחבטים בהן.

ניב ליליאן

ודבר אחרון -- אני יכול לומר לכם שבשנים האחרונות לא טרחתי להוציא תעודת לע"מ.

דבר ראשון, כי יש את תעודת הארגון [ארגון העיתונאים].

משה כהן

ומכבדים אותה?

ניב ליליאן

כן, כשאני מציג אותה.

למה בעצם לא טרחתי להוציא תעודת לע"מ, מעבר לעובדה שזה מגביל אותי לכניסה בכנסת? כי התהליך היום כלפי עיתונאים עצמאיים הוא בלשון המעטה לא ידידותי, ובמילים קשות – כמעט עוין.

מיכאל בירנהק

סליחה, כי אתה לא היית צריך תעודה. אז בוא נדבר על המהות. בשביל מה אתה צריך את התעודה?

ניב ליליאן

דבר ראשון, יש גורמי דוברות במשרדי ממשלה שכן דורשים ממך תעודת לע"מ בתור תנאי מקדים לדבר איתך ואם לא תראה להם את התעודה הם יאמרו לך שעליך להגיש בקשת חופש מידע.

ניב ליליאן

דבר שני, העניין של הכנסת - - -

מיכאל בירנהק

גם כשאמרת להם [לדוברי הממשלה] שאתה עיתונאי פרילנסר ומשתתף בכל מיני דברים? אז הם השתמשו בזה כדי לנפנף אותך?

ניב ליליאן

יפה. אני כן רוצה להיכנס לעניין שעיתונאים עצמאיים – ואני מעלה את הנקודה גם בשם עיתונאית עצמאית אחרת – היא שבמסגרת הדרך לעיתונות עצמאית אתה נדרש להציג חשבוניות שאתה בעצם מוכר כתבות ולמחוק את הסכומים.

יש כאן עניין עקרוני של פרטיות. בנוסף, אותה עיתונאית עושה הופעות בטלוויזיה, עליהן לא משלמים, כשהיא באה להוציא תעודת לע"מ ואומרת שיש לה בלוג עצמאי אבל היא לא קיבלה כסף מכלי תקשורת גדולים.

מיכאל בירנהק

חשבוניות על?

ניב ליליאן

על מערכת יחסים עסקית עם כלי תקשורת גדול. אני עובד עם ידיעות אחרונות, ידיעות אחרונות שילמו לי, לע"מ רוצה לראות את זה. הבעייתיות היא בגופי הטלוויזיה שלא משלמים על הופעות, אבל העובדה היא שעיתונאים שלא משלמים להם לא יכולים להציג את המסמך שהלשכה דורשת [ולקבל תעודת לע"מ או תעודת לע"מ זמנית, ששתיהן ניתנות גם לפרילנסרים].

אני מקווה שהצגתי את הבעייתיות של המודל הקיים וכעת אדון במודל האיכותני.

אני מציע מודל שהוא כמו בדיקת נאותות ושנועד לענות על השאלה האם האתר או הפונה העצמאי עוסקים בעיתונות? כשהכוונה היא שאתם [לע"מ] תבקשו מגוף שפונה אליכם בבקשה לקבלת תעודת לע"מ להגיש חמש עבודות עיתונאיות לבדיקה, שייבדקו על פי קריטריונים, מעבר לבדיקה הכללית של האם האתר הוא של גוף התקשורת שאותו אדם מקיים.

מיכאל בירנהק

מה יבדקו?

ניב ליליאן

אני מחלק את זה לארבעה חלקים.

קריטריון ראשון הוא פעולה עיתונאית – האם האתר או הכותבים עוסקים בפועל בפעילות עיתונאית? האם הם אוספים חומר מקורי משלהם? או האם עוסקים בעיתונות העתק-הדבק.

מיכאל בירנהק

אתה רוצה שהממשלה שלנו תתחיל להשוות בין הודעת הדובר לבין התוכן שפורסם, גם אם שונו בו שלוש או ארבע מילים?

ניב ליליאן

הנגע הזה קיים גם בעיתונות הממוסדת. זה רק קריטריון אחד.

מיכאל בירנהק

זה נגע, ואנחנו לא הולכים לפתור אותו.

ניב ליליאן

זה רק קריטריון אחד.

מיכאל בירנהק

כן, אבל השאלה היא האם אתה רוצה שהממשלה תתעסק בזה.

קרין נהון

מיכאל, הציעו לנו את זה. זה בהנחה שלא עמדו בקריטריונים הכמותיים ולא אומר או זה או זה.

ניב ליליאן

במסגרת הפעולה העיתונאית, האם קיימת פונקציית עריכה או שעסקינן בבלוגר, למשל יוסי גורביץ – דוגמא קלאסית לבלוגר -- אדם אחד שעוסק בפעילות עיתונאית ועצם העובדה שקיימת פונקציית עריכה יכולה להיות תנאי.

מיכאל בירנהק

זאת אינדיקציה. זה לא תנאי הכרחי.

שירה מרגלית

גם לטל שניידר לא הייתה עריכה. היא צילמה את עצמה שנים רבות.

ניב ליליאן

חשוב לי לציין. מדובר באינדיקציות ולא בתנאים הכרחיים. עוד -- מה אופי הכתיבה? האם אישית או עיתונאית? האם מדווחת?

מיכאל בירנהק

כתיבה אישית לא יכולה להיות עיתונאית?

ניב ליליאן

יכולה להיות.

מיכאל בירנהק

אז שוב, אתה רוצה שהממשלה תגיד לעצמה ש"זה נראה לי יותר כמו יומן אישי ולא עבודה עיתונאית"? האם היא צריכה להגיד כאלה דברים?

שירה מרגלית

לפרסם טור דעה בוודאי שזאת כתיבה בסגנון אישי ועדיין הכותב יכול להיות עיתונאי.

מיכאל בירנהק

אין לי בעיה, שירה, יכול להיות שזה כן או לא והשאלה היא האם מני שצריך החליט על סמך קריאה וניתוח תוכן היא הממשלה?

משה כהן

מאיר שלו – שכותב את הטור השנון שלו בשבעה ימים -- האם הוא עיתונאי?

שירה מרגלית

מאור זגורי שיש לו טור ב-7 ימים הוא עיתונאי?

ניב ליליאן

אם הוא כותב טור דעה שמבוסס על עובדות, כן, בהחלט.

מיכאל בירנהק

אביגדור פלדמן וההגיגים שלו בהארץ?

ניב ליליאן

איני פוסל לחלוטין כתיבה אישית. זה אינדיקטור, אני מודע לבעייתיות אך רוצה להתקדם.

קריטריון נוסף, שהוא קצת ביצה ותרנגולת, הוא האם יש צורך מעשי בתעודה? כשפנו אליכם אנשי "המקום הכי חם בגיהנום" היו להם אינדיקטורים לפיהם יצטרכו את התעודה – כדי להיכנס לשטחים למשל.

קרין נהון

איך אתה רוצה שנבדוק זאת?

ניב ליליאן

באמצעות הנמקה בבקשה מדוע צריך את התעודה.

שירה מרגלית

זאת האינדיקציה הכי משמעותית.

ניב ליליאן

ואם מדברים על זה, יש אתרים שיש בהם מספיק טרפיק בשביל כללי לעי"מ [10,000 כניסות ביום] אבל אני לא צריך את התעודה, בעוד מי שצריך אותה, לא מקבל בגלל ממוצע כניסות נמוך.

הקריטריון האחרון הוא שצריך להתעסק בסוג העבודה העיתונאית.

עד כאן החלק הראשון – אינדיקציות לפעולה עיתונאית. כולם תנאים מצטברים ואינם הכרחיים.

החלק השני שאני מציע למבחן הוא אתיקה עיתונאית ובו כמה קריטריונים –

הקריטריון הראשון - האם האתר פועל בשקיפות אל מול הקוראים שלו.

שירה מרגלית

מה זה אומר?

ניב ליליאן

למשל, בלוג טכנולוגי גדול בישראל שיש לו משקיעים מסוימים ובזמן שכותב עליהם לא מציין שהמשקיעים משקיעים באתר.

מיכאל בירנהק

נניח שיש אתר שיש לו אג'נדה, הוא התבלבל קצת והוא מקבל כסף בשביל לפרסם. חלק מהתכנים ממומנים באופן לא שקוף וחלק יש בהם יש עבודה עיתונאית פרופר. אתה רוצה שהממשלה תתחיל לעשות בדיקת רקע אתית? אתה לא רוצה את הממשלה שם. אתה מפתיע אותי מאוד. אתה לא רוצה שהממשלה תתחיל לשאול את העיתונאי מהם מקורות המימון שלך, בעוד שאתה בעצמך התנגדת להסתכלות של לע"מ בחשבונות. יכול להיות שבשלוש כתבות העיתונאי עשה תוכן ממומן בלי שקיפות ובשאר עשה תוכן ממומן לעילא ולעילא, אז מה?

ניב ליליאן

אז שיגיש את ארבע הכתבות הלא ממומנות.

ניצן חן

אז מבחינתך, כל המוספים של תוכן שיווקי, בדה מרקר ובגלובס, הכותבים שם לא עיתונאים. נוצרת סתירה בין שני החלקים של ההצגה שלך, מצד אחד יש עמידה בכל הקריטריונים של החלק הראשון --

קריין נהון

יש לו תוכן מקורי, יש לו פונקציית עריכה - - -

ניצן חן

מצד שני, אם יהיה גילוי נאות שחברת השקעות מימנה את התוכן, אותו מבקש לא יוכל לקבל את התעודה.

ניב ליליאן

אם יש שקיפות X או Y מימנו את הכתבה הזאת והזאת, אני לא רואה שום בעיה.

קריין נהון

יש בעיה – הם לא עיתונאים.

ניב ליליאן

אני בא בגישה פרגמטית. אני יודע מה זה להחזיק אתר חדשות. אני יודע עד כמה קשה להשיג מקורות מימון.

קריטריון נוסף הוא האם לאתר יש הטיה (bias) – מוצהר או שלא מוצהר. כלומר, אתר שאומר שבחיים לא יפרסם מילות ביקורת על סטרט אפים, אז הוא לא יצהיר על כך.

מיכאל בירנהק

מה הבעיה עם זה? לכל אחד יש bias. אין כלי תקשורת ואדם בעולם שאין לו הטיה כלשהי. לפעמים ההטיה מוצהרת ולפעמים לא.

קריין נהון

מה אתה רוצה לעשות עם ההטיה, האם זה טוב או רע?

ניב ליליאן

במידה שיש הטיה, והאתר מוטה, יש לשאול האם הוא ראוי לקבל את התעודה.

ניצן חן

אתה בישראל היום, לא?

קריין נהון

הרי אלף-בית של תקשורת הוא שכל כלי תקשורת יש לו הטיה. לכולם יש הטיה כלשהי גם אם הם מקיימים את המראית עין של אובייקטיביות.

מיכאל בירנהק

עיתון חרדי יש לו הטיה לאורח החיים החרדי.

ניב ליליאן

אני אחד. יש הבדל בין גוף עיתונאי שמנסה לקיים מראית עין של אובייקטיביות ומנסה להביא את כל צדדי הסיקור -- לבין גוף עיתונאי שאני מכיר שאמר שאני על תעשייה מסוג Y לא אכתוב בחיים מילת ביקורת.

קריין נהון

אבל איך לע"מ יתחילו לבדוק את זה?

ניב ליליאן

לפתוח את האתר ולהציף.

מיכאל בירנהק

זה ברמה של חקירה משטרית, מה שצריך בשביל זה. יש בכל שנה כמה מאות בקשות בשנה. גם אם מדובר בחמישים בקשות, אתה חושב שלע"מ יכולה לעשות זאת בעצמה? צריך משטרה בשביל לגלות את זה.

ניב ליליאן

אני בא להציע מודל. תעשו איתו מה שאתם רוצים.

ניצן חן

הוועדה צריכה לכוון את התנאים זה בזה.

ניב ליליאן

האתיקה מכתובה את אופן הפעולה. האם אני כורך אותם? לא בהכרח.

עוד משהו שנדרש הוא אנשים שמקבלים בקשה לתעודת לע"מ מחויבים לקיים את תקנון האתיקה של מועצת העיתונות; והאם האתר התחייב בעבר באמצעות הגשה או הצהרה אחרת כלשהי לקיים את התקנון הפורמלי.

מיכאל בירנהק

נניח כך: אני פרילנסר. אני חדש. אין לי ותק. אני עיתונאי מדהים. קראתי את התקנון. תכל'ס חלק מהדברים שיש שם הם מה שיש בחקיקה ואני עושה V כי קיבלתי ייעוץ משפטי מצוין. אבל לגבי האחרים, שהם כללי אתיקה נטו ולא שיקוף של חוק, אני אומר שהם לא משקפים את האתיקה שלי, ולא אני מקבל אותם, אז האם לשלול את התעודה ממני?

ניב ליליאן

אדרבא.

מיכאל בירנהק

אז איך מקבלים את התעודה אם איני מקבל את תקנון מועצת העיתונות כשזה מהווה תנאי לקבלת התעודה?

בהנחה שאני מאתיו' דראדג', שאין לי מערכת ולא כלום, ויש לי סקופ שכמעט הפיל את נשיא ארה"ב. קראתי את כללי האתיקה של מועצת העיתונות וגופים מקבילים וצחקתי בקול, שהרי על פיהם לא הייתי יכול לפרסם את התחקיר הזה.

עכשיו, אחד הקריטריונים שהצגת הוא להתחייב לקיים את התקנון של מועצת העיתונות.

ניב ליליאן

אני שואל האם אותו כלי תקשורת התחייב בעבר.

מיכאל בירנהק

ביום ראשון הוא יכול להתחייב וביום שני כבר לא בא לו, הוא שינה את הגישה העיתונאית, יש לו מו"ל חדש ותפיסה עיתונאית חדשה.

ניב ליליאן

חשוב לי לחדד. אני לא אומר שהתקנון הוא ראה וקדש. אני מכיר אותו לפני ולפנים - - -

ניצן חן

איך תקבל את זה עם לע"מ תעשה מבחן דיגיטלי באינטרנט עם שאלות.

ניב ליליאן

אני אומר לך שרוב הבלוגרים, כולל עיתונאים שעובדים בכלי תקשורת מיוסדים -- לא יעברו את המבחן.

קריין נהון

ואם היו יכולים לעבור?

ניב ליליאן

אולי להציג שאלון שיש בו סוגיות אתיות עקרוניות. התקנון הוא בעייתי, אינו ראה וקדש, בהרבה מקרים אנאכרוניסטי ולא מותאם לעידן שלנו. אבל נשאלת השאלה העקרונית לגבי ההתחייבות.

בארה"ב יש תקנון פורמלי שלא מתחייבים אליו אבל יש Ethic Statement שפועלים לפיו.

ניצן חן

זה קיים בגארדיאן, בטיימס.

מיכאל בירנהק

בישראל היום.

ניב ליליאן

באחד מהם בועז [ביסמוט] חטף השבוע.

בנוסף, מלבד עבודה אתית עקרונית, אנחנו מדברים על מתן זכות התגובה. בעיני, זהו אחד העקרונות האתיים הבסיסיים: כתבת משהו שלילי על אדם – תן לו את הזכות להגיב.

דבר אחרון תחת סעיף האתיקה הוא האם כלי התקשורת מתנה את הסיקור שלו בתשלום. כלומר, שאם לא משלמים לו הוא לא מסקר.

מיכאל בירנהק

אז אלו הם תנאי שלילה?

ניב ליליאן

החלק השלישי הוא תהודה, השפעה ויחסי גומלין – האם יש לו שיתוף פעולה עם כלי התקשורת שמפרסמים את תכניו. האם הוא מוערך ככלי תקשורת בשדה שבו הוא פועל או מוגדר כאתר מטעם או אתר שבוי. לצורך הדוגמא, ניקח את ישראלכרט -- יש להם מגזין אינטרנטי.

מיכאל בירנהק

ישראלכרט מבקשים תעודת לע"מ? אז למה לטפל בבעיות שלא נוצרו?

ניב ליליאן

דבר אחרון, אני מציע שימוש בממליצים.

ועוד דבר, מדדים טכניים וכמותיים שאני לא מתעלם מהם לחלוטין. צריך בגדול לבדוק את המודל הכספי של האתר, איך הוא פועל, מי משלם לפרסומות.

מיכאל בירנהק

אתה לא רוצה שממשלה תבדוק מודל עסקי של עיתונאי. אתה לא רוצה את זה. אתה מכניס את הממשלה לתוך נבכי העבודה העיתונאית כשהעיתונאים עמלים במשך שנים להשאיר את הממשלה בחוץ. אתה נותן סמכות - - -

ניב ליליאן

אני לא אומר שצריך לפסול לפי כל קריטריון. זה אינדיקטור - - -

מיכאל בירנהק

מחר יהיה מנכ"ל משרד לע"מ לא ישר ועם אג'נדה פוליטית מובהקת שנועדה לקדם מישהו או משהו. אתה מציע לו שטיח אדום לעשות את כל הדברים שהעיתונות נאבקה לא לעשות אותם במשך מאתיים שנה.

ניב ליליאן

אפשר להתווכח על זה. אני מציע את זה בתור אינדיקטורים.

מיכאל בירנהק

ברגע שהצעת אינדיקטורים, אז הוא יבקש מהעיתונאי שאינו חפץ בעיקרו שיראה לו את המודל שלו ואת מקורות המימון שלו ואת המודל העסקי שלו.

ניב ליליאן

אבל מה לגבי "המקום הכי חם בגיהנום"?

מיכאל בירנהק

זה שונה לגמרי לשאול על טרפיק – ניסיון דיגיטלי לשקף תפוצת עיתונים ישנה - - -

ניב ליליאן

עוד נקודה, היא שהרף של 10,000 [יוניקים ליום] לא ריאלי, אלא 10,000 יוניקים לחודש. זהו הרף המקובל בתערוכות טכנולוגיות שבלוגר מציג את היוניקים כדי להשתתף בהן.

מיכאל בירנהק

למה 1000 ולא 1100? האתר של הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב עומד ברף. תעודת לע"מ אמורה להקל על גישה למסיבות עיתונאים ומשרדי ממשלה.

ניב ליליאן

אז בוא נקפיץ את זה ל-10,000.

מיכאל בירנהק

אז למה לא 5,043?

ניב ליליאן

יש רף הגיוני. כשאתה מייצר אתר שיש לו פעילות, ואני ראיתי את זה ובמספרים של הקולגות שלי. הרף של 10,000 הוא רף הגיוני.

ניצן חן

אתה יכול לתת דוגמא לאתר חדשותי שעומד בסטנדרטים של 5,000 או משהו דומה ולא קיבל תעודת לע"מ? אתה מדבר על קולגות – מאיפה?

ניב ליליאן

קולגות שלי שהם בלוגרים טכנולוגיים ויש להם יותר מהרף הזה [5,000].

ניצן חן

והם עוסקים בתחום החדשות?

מיכאל בירנהק

והם צריכים את התעודה?

ניב ליליאן

לא, הם לא צריכים ובגלל זה אני מחבר את כל הדברים שאמרת עד עכשיו. שום דבר מהדברים שאמרת לא עומד לבדו - - -

מיכאל בירנהק

אבל אם אין את הבעיה, אנחנו לא צריכים לפתור בעיות שטרם נוצרו.

ניב ליליאן

האינדיקטור האחרון הוא לבדוק מי מפעיל את האתר. מי הבעלים שלו.

מיכאל בירנהק

אתה רוצה לבדוק שאלות שאשכרה עיתונאים נאבקו מאתיים שנה למנוע אותן, בשביל שלא יישאלו?

ניצן חן

בחוק הבזק משנת 1985 יש אי התערבות של הממשלה באמצעי הולכה, קל וחומר במקצוע העיתונות. זה הזוי.

מיכאל בירנהק

אדרבא.

ניב ליליאן

הגישה שלי נראית רדיקלית, אבל אני רוצה להסביר לכם מאיפה אני מגיע. אני מכיר את התחום שלי 17 שנה, רואה מה קורה שם. אתם אומרים את מה שאתם אומרים, ואני מודע שהמודל שלי עשוי לעשות רע לבלוגרים קטנים; מודע למה שאמרתם; מודע שזה מצריך משאבים נוספים; ומודע שאפשר לעשות מניפולציות.

קרין נהון

לא רק עושה, אלא גם פתוח מראש ומזמין למניפולציות, מצד הממשלה. אתה פותח פתח גדול לממשלה להתערב אופן דורסני במקצוע העיתונות הישראלי.

ניב ליליאן

אני מבין שיש לכם ביקורת על הדבר הזה.

ניצן חן

בעולם שנחשב לכיכר השוק הווירטואלי שהוא פתוח ורומנטי - - -

ניב ליליאן

הכל רומנטי ופתוח, אבל כשאני חושב על האנשים שצריכים לקבל תעודת עיתונאי, אני רוצה שהם יהיו אנשים שמשרתים את הציבור. אם אנו רוצים לבדוק כלי תקשורת שבא לבקש תעודת עיתונאי ובהנחה שהתעודה היא כלי חשוב אז אני כן רוצה שיעשו את הבדיקות רקע הללו.

מיכאל בירנהק

אני חושב שעדיף לטעות ושיתנו תעודות במקרים שלא צריך, מבלי שיבדקו את כל הבדיקות שאתה אומר שצריך.

ניצן חן

אז אם המודל שלך תקף, אנו צריכים עוד תקנים ללע"מ.

מיכאל בירנהק

תוכל לשלוח לנו את המצגת? תגיד לנו אם נוכל לפרסם אותה אם נרצה?

ניב ליליאן

אחרי התשובות שקיבלתי פה אני מתחיל לפחד.

מיכאל בירנהק

לא לפחד - - -

חלק ממה שאמרת עלה בוועדה לפני כמה שנים, ואצל אחרים ואצל עצמנו. החלק החדש אצלך היה החלקים שמזמינים את הממשלה לבדוק בציציות של המבקש.

ניב ליליאן

לא באתי לבדוק את ההשלכות ואת הכוח שעשוי להינתן ללשכה, אלא להציע כלים - - -

קרין נהון

אתה עיתונאי המון שנים ולא יכול להתעלם מההשפעה של מה שאתה מציג.

ניב ליליאן

הנקודה שלי היא שדווקא שאני במקצוע הרבה שנים ורואה שהוא נהיה לא מקצועי.

מיכאל בירנהק

אז אתה לא רוצה שהממשלה תציל אותו.

ניב ליליאן

אפשר להתווכח על זה.

מיכאל בירנהק

זאת בדיקת הנקודה. למה שהממשלה תציל את העיתונות מעצמה ולא העיתונות עצמה?

בשארה פנאן

למה אתה מציג למדינה לעשות את הבדיקה ולא שארגון העיתונאים שאתה חבר בו יעשה את הבדיקה?

ניב ליליאן

אתה מדבר על ארגון העיתונאים או מועצת העיתונות?

מיכאל בירנהק

גם וגם.

ניב ליליאן

במצב הספציפי, מועצת העיתונות אמורה להיות הסדרה וולונטרית ולצערי הגוף הזה לא פועל ואני חבר בו בהתנדבות, ואני אומר – אם יש אולי דרך נוספת להסדיר כאן, וכשאני מסתכל על זה כבדיקת נאותות ואם אנו הופכים את זה לשיטת נקודות, לשורה של אינדיקטורים, זה יכול להיות - - -

מיכאל בירנהק

אתה מזהה כשל שוק בעיתונות. יכול להיות שאתה צודק. לפתור אותו בצורה כזו זה יותר גרוע, זה כמו כימותרפיה לשפעת.

חברים תודה רבה. אני אשלח אימייל ונעשה דודל לפגישות של הצוות ואז לפגישה נוספת יחד אתכם.

ריכוז פניות לוועדה המייעצת לבחינת כללי לע"מ

טענות/בקשות	שיוך מוסדי	המגיב/ה
<p>להוסיף סעיף בכללים שמאפשר הענקת תעודות לעיתונאים ותיקים המועסקים בארגוני עיתונאים מוכרים.</p> <p>אותם עיתונאים ותיקים – שבחרו לייצג את חבריהם למקצוע ושהחזיקו תעודת לע"מ במשך המשך שנים לפחות – יכולים להיות גורם מתווך בין עיתונאים ובין גורמי הביטחון בעת סיקור אירועים רגישים שהגישה אליהם היא באמצעות תעודת לע"מ.</p> <p>(דוגמה לכך היא מהומות הר הבית במהלכו היו עימותים בין עיתונאים שביקשו להיכנס לעיר העתיקה כדי לסקר -- ובין שוטרים שהגבילו את גישתם למקום. העיתונאים הותיקים בעלי התעודה יהיו גורם מניעתי שיפשר בין הצדדים.)</p> <p>מבקש להופיע בפני הוועדה.</p> <p>מודיע כי המכתב נשלח בטעות. הארגון מגבש עמדה בנושא ומבקש להופיע בפני הוועדה ולהציג עמדתו בע"פ</p>	<p>חבר בצוות ארגון העיתונאים</p>	<p>משה רונן (ריינש)</p>
<p>לקחת בחשבון, נוסף על ממוצע הכניסות היומי לאתר, גם את הנוכחות של אמצעי התקשורת ברשתות החברתיות.</p> <p>בדומה לטענות שעלו בישיבה הראשונה, הטענה היא שגופי תקשורת אלטרנטיביים -- שמשפיעים מאוד ברשתות החברתיות אך אינם עומדים בממוצע הכניסות – מקופחים לעומת התקשורת הממוסדת לעניין קבלת התעודה.</p> <p>למשל, לדף הפייסבוק של המיזם התקשורתי "פוליטיקלי קוראת" 42 אלף עוקבים. הוא השיק את ההאשטג #יותרמבוכרים שהגיע למעל חצי מיליון איש. העיתונאיות במיזם מייצרות תחקירים וכותבות טורי דעה. אבל בגלל שממוצע הכניסות לאתר אינו עומד ברף הקבוע בכללים, הן לא מקבלות תעודת עיתונאי.</p>	<p>עורכת מגזין מטרופוליס; פרילנסרית במספר אתרי חדשות; ממייסדות "פוליטיקלי קוראת"</p>	<p>מאיה רומן</p>
<p>יש להחריג בלוגרים מהסעיף העוסק בממוצע הכניסות לאתר, כך שמתן התעודה עבורם לא יהיה על בסיס כמותי – אלא על בסיס איכותי -- כשאיכות התוכן של הבלוג וחשיבות קיומו באינטרנט ייבחנו ע"י ועדת חריגים. (קריטריונים איכותניים דומים מפעילה עיריית שיקאגו. להרחבה, ראו טבלת סקירה בין-לאומית.)</p>	<p>עורכת הבלוג Cherchez la femme</p>	<p>לילך דה-פז</p>

ריכוז פניות לוועדה המייעצת לבחינת כללי לע"מ

<p>מציע שלוש הצעות –</p> <p>ראשית, יש להעניק את התעודה בהתבסס על –</p> <p>(1) קריטריון טכני – המערכת של אתר החדשות תהיה דומה למערכת מסורתית בפרינט (יש עורך, מערכת, כותבים קבועים ואורחים). בלוגרים יחידים הם חריג, כשניתן להעניק להם תעודה בהתחשב במהות פעילותם.</p> <p>(2) קריטריון מהותי -- התוכן שבאתר צריך להיות דומה באופן מהותי לתוכן של עיתון בפרינט. כלומר, עליו להיות תוכן חדשותי שכולל כתבות ומאמרי דעה (כפי שנקבע גם בפסיקה האמריקנית).</p> <p>שנית, יש לקבוע "תקופת הכשרה" והתנסות של חצי שנה באופן דיפרנציאלי לפי קריטריונים ברורים וקבועים (לא מפרט מעבר לכך).</p> <p>שלישית, מציע לצמצם את רשימת "מקצועות התקשורת" המופיעה בסעיף 1 לכללים, כך שלא תכלול מקצועות שלא רלוונטיים לאמצעי התקשורת בעת הנוכחית.</p>	<p>עורך-דין, יועץ משפטי לאיגוד הישראלי לעיתונות תקופתית</p>	<p>דוד סנדובסקי</p>
<p>יש להעניק תעודת לע"מ ליוצרים דוקומנטריים, מכיוון שעוסקים בתחום שנושק לתחום העיתונות; וגם לפלטפורמות דיגיטליות שמופצות לציבור ומעבירות מידע חדשותי (לא מפרט מעבר לכך).</p> <p>בנוסף, יש לשנות את סעיף 5 לכללים – שקובע שתעודות לע"מ יינתנו לעיתונאים ופריילנסרים ש"עיקר עיסוקם" בתחום אמצעי התקשורת למשך תקופה של שנה או שנתיים. הטענה היא שלע"מ לא צריכה להקשות על עיתונאים בעלי רזומה בטלוויזיה ובדיגיטל, שכבר הונפקה להם תעודה בעבר – ולעכב את ההוצאה המחודשת של התעודה למשך חודש או חצי שנה, כפי שקורה היום. (עם זאת, היא לא מפרטת מהי תקופת החידוש הרצויה לדעתה).</p>	<p>יוצרת דוקומנטרית</p>	<p>ציפי קרליק</p>
<p>יש להגביל את מועד הגשת הבקשה לתעודה רק לעיתונאי שהוכיח שעבד במשך חצי שנה לפחות, בתחום התקשורת.</p> <p>יש לבחון מחדש את ההגדרה של "מקצועות תקשורת בסעיף 1 לכללים.</p>		<p>אנונימי</p>

ריכוז פניות לוועדה המייעצת לבחינת כללי לע"מ

<p>דני בר</p>	<p>בעל בלוג תיירות</p>	<p>יש לקבוע ארבעה סוגים של תעודות לע"מ: (1) תקשורת בינ"ל; (2) עיתונות ממוסדת (כתובה ודיגיטלית); (3) תקשורת ברשתות החברתיות; (4) אתרים ובלוגים עצמאיים (זאת, בשונה מהמלצת הוועדה המייעצת הקודמת שמיושמת כיום, לפיה דווקא יש לאחד את סוגי התעודות השונים שהונפקו ע"י לע"מ תחת כותרת גג זהה אחת – תעודת לע"מ).</p> <p>הסיבה לכך, בדומה לטענתה של מאיה רומן לעיל, היא שדפי פייסבוק וטוויטר, הזוכים לחשיפה רבה, לא מקבלים תעודה, ובכך מופלים אל מול אלה שעומדים בתנאים הכמותיים וכן מקבלים.</p>
<p>הדר כהן</p>	<p>כתב ועורך במקומון אוננו News</p>	<p>יש להחריג אתרי חדשות מקומיים מהסעיף העוסק במוצע הכניסות לאתר, כך שמתן התעודה עבורם לא יהיה על בסיס כמותי – אלא על בסיס איכותי – כשמתן התעודה יתבסס על אמינות האתר וכותביו.</p> <p>כך, האתרים יימדדו לפי כמות התכנים המקוריים; תדירות החלפת הכתבות; היחס בין פרסום באנרים לתוכן חדשותי; ובין תוכן שיווקי והודעות יח"צ לתוכן מקורי.</p> <p>מבקש להופיע בפני הוועדה ובכך לייצג אתרי חדשות מקומיים עצמאיים.</p>
<p>רותם נועם</p>	<p>עורך המקומות 'ערב ערב באילת'</p>	<p>מציע שתי הצעות לגבי מתן תעודות לאתרי חדשות מקומיים – ראשית, יש להחריג לחלוטין אתרי חדשות מקומיים מהסעיף העוסק במוצע הכניסות לאתר, ובכך לאפשר להם להמשיך לקבל תעודה גם אם לא עומדים ברף הכניסות הנדרש. הטענה היא שאם לא תהיה החרגה, הסעיף יכחיד את העיתונות המקומית – שיש לה חשיבות בקרב ציבור התושבים ברשות המקומית – כאשר היא תיהפך ממודפסת לאינטרנטית.</p> <p>הטענה על אודות חשיבותו של המקומון לתושבי הרשות המקומית -- בעיקר ערים קטנות ומועצות מקומיות -- מתבססת על נתונים כמותיים, ומביאה את המקומון באילת כדוגמא. ראשית, לפי הלמ"ס, באילת חיים כיום 50 אלף תושבים, כש-74% מהם מעל גיל 18, כך שפוטנציאל הגולשים שייכנסו לאתר -- בהנחה שרק גולשים מאילת נכנסים לאתר -- מוגבל ל-37 אלף איש. בנוסף, בשנת 2017, ממוצע</p>

ריכוז פניות לוועדה המייעצת לבחינת כללי לע"מ

<p>הכניסות היה היומי היה 2460 ליום (פחות מרבע מהקבוע בכללים), וממוצע המשתמשים הייחודיים הוא 41 אלף. בהנחה שכ-75% מהכניסות היו של תושבי העיר אילת, 31 אלף מתוך 37 אלף תושבי העיר משתמשים באתר. מכאן, שלמרות הרוב המכריע של האוכלוסיה המקומית משתמש באתר, ובהינתן שהמקומון הוא אינטרנטי בלבד (בשונה מהמצב היום, בו הוא גם מודפס), המערכת לא תוכל להמשיך ולהחזיק בתעודות ומשכך תיפגע עבודתה העיתונאית.</p> <p>הצעה נוספת היא שינוי כלל מספר הכניסות היומי והוספת הריג הייחודי לאתרי חדשות מקומיים ---</p> <p>הכלל המוצע יישאר כמותי, אך מספר הכניסות היומי הממוצע ירד מ-10,000 ל-1,000 ליום. זאת, ללא אבחנה בין אתר חדשות מקומי או ארצי כשם שמס' העותקים הנדרש משניהם (לפחות 5,000) הוא זהה. (עם זאת, יש לציין שהוועדה הקודמת דחתה את טענת אתר "סקופ" להשוות בין הדרישות לצורך קבלת תעודה בעיתון מודפס ובאתר אינטרנטי, ואילו כאן הדרישה היא שמס' הכניסות לאתר יהיה נמוך ממס' העותקים של עיתון מודפס.)</p> <p>החריג לכלל יהיה "איכותני". לפיו, במקרים שבהם 70% מהתוכן של אתר מסוים עוסקים בתכנים הנוגעים למועצה אזורית או רשות מקומית מסוימת, ניתן יהיה להעניק תעודה גם אם ממוצע הכניסות היומי יהיה נמוך מ-1,000, והכל בכפוף לשיקול דעתה של לע"מ כרשות מנהלית. (החשש שעולה מכאן הוא שהחריג הרחב יחסית עשוי להפוך להחלה חריגה של הכלל.)</p>		
<p>עמדתה של לע"מ – לפיה המשמעות של הענקת תעודות עפ"י מדד איכותני כמזה כהכרעה של גוף ממשלתי "מהי עיתונות", בעוד שתפקידה של העיתונות הוא לבקר את אותה ממשלה ממש – היא נכונה. עם זאת, אין קשר מובהק בין המדד הכמותי שלע"מ קבעה בדבר ממוצע הכניסות לאתר למהות התוכן העיתונאי, כשם שאין קשר בין רייטינג להיותה של תכנית טלוויזיה מוצר עיתונאי.</p> <p>משכך, מציע מדד כמותי-איכותי לפיו יינתנו תעודות לכלי תקשורת עם ממוצע כניסות קטן (למשל, "המקום הכי חם בגיהנום"), בהתבסס על 24 פולואפים בשנה קלנדרית בידיעות חדשותיות של כלי תקשורת גדולים, בהן מצוין מקור המידע (למשל, ידיעה בהארץ או בחדשות 10 שבה כתוב "כפי שפורסם באתר המקום הכי</p>	<p>עורך, "המקום הכי חם בגיהנום"</p>	<p>חיים הר-זהב</p>

ריכוז פניות לוועדה המייעצת לבחינת כללי לע"מ

<p>חם בגיהנום").</p> <p><u>היתרונות של המדד</u> –</p> <p>(1) ההכרה בכלי התקשורת הקטנים נעשית דרך כלי תקשורת גדולים וותיקים המוכרים כבר ע"י לע"מ --- בצורה כזו, אם העורכים של כלי התקשורת הגדולים, שיש להם רזומה בעולם העיתונות, מתבססים על ידיעות בכלי התקשורת הקטנים, הרי שהם סבורים שאותם אתרים הם חשובים ומהימנים. בנוסף, כך גם יסוננו החוצה אפשרויות של "שמור לי ואשמור לך" שבו שני כלי תקשורת קטנים מפרגנים זה לזה כשלאחד מהם תעודת לע"מ, בתמורה למשהו.</p> <p>(2) מדד של פולואפים בידיעות חדשותיות בוחן עיתונות טובה ומשמעותית ומעיד על השיבות אותו כלי תקשורת כמייצר תוספת לשיח.</p> <p>(3) מבחן של 24 פולואפים בשנה הוא סביר. אפשר שלכלי תקשורת קטן יהיה סקופ שמטלטל את המדינה, ואז יוכל "לסגור" את הכמות במחוי איוטם גדול אחד (למשל, פולואפ בתשעה כלי תקשורת מוכרים אחרים כבר יוריד יותר משליש מהכמות השנתית הדרושה). אם לא יצליח, גם ממוצע של שני פולואפים בחודש ניתן להשגה.</p> <p>(4) הפולואפים יכולים להיות ברדיו, בטלוויזיה ובאינטרנט.</p>		
<p>לא מציע הצעות. מבקש לפרט אותן בפני הוועדה.</p>	<p>עורך ערוץ הטכנולוגיה והמידע, ישראל היום</p>	<p>ניב ליליאן</p>
<p>1. הגדרת אמצעי תקשורת: במציאות האינטרנטית של 2018 אין מקום למדוד את השפעתו, תפוצתו וחיבורותו הציבורית של כלי תקשורת מקוון רק באמצעות מדד הכניסות של קוראים שונים ליום. יש להביא בחשבון גם רכיבים נוספים, כמו מספרי עוקבים ונחשפים לתכני כלי התקשורת בפלטפורמות כמו פייסבוק, טוויטר, רשימות תפוצה (ניוזלטרס), טלגרם, וואטסאפ ואחרות – שכולן מהוות מדדים טובים לא פחות לתפוצה ולהשפעה. מדדים נוסף שיכולים לשמש להערכת היותו של אמצעי תקשורת ראוי להכרה של לע"מ הם כמות ידיעות פולו-אפ שמתפרסמות בכלי תקשורת אחרים (ומוכרים על ידי לע"מ) בעקבות פרסומים ראשוניים של כלי התקשורת שעומד למבחן, ו/או שינויי מדיניות בולטים של גופי ממשל או תאגידים בעקבות חשיפות. כמו כן, גם קצב התחלופה</p>	<p>מנכ"ל 972 לקידום עיתונות אזרחית</p>	<p>חגי מטור</p>

ריכוז פניות לוועדה המייעצת לבחינת כללי לע"מ

<p>של ידיעות באתרים המוגדר כרגע בכללים הוא גבוה ביותר. גופי תקשורת קטנים, שחלקם משקיעים יותר בכתבות מגזיניות ובתחקירי עומק ופחות בחדשות, יכולים לעשות עבודה עיתונאית לכל דבר ועניין, אך לא יגיעו לתחלופה של 50% מהידיעות כל יום, או ל-90% כל שבוע. קריטריון זה צריך להיות מוסר כליל, או להיות מוחלף בדרישה</p> <p>לפרסום אחת לכמה זמן, שמעיד על פעילות באתר, אך לא מעבר לכך.</p> <p>2. התנאים לקבלת תעודות: במציאות של פעילות אינטנסיבית של בלוגרים ועיתונאים עצמאיים, אין מקום להתניה הקושרת בלעדית בין עיסוק ופרנסה בתחום העיתונות לבין קבלת תעודה.</p> <p>עיתונאים עצמאיים מוצאים פרנסה במגוון תחומים, אך משקיעים מזמנם הפרטי בעבודה עיתונאית לכל דבר ועניין, והאינטרס הציבורי הוא שתנתן להם אותה גישה למקורות כמו מי שעיקר עבודתם בעיתונות. מכיוון שכך יש ליצור מסלולים מקבילים לקבלת תעודות לע"מ גם עבור מי שאין פרנסתם בעיתונות. בדומה לעיתונאים מועסקים, גם כאן יש מקום לבקש לראות פרסומים ולוודא שהמבקש אכן מפרסם תוכן עיתונאי (כתבות, תחקירים וכן הלאה), ו/או ניתן לברר אם הכותב מפרסם באמצעי תקשורת מוכר) גם אם אינו מקבל ממנו תשלום) או אם הבלוג שלו עומד בדרישות כפי שהמלצנו לתקן אותן בסעיף 1. כמו כן, יש צורך מוגדל לוודא שפרנסתו של המבקש לא נוגעת בשום צורה בתחומי הדוברות, לובי, יחצנות, קידום מכירות או תחומים דומים שמעמידים ניגוד עניינים ברור בכתיבה העיתונאית. אבל הצורך בתעודות לע"מ לכותבים</p> <p>עיתונאים שאינם עובדים במקצוע הוא מרכזי ביותר.</p> <p>3. הפסקות בפעילות העיתונאית: לע"מ דורשת כיום רציפות עבודה של עיתונאי במקצוע בשנה האחרונה כתנאי לקבלת תעודה. נוכח חוסר היציבות העמוק של עולם העיתונות כיום, לצד נסיבות משתנות של מבקשים (לרבות היריון ולידה, מחלות קשות או נסיבות אישיות נוספות), יש מקום לאפשר הפסקות בפעילות העיתונאית על בסיס ותק במקצוע. עיתונאי שהחזיק בתעודה על פני חמש שנים לפחות צריך להיות מסוגל לא לעבוד בתחום שנה אחת, ועדיין להיות זכאי לתעודה. כנ"ל לגבי עיתונאי שהחזיק בתעודה עשר שנים לפחות, ולקח הפסקה של שנתיים.</p> <p>4. ועדת חריגים: במציאות התקשורתית המשתנה במהירות, יש להכיר מראש בעת שינוי הכללים בכך שהעבודה העיתונאית בעוד שנים מעטות לא תראה כפי שהיא נראית כיום. מכיוון שכך, מן הראוי להקים ועדת חריגים שתהיה מורכבת מעיתונאים שימונו על ידי</p>		
---	--	--

ריכוז פניות לוועדה המייעצת לבחינת כללי לע"מ

<p>ארגון העיתונאים בישראל ו/או מועצת העיתונות. הוועדה תוכל לטפל הן באמצעי תקשורת שמבקש הכרה ולא עונה על מלוא הדרישות להכרה באמצעי תקשורת, והן בקשות פרטניות לתעודת לע"מ, ותוכל להשתמש בכלים מקצועיים כדי לבחון אפשרויות להענקת הכרה ו/או תעודה לפונים שאינם עומדים בקריטריונים הרשמיים.</p> <p>5. אוכלוסיית היעד: בשם עקרון השוויון, יש להרחיב את הנגישות לקבלת תעודות לע"מ לכל מי שמתגורר כחוק בשטחים הנשלטים על ידי ישראל במישרין או בעקיפין, ולא רק לאזרחים ולתושבים. לחלופין, יש להבהיר שלע"מ פועלת רק ביחס לאמצעי תקשורת ומבקשים שחיים בתוך גבולות המדינה המוכרים באופן בינלאומי, ולא בשטחי המשטר הצבאי. ללא הבהרה כזו לכאן או לכאן, קובעת לע"מ הלכה למעשה אפליה מובנית בין תושבי הגדה המערבית, כשרק יהודים-אזרחים זכאים לגישה לתעודות, ופלסטינים שהם נתיני המשטר הצבאי – אינם זכאים לאותן תעודות ממש.</p> <p>ישמח לפרט בע"פ או בכתב בפני הוועדה</p>		
<p>1. באיגוד פועלת ועדת חברות אשר בודקת את זכאותם של המבקשים להתקבל כחברים לפי קריטריונים קבועים ובהם העתקי כתבות עדכניות שהם פרסמו בעיתונות התקופתית.</p> <p>2. תעודות העיתונאי שלנו ממוספרות במספר סידורי וזכות להכרה ברחבי העולם.</p> <p>3. לאהרונה, לא אושרו עיתונאים, חברי האיגוד, להיכנס ולסקר אירועים בהם מופיעה אישיות מאובטחת או לבית הנשיא ונדרשו להציג תעודת לע"מ בלבד.</p> <p>4. ידוע לנו כי נדרשת הסכמה לבדיקה מראש של גורמי האבטחה, כפי שנהוג לגבי עיתונאים נושאי תעודת לע"מ.</p> <p>5. באיגוד פועלת ועדה לקשר עם לע"מ ומועצת העיתונות בישראל בראשה מנכ"ל האיגוד. אנו בטוחים שנמצא אופן קשבת לפתרון סוגיית הסיקור העיתונאי של הגורמים המאובטחים.</p> <p>נשמח להופיע בפני הוועדה ולהציג את עמדתנו.</p>	<p>מנכ"ל ומ"מ יו"ר האיגוד הישראלי לעיתונות תקופתית</p>	<p>יצחק פרי</p>
<p>1. ככלל, אין מקום לאבחנה מלאכותית או שרירותית בין אמצעי תקשורת כתובים, מודפסים או משודרים לבין פלטפורמות דיגיטליות לשם הגדרתן כ"אמצעי תקשורת" לעניין תעודות לע"מ. ככל שיגובשו מבחנים או תנאי סף לשם הכרה במסגרת פעולה כלשהי ככלי</p>	<p>יועמ"ש "הצלחה" ויו"ר עמותת העין השביעית</p>	<p>אלעד מן</p>

ריכוז פניות לוועדה המייעצת לבחינת כללי לע"מ

<p>תקשורת, ראוי כי מבחנים אלו יתבססו על אמות מידה איכותניות ולא דווקא כמותיות או צורניות. עוד יש ליתן את הדעת לתכלית הפונקציונלית שבתעודת לע"מ ולנגישות וההכרה הנלווית לאחזזה בה. בהקשר זה – זכאויות נלוות או זכאויות התלויות באחזזה בתעודה (כמו למשל האפשרות לקבל היתר עיון כללי בתיקי בתי משפט לעיתונאים – הנסמכת בדרך כלל על זכאות לתעודת לע"מ), צריכות להיות שיקול אגב קביעת המדיניות ואמות המידה בקביעת הזכאות לתעודת לע"מ. בין היתר יש להתחשב בהיבט זה בזכויות החוקתיות של חופש העיסוק, חופש הביטוי והזכות לשוויון וליחס הוגן ושיוויוני מהשלטון. עוד יש להביא בחשבון עקרונות על בדמוקרטיה ליברלית לפיהם עיתונות חופשית בעלת נגישות שלטונית היא כלי מרכזי בייצוב וחזוק הדמוקרטיה והגשמת זכותו של הציבור לביטוי ולמידע.</p> <p>2. בהקשר זה יוזכר כי מבחנים כמותיים או צורניים שאינם מעידים בהכרח על המעשה העיתונאי הגלום בפלטפורמה שמטעמה מתבקשת הזכאות לתעודה, ואשר ניתן לעמוד בהם באופן המעלה חשש של עקיפת התכלית המקורית של המבחן הכמותי, אינם מבחנים מוצלחים וראוי להימנע מהם. כך נכון הדבר באשר למספר כניסות לאתר או צפיות, מספר משתמשים ייחודיים וכו'. כן ראוי לשקול אף את העברת הסמכות להכרה בכלי תקשורת או בפרט העוסק בעשייה עיתונאית אל מחוץ לגדרי היחידה – כך שגורם מקצועי, בלתי תלוי וחוץ ממשלתי הוא זה שיקבע את הזכאות או את מבחניה. כך ניתן לחשוב על גופים דוגמת מועצת העיתונות או ועדה מקצועית של אישי ציבור בעלי בקיאות בתחום שתכריע בהתאם לאמות המידה שיגובשו אודות הזכאות לתעודה.</p> <p>3. הדרישה המופיעה בכללים כיום לפיה באשר לעובד באמצעי תקשורת או לפרילאנסר קיים צורך להוכיח כי עיקר עיסוקו בעיתונות או במקצועות התקשורת, היא דרישה שאין בה מידתיות או רלוונטיות ומבחן עיקר העיסוק אינו מבחן מתאים לבחינת העוסקים בעשייה עיתונאית, בין כשכירים במסגרת אמצעי תקשורת, בין אם ככותבים חופשיים ובין אם כפועלים במסגרות עצמאיות. המבחן היחיד שאמור להיות תקף לעניין זה הוא מבחן מהותי של פעולה עיתונאית או של מעורבות במעשה עיתונאי. באשר לשכירים ופרילאנסרים הפועלים במסגרת כלי תקשורת ממוסד או בעבורו, יש להסתפק לעניין זה באישור מטעם אותו כלי תקשורת שיינתן ככל שיש צורך בתצהיר. באשר למפעילים עצמאיים של פלטפורמות תוכן, גם כאן ניתן לקול מנגנון של הצהרות ומבחני סף מינימאליים, כמו גם תקופת אכשרה במסגרתה תוענק תעודה זמנית.</p> <p>4. מרשם בעלי התעודות וכלי התקשורת במסגרתם הם פועלים, צריך להיות פתוח ופומבי ומונגש לציבור. גם אירועים הנוגעים</p>		
--	--	--

ריכוז פניות לוועדה המייעצת לבחינת כללי לע"מ

<p>לשלילת תעודות צריכים לבוא לידי ביטוי במרשם ולזכות בפומביות והנגשה יזומה מצד לשכת העיתונות. יש להתאים לשם כך את טפסי ההודעה והבקשה כי שכבר נמסר בעבר שיעשה על ידי לשכת העיתונות בתשובה לבקשות חופש מידע בנושא זה. ישמח להופיע בפני הוועדה</p>		
<p>תיעשה הבחנה בין אמצעי תקשורת חדשתי, העונה להגדרות הקיימות כיום בכללים עבור "אמצעי תקשורת", לבין "אמצעי תקשורת אחר", ובכללו גופי שידור ו/או הפקה של תוכן דוקומנטרי, תכניות תחקיר ו/או סרטים ו/או כתבות משודרות. "סרט" – בלבד שהוקרן בפסטיבל סרטים ו/או ערוץ שידור מוכר. "כתבה" – ובלבד שהוקרנה בערוץ שידור מוכר ו/או באתר אינטרנט מוכר.</p> <p>2. תחת "מקצועות התקשורת" יתווסף המקצוע יוצר דוקומנטרי ו/או תחקירן דוקומנטרי. להגדרת "יוצר דוקומנטרי" מוצעת ההגדרה: משתתף חופשי שכיר / עצמאי העוסק בהפקה של תכניות תחקיר ו/או סרטים ו/או כתבות משודרות יהיה נושאן אשר יהיה, בעוד הוא עומד בסעיפים הבאים:</p> <p>א. הוכח להנחת דעת הלשכה כי המבקש עוסק לאורך השנים בתוכן משודר מסוג הסרט הדוקומנטרי ו/או כתבות עבור תכניות טלוויזיה, גם כשאלו אינן פרנסתו העיקרית ובלבד שנעשו בתדירות הקבועה בסעיף.</p> <p>ב. יש בידו של המבקש להציג הזמנת עבודה מן השנה האחרונה מ"אמצעי תקשורת אחר" לעשיית כתבה ו/או סרט דוקומנטרי.</p> <p>ג. יראו את המבקש כמי שעסק בעשיית סרטים ו/או כתבות לטלוויזיה אם לכל הפחות יצר סרט אחד לארבע שנים ו/או כתבה אחת לשנה. ע"ר 580318590 פורום היוצרים הדוקומנטריים ע"ר f_doc@zahav.net.il : סינמטק תל אביב ת.ד 20337 מ.</p> <p>6120202 טל: 03-6966299 פקס: 053-7976626 אי-מייל לחלופין- יש בידו להציג התקשרות לאורך זמן עם חברת הפקה ליצירת הסרט ו/או הכתבה גם אם עשייתן חרגה מזמנים אלה. (משתתף חופשי) יתווסף תחום היצירה Freelancer 3. בכל הסעיפים העוסקים בעיתונאי הדוקומנטרית לתחום החדשות.</p> <p>4. פורום היוצרים הדוקומנטריים, כארגון הגג של יוצרי התעודה בישראל, יחשב לצורך קבלת התעודה למערכת / "אמצעי תקשורת אחר"</p>	<p>יו"ר פורום היוצרים הדוקומנטריים</p>	<p>אסנת טרבלסי</p>